

Nagyatád

Környezetvédelmi Programjának Felülvizsgálata

2009.

**Nagyatád Település
Környezetvédelmi Programjának
Felülvizsgálata
2009.**

Megbízó:

Rinyamenti Kistérség Többcélú Önkormányzati Társulása
7500 Nagyatád, Baross G. u. 9.

Készítették:

Green Team 2004 Kkt.
9400 Sopron, Kurucdomb sor 8.

Bem Judit

Pál Attila

Készült:

Sopron - Hévíz
2009.

Tartalomjegyzék

1. BEVEZETÉS	4
2. NEMZETI KÖRNYEZETVÉDELMI PROGRAM.....	6
2.1. A HELYI TERVEZÉS SZÜKSÉGESSÉGÉNEK BEMUTATÁSA	8
3. NAGYATÁD ÁLTALÁNOS BEMUTATÁSA	13
3.1. A TELEPÜLÉS FŐBB STATISZTIKAI MUTATÓSZÁMAI	17
3.2. TERMÉSZETFÖLDRAJZI ÉS FÖLDTANI ADOTTSÁGOK.....	20
3.3. TALAJTANI ADOTTSÁGOK.....	21
3.4. VÍZRAJZI ADOTTSÁGOK.....	23
3.5. ÉGHAJLATI ADOTTSÁGOK	24
3.6. NÖVÉNYVILÁG, ÁLLATVILÁG	25
4. A KÖRNYEZETVÉDELMI PROGRAM CÉLKITŰZÉSEI ÉS AZOK MEGVALÓSULÁSAI A 2005-2009-ES IDŐSZAKBAN	29
4.1. VÍZELLÁTÁS - VÍZGAZDÁLKODÁS	29
4.2. LEVEGŐ	46
4.3. TALAJ	48
4.4. ÉLŐVILÁG ÉS TÁJ	50
4.5. ERDŐK ÁLLAPOTA.....	51
4.6. TERMÉSZETVÉDELEM.....	52
4.7. TELEPÜLÉSI ÉS ÉPÍTETT KÖRNYEZET	58
4.8. KÖRNYEZET – EGÉSZSÉGÜGY	61
4.9. HULLADÉKGAZDÁLKODÁS ÉS A KAPCSOLÓDÓ CÉLKITŰZÉSEK	64
4.10. ZAJ ÉS REZGÉSVÉDELEM ÉS A KAPCSOLÓDÓ CÉLKITŰZÉSEK	75
4.11. ENERGIAGAZDÁLKODÁS ÉS A KAPCSOLÓDÓ CÉLKITŰZÉSEK.....	77
4.12. KÖRNYEZETTUDAT ÉS SZEMLELET KIALAKÍTÁSA, FEJLESZTÉSE	79
5. KÖRNYEZETVÉDELMI CÉLOK A 2010.-2012. KÖZÖTTI IDŐSZAKRA.....	82
5.1. FELSZÍNI ÉS FELSZÍN ALATTI VIZEK, VÍZGAZDÁLKODÁS.....	82
5.2. LEVEGŐ	84
5.3. TALAJ	85
5.4. ÉLŐVILÁG, TÁJ.....	86
5.5. TERÜLETHASZNÁLAT, ZÖLDFELÜLET-GAZDÁLKODÁS, TELEPÜLÉSTISZTASÁG	87
5.6. KÖRNYEZETEGÉSZSÉGÜGY	87
5.7. HULLADÉKGAZDÁLKODÁS.....	88
5.8. ZAJ- ÉS REZGÉSVÉDELEM	88
5.9. ENERGIAGAZDÁLKODÁS	89
5.10. KÖRNYEZETTUDAT FEJLESZTÉSE.....	90
6. A CÉLOK ELÉRÉSÉHEZ SZÜKSÉGES INTÉZKEDÉSEK	90
7. FINANSZÍROZÁS	91
8. CSELEKVÉSI TERV.....	94
9. MELLÉKLETEK	96

1. Bevezetés

Az 1995. évi Környezet védelmének általános szabályairól szóló LIII. törvény 46. §-a alapján az önkormányzatok a környezet védelme érdekében, összhangban a Nemzeti Környezetvédelmi Programmal és helyi rendezési tervvel környezetvédelmi programot készítenek, melyet a képviselő testület (közgyűlés) rendelettel hagy jóvá.

A települési önkormányzat gondoskodik a települési környezetvédelmi programban foglalt feladatok végrehajtásáról, a végrehajtás feltételeinek biztosításáról, figyelemmel kíséri az azokban foglalt feladatok megoldását, és a programot szükség szerint - de legalább kétévente - felülvizsgálja.

A Rinyamenti Kistérség Többcélú Önkormányzati Társulás (7500 Nagyatád, Baross G. u. 9.) társaságunkat bízta meg a kistérség tizenkét település ezen belül Nagyatád város környezetvédelmi programjának felülvizsgálatával.

A program felülvizsgálata és aktualizálása során figyelembe vett főbb jogszabályok:

- 1995. évi LIII. törvény a környezet védelmének általános szabályairól
- 1995. évi LVII. törvény a vízgazdálkodásról
- 1996. évi XXI. törvény a területfejlesztésről és a területrendezésről
- 1996. évi LIII. törvény a természet védelméről
- 1997. évi LXXVIII. törvény az épített környezet alakításáról és védelméről
- 2000. évi XLIII. törvény a hulladékgazdálkodásról
- 2009. évi XXXVII. törvény az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról

továbbá az 1. számú mellékletben felsorolt jogszabályok vonatkozó részei.

A jogszabályok előírásain túl figyelembe vettük:

- a III. Nemzeti Környezetvédelmi Program előírásait
- a Vízkeret Irányelv célkitűzéseit,
- az önkormányzatok által jóváhagyott Szabályozási Terv előírásait
- az önkormányzatok közgyűlése által elfogadott, a környezet védelmét érintő helyi rendeletekben foglalt előírásokat
- Helyi Hulladékgazdálkodási Tervet

A program készítéséhez felhasználtuk:

- Dél-dunántúli Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség

- Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság
- Dunántúli Regionális Vízmű Zrt.
- Dél-dunántúli Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság
- Somogy Megyei MgSzH
- Állami Népegészségügyi és Tisztiorvosi Szolgálat nagyatádi kirendeltsége
- a KSH Zala Megyei Kirendeltsége,
- Mecsek-Dráva Önkormányzati Társulás
- Somogy Megyei Önkormányzat
- Nagyatádi Körzeti Főhivatal
- Kulturális örökségvédelmi hivatal
- Polgármesteri Hivatalok által szolgáltatott adatokat, dokumentációkat.

A felülvizsgálat során áttekintettük a település meglévő környezetvédelmi programját és számba vettük a programkészítés óta eltelt időszakban végbement változásokat. Áttekintettük a környezetvédelmi jogi szabályozás területére vonatkozó módosításokat, fölhmértük a környezeti elemek és a főbb hatótényezők állapotában bekövetkezett változásokat, felülvizsgáltuk a korábbi környezetvédelmi programban megfogalmazott célokat, céllapokat és a célok elérése érdekében tett intézkedéseket.

A minél szélesebb körű információgyűjtés érdekében fölveltük a kapcsolatot a település környezeti állapotára befolyással bíró szervezetekkel, hatóságokkal, szolgáltatókkal és természetesen a település illetékes vezetőivel. Ezúton is szeretnénk megköszönni szíves együttműködésüket. Figyelembe vettük a települések fejlesztési céljait a térséget érintő helyi és regionális terveket, programokat, valamint a folyamatban lévő a környezet állapotára jelentős befolyást gyakorló beruházásokat.

Véleményünk szerint a települési környezetvédelmi program az egyik legfontosabb stratégiai tervezési eszköze a településnek, mivel a legnagyobb kincsek (emberi egészség, természeti értékek és erőforrások) megőrzését tűzi ki célul.

2. Nemzeti Környezetvédelmi Program

A hazai környezetpolitika kiemelt feladata, hogy globális környezeti felelősségünkől eredő kötelezettségeink, hazai adottságaink és érdekeink alapján meghatározza az ország hosszú, közép- és rövid távú környezeti céljait és az elérésükhöz szükséges eszközöket, elősegítse a társadalom környezettudatosságának erősítését, és ezáltal - minden érintett társadalmi és gazdasági partnerrel konstruktív együttműködésre törekedve - biztosítsa a környezeti szempontok megfelelő érvényesítését.

A Nemzeti Környezetvédelmi Program (a továbbiakban NKP) a környezetügy középtávú tervezési rendszerének átfogó kerete.

A hatéves időszakra készülő, de ennél hosszabb távra is kitekintő program célja, hogy az ország egészére vonatkozóan és a társadalom minden szereplője számára az egyes területi sajátosságokat és célcsoportokat figyelembe vegye, ugyanakkor egységes és célirányos rendszerbe foglalja a társadalmi-gazdasági fejlődéshez szükséges, azt megalapozó környezetügyi célokat és az ehhez szükséges feladatokat.

A harmadik NKP (2009-2014) tervezési elvei között még inkább kiemelt szerepet kap az ország fenntartható fejlődési pályára való átállásának elősegítése, ehhez a környezeti szempontok és összefüggések megjelenítése, a szükséges – a társadalmi és gazdasági lehetőségekkel összehangolt – intézkedések meghatározása, minden korábbinál nagyobb súlyt fektetve a partnerségre, a decentralizáció és a szubszidiaritás elvére.

A harmadik NKP támaszkodik az előző 6 éves időszak tapasztalataira, emellett

- kiemelt figyelmet fordít az ország EU-tagságából következő, valamint nemzetközi egyezményekből adódó környezeti vonatkozású kötelezettségvállalásaira;
- figyelembe veszi a nemzetközi szintén végbemenő gazdasági, környezeti, társadalmi folyamatokat és ezek hazai vonatkozásait;
- hivatkozik a legfontosabb kapcsolódó nemzetközi és hazai dokumentumokra;
- keretbe foglalja a meglévő ágazati szakpolitikák, szakterületi tervek, programok környezeti vonatkozásait;
- erősíteni kívánja a környezetpolitikai és egyéb ágazati szempontok integrációját.

A környezet minőségének javítása, a természeti erőforrások fenntartható használata, a természeti örökség megőrzése és a környezeti biztonság megerősítése kulcsfontosságú

feltételeket jelent a lakosság életminőségének javításához, az egészséges környezethez való alkotmányos jog érvényesítéséhez, a társadalom és a gazdaság fejlődéséhez. A harmadik NKP ezen átfogó célok teljesítését komplex megközelítésben, a környezeti szempontok horizontális integrációja és az ezt szolgáló tematikus akcióprogramok cél- és intézkedésrendszere révén kívánja elősegíteni.

A Program tematikus akcióprogramjai:

1. A környezettudatos szemlélet és gondolkodásmód erősítése akcióprogram
2. Éghajlatváltozás akcióprogram
3. Környezet és egészség akcióprogram
4. Települési környezetminőség akcióprogram
5. A biológiai sokféleség megőrzése, természet- és tájvédelem akcióprogram
6. Fenntartható terület- és földhasználat akcióprogram
7. Vizeink védelme és fenntartható használata akcióprogram
8. Hulladékgazdálkodás akcióprogram
9. Környezetbiztonság akcióprogram

Az akcióprogramok tartalmazzák az egyes témakörök helyzetleírását, célkitűzéseit, tervezett intézkedéseit (jelezve a végrehajtásban érintett partnereket), valamint a végrehajtás nyomon követését segítő mutatókat.

Nemcsak az NKP tervezése, de a végrehajtása is - beleértve az intézkedések ütemezését, forrásának biztosítását, az előrehaladás figyelemmel kísérését, az esetleges korrekciók elvégzését, az időszakos értékelések, beszámolók elkészítését – a társtárccákkal, intézményekkel és az egyéb érintettekkel (tudomány, civil társadalom, gazdálkodók) való szoros együttműködésben történik.

A harmadik NKP keretbe foglalja a szakpolitikai célkitűzéseket, a már meglevő szakterületi terveket, programokat, ezek között például: az Ivóvízminőség-javító Programot, az Ivóvíz-bázisvédelmi Programot, a Nemzeti Települési Szennyvízelvezetési és -tisztítási Megvalósítási Programot, az Országos Környezeti Kármentesítési Programot, az Országos Hulladékgazdálkodási Tervet, a Nemzeti Agrár-környezetvédelmi Programot.

Kapcsolódik, esetenként szoros kölcsönhatásban van számos más szakterület már befejezett, vagy kidolgozás alatt álló stratégiájával, szakpolitikai dokumentumával és programjával, hiszen a környezeti szempontok érvényesítésének a társadalom és a gazdaság számos más területén is meghatározó a szerepe (pl. Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégia,

Energiapolitikai Koncepció, Egységes Közlekedésfejlesztési Stratégia, Nemzeti Erdőprogram, Nemzeti Turizmusfejlesztési Stratégia).

A harmadik NKP kidolgozása során iránymutatóként szolgáltak az Európai Unió, az OECD és az ENSZ és szervezetei által kidolgozott dokumentumok (stratégiák, koncepciók, ajánlások), amelyek - Magyarország közreműködésével a környezetügy terén készültek. Az NKP megfelel, illetve tartalmazza azokat a kötelezettségeket, amelyeket Magyarország két vagy sokoldalú egyezmény részeseként vállalt, hasonlóképpen azokat az előírásokat és a teljesítést szolgáló intézkedéseket, amelyek az ország, mint EU-tagállam számára kötelezőek.

2.1. A helyi tervezés szükségességének bemutatása

A környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény (KVT) a helyi önkormányzatok környezetvédelmi feladatait az alábbiak szerint határozza meg.

A települési önkormányzat a környezet védelme érdekében

- a) biztosítja a környezet védelmét szolgáló jogszabályok végrehajtását, ellátja a hatáskörébe utalt hatósági feladatokat;
- b) önálló települési környezetvédelmi programot dolgoz ki, amelyet képviselő-testülete (közgyűlése) hagy jóvá;
- c) a környezetvédelmi feladatok megoldására önkormányzati rendeletet bocsát ki, illetőleg határozatot hoz;
- d) együttműködik a környezetvédelmi feladatot ellátó egyéb hatóságokkal, más önkormányzatokkal, társadalmi szervezetekkel;
- e) elemzi, értékeli a környezet állapotát illetékességi területén, és arról szükség szerint, de legalább évente egyszer tájékoztatja a lakosságot;
- f) a fejlesztési feladatok során érvényesíti a környezetvédelem követelményeit, elősegíti a környezeti állapot javítását.

A települési önkormányzat képviselő-testülete, törvényben vagy kormányrendeletben meghatározott módon és mértékben, illetékességi területére az egyes jogszabályokban előírtaknál kizárólag nagyobb mértékben korlátozó környezetvédelmi előírásokat határozhat meg.

A települési önkormányzat képviselő-testülete, önkormányzati rendeletben más törvény hatálya alá nem tartozó egyes fás szárú növények védelme érdekében tulajdonjogot korlátozó előírásokat határozhat meg.

A települési önkormányzat környezetvédelmi tárgyú rendeleteinek, határozatainak tervezetét, illetve a környezet állapotát érintő terveinek tervezetét, a környezetvédelmi programot a szomszédos és az érintett önkormányzatoknak tájékoztatásul, az illetékes környezetvédelmi igazgatási szervnek véleményezésre megküldi. A környezetvédelmi igazgatási szerv szakmai véleményéről harminc napon belül tájékoztatja a települési önkormányzatot.

Az emberi egészség védelme, valamint a természeti erőforrások és értékek megőrzése és fenntartható használata érdekében a környezettel, annak védelmével, illetve a környezetet veszélyeztető tényezőkkel kapcsolatos általános tervet (*átfogó környezetvédelmi terv*), az egyes környezeti elemekkel, azok védelmével, illetve a környezeti elemeket veszélyeztető egyes tényezőkkel kapcsolatos részletes tervet (*tematikus környezetvédelmi terv*) és egyedi környezeti adottsággal, problémával foglalkozó tervet (*egyedi környezetvédelmi terv*) kell készíteni.

A tervezés során

- a) az alacsonyabb területi szintű környezetvédelmi tervet a magasabb területi szintű környezetvédelmi tervekkel,
- b) a tematikus és az egyedi környezetvédelmi terveket az adott területi szint átfogó környezetvédelmi tervével

össze kell hangolni.

A környezetvédelmi terv készítőjének az előkészítés során gondoskodnia kell a terv széleskörű társadalmi egyeztetéséről.

Átfogó környezetvédelmi terv az országos és területi (regionális), megyei és a települési környezetvédelmi program.

Az átfogó környezetvédelmi terv tartalmazza:

- a) a környezeti elemek állapotának bemutatásán és az azt befolyásoló főbb hatótényezők elemzésén alapuló helyzetértékelést;
- b) a fenntartható fejlődéssel összhangban álló, elérni kívánt környezetvédelmi célokat, valamint környezeti célállapotokat;

- c) a célok és célállapotok elérése érdekében teendő főbb intézkedéseket (különösen a folyamatban lévő, illetve az előirányzott fejlesztésekkel és a működtetéssel kapcsolatos feladatokat), valamint azok megvalósításának ütemezését;
- d) a kitűzött célok megvalósításának szabályozási, ellenőrzési, értékelési eszközeit;
- e) az intézkedések végrehajtásának, valamint az eszközök alkalmazásának várható költségigényét, a tervezett források megjelölésével.

A területi környezetvédelmi programokban foglaltakat az adott területi szint fejlesztési koncepciójának és rendezési, valamint fejlesztéspolitikai terveinek kidolgozása, a döntéshozatal és a végrehajtás, továbbá az adott területre vonatkozó ágazati tervezés során érvényre kell juttatni.

A területi környezetvédelmi programot szükség szerint, de legalább az országos környezetvédelmi program megújítását, illetve felülvizsgálatát követően felül kell vizsgálni.

A regionális fejlesztési tanács a tervezési-statisztikai régióra vonatkozóan az érintett megyei önkormányzatokkal egyeztetve regionális környezetvédelmi programot készít.

A regionális környezetvédelmi program tartalmazza azokat a célokat és intézkedéseket, amelyek elérése, illetve megvalósítása regionális szinten hatékony és indokolt.

A megyei környezetvédelmi program tartalmazza a bekezdésben foglaltaknak megfelelően azokat a célokat és intézkedéseket, amelyek elérése, illetve megvalósítása megyei szinten hatékony és indokolt.

A települési környezetvédelmi programnak a település adottságaival, sajátosságaival és gazdasági lehetőségeivel összhangban tartalmaznia fentiekben túl

- a) a légszennyezettség-csökkentési intézkedési programmal, valamint a légszennyezéssel,
- b) a zaj és rezgés elleni védelemmel, a stratégiai zajtérkép készítésére kötelezett települési önkormányzatok esetén a stratégiai zajtérképek alapján készítendő intézkedési tervekkel,
- a) a zöldfelület-gazdálkodással,
- b) a települési környezet és a közterületek tisztaságával,
- c) az ivóvízellátással,
- d) a települési csapadékvíz-gazdálkodással,
- e) a kommunális szennyvízkezeléssel,
- f) a településhulladék-gazdálkodással,

- g) az energiagazdálkodással,
- h) a közlekedés- és szállításszervezéssel,
- i) a feltételezhető rendkívüli környezetveszélyeztetés elhárításával és a környezetkárosodás csökkentésével kapcsolatos feladatokat és előírásokat.

A települési környezetvédelmi program - a település adottságaival, sajátosságaival és gazdasági lehetőségeivel összhangban - tartalmazhatja

- a) a települési környezet minőségének, környezetbiztonságának, környezet-egészségügyi állapotának javítása, valamint a természeti értékek védelme és fenntartható használata érdekében különösen:
 - aa) a területhasználattal,
 - ab) a földtani képződmények védelmével,
 - ac) a talaj, illetve termőföld védelmével,
 - ad) a felszíni és felszín alatti vizek, vízbázisok védelmével,
 - ae) a rekultivációval és rehabilitációval,
 - af) a természet- és tájvédelemmel,
 - ag) az épített környezet védelmével,
 - ah) az ár- és belvízgazdálkodással,
 - ai) az üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentésével, az éghajlatváltozás várható helyi hatásaihoz való alkalmazkodással,
- b) a környezeti neveléssel, tájékoztatással és a társadalmi részvétellel kapcsolatos feladatokat és előírásokat.

A települési önkormányzat gondoskodik a települési környezetvédelmi programban foglalt feladatok végrehajtásáról, a végrehajtás feltételeinek biztosításáról, és figyelemmel kíséri a feladatok ellátását.

A területi környezetvédelmi program kidolgozója a program tervezetét az illetékes

- a) környezetvédelmi hatóságnak,
- b) talajvédelmi hatóságnak,
- c) ingatlanügyi hatóságnak és
- d) egészségügyi államigazgatási szervnek
- e) véleményezésre megküldi.

A környezetvédelmi hatóság a véleményezésbe bevonja az illetékes környezetvédelmi igazgatási szerveket, a védett természeti területek természetvédelmi kezeléséért felelős szervet, valamint a természetvédelmi, vízügyi hatósági feladatokat ellátó külön szerveket, akik 30 napon belül tájékoztatják véleményükről a hatóságot.

A települési környezetvédelmi program tervezetét – a fent meghatározott szerveken túl - az illetékes megyei önkormányzatnak is meg kell küldeni véleményezésre.

A véleményező szervek szakmai véleményükről hatvan napon belül tájékoztatják a környezetvédelmi program kidolgozóját.

Az elfogadott területi környezetvédelmi programot meg kell küldeni a program tervezetét véleményezőknak.

A területi környezetvédelmi programok végrehajtásának helyzetéről a lakosságot rendszeres időközönként tájékoztatni kell.

Környezetvédelmi feladatai megoldásának elősegítése érdekében a települési önkormányzat önkormányzati rendelettel önkormányzati környezetvédelmi alapot hozhat létre.

A települési önkormányzati környezetvédelmi alap bevételei:

- a) a települési önkormányzat által jogerősen kiszabott környezetvédelmi bírság teljes összege,
- b) az illetékes környezetvédelmi hatóság által a települési önkormányzat területén jogerősen kiszabott környezetvédelmi bírságok összegének harminc százaléka,
- c) a környezetterhelési díjak és az igénybevételi járulékok meghatározott része,
- d) a települési önkormányzat bevételeinek környezetvédelmi célokra elkülönített összege,
- e) egyéb bevételek.

Az önkormányzati környezetvédelmi alapot környezetvédelmi célokra kell felhasználni.

A települési önkormányzati környezetvédelmi alap felhasználásáról a képviselő-testületnek évente a költségvetési rendelet és a zárszámadás elfogadásával egyidejűleg kell rendelkeznie.

3. Nagyatád általános bemutatása

A Balatontól a Dráváig húzódó homoklapályt kettéosztó Marcali-hát aljában épült a város. Nagyatádot a források először 1190-ben említik. A tatárjárás után királynéi birtok, Segesd vármegye része. Mátyás korában (1475.) lett város, a forgalmas utak kereszteződésében fekvő település. Akkoriban főleg marhavásáraitól ismerték. Hajdan ezt a vidéket is, mint egész Somogy megyét sűrű, összefüggő erdő borította, amely jó búvóhelyet nyújtott a török elől menekülő falvak lakóinak, bujdosó kurucnak, szökött betyárnak egyaránt.

A török megszállás alatt szerbek, a 18.sz.-ban horvátok és vendek költöztek az elnéptelenedett helységbe. A ferencesek épületegyüttese körül, a Rinya-patak partján alakult ki Nagyatád központja. 1772. után, földesura, Czindery Ignác fejlesztő tevékenységének eredményeként Nagyatád szabad királyi város rangot kapott.

A 19.sz.-ban két földrengés és egy kolerajárvány (1855.) is pusztította a város lakóit és elvesztette városi rangját.

Emeletes házai, ipari üzemei a Kiegyezés után létesültek. 1906-ban 45 °C-os alkáli termálvizet találtak, 1936-ra készült el a fürdő. A II. világháborúban lakóépületeinek kétharmad része elpusztult. Az újjáépített, iparosodott (malom-, konzerv-, textil és gépipar) település 1971-ben nyerte el ismét a városi rangot.

A település jellegzetességei

A település legrégebbi épülete a barokk ferences templom (1761., a tornya 1873.) és kolostor (1740), valamint Kisatádon a Szent Rókus-kápolna (1744). Fő vonzereje a Termál Gyógyfürdő, melynek vize elsősorban reumás eredetű mozgásszervi megbetegedésekre ajánlott. A régi fürdőt 1997-ben újíttották fel. 32, 38 és 42 °C-os fedett medencéi vannak. A strandon feszített víztükrű úszómedence, pezsgőfürdős termálmedence, élményfürdő várja a látogatókat.

1975 óta nyaranta nemzetközi faszobrász alkotótábort rendeznek. A résztvevő művészek szívesen helyezik el itt készült műveiket a Göröndi úti szoborparkban. Napjainkban már 64 monumentális alkotás fogadja a látogatókat. A szoborparkot (16 ha) a Nagyatádi Művelődési Ház és Nemzetközi Faszobrász Alkotótelep üzemelteti. Az alkotótelepen készült alkotások közül 24 a város középületeiben, közterein tekinthető meg. A Városi Múzeum helytörténeti gyűjteményt mutat be.

A természetet kedvelők öröme, a Somogy Természetvédő Szervezet jóvoltából nemrég új látványossággal gazdagodott Nagyatád környéke. A várostól 10 km-re, a Rinya-

patak melletti Petesmalom-tanyánál, a százéves halastavak partján Vidrapark létesült. 1998-ban engedték itt szabadon, azaz "vadították vissza" az első, a Fővárosi Állatkertben született vidrát, hogy csatlakozzon vagy kéttucat, vadon élő fajtársához. A tanösvény mentén ősi magyar háziállatokkal (racka, komondor), erdei és nádi énekesmadarakkal, récékkel, gémekekkel és más vízimadarakkal, sőt fehér farkú rétisassal is lehet találkozni.

Gazdaság

A kistérség fejlődése szempontjából Nagyatád szerepe meghatározó. A város és térsége gazdasági életében jelentős szerepet játszanak a század eleji indulású, tradicionális üzemek. Az angol tulajdonú Coats Hungary Kft. ipari és háztartási cérnagyártással foglalkozik. Egy lekvárfőző kisüzemből alakult ki a nagyatádi konzervgyár, jelenlegi a szigetvári konzervgyár egyik telepeként működik. Exportra és hazai felhasználásra egyaránt termel. A városban jelentős szakmai hagyományokkal rendelkezik a gépgyártás. A Komplex Gépipari Rt., valamint a Büttner és Társa Kft., mellett kisebb vállalkozások is működnek a szerszámgépgyártás és a gépi forgácsolás területén. A német tulajdonú D-Back Kft.-nél mirelit tésztát készítenek ipari mennyiségben, s ugyancsak német érdekeltségű az Industrie Elektrik Kft., amely kábelszerelési munkákat végez elsősorban az autóipar számára. Tradicionális a helyi nyomda, négy jelentős építőipari vállalkozás és számottevő a kereskedelem szerepe is. Nagyatádon 150 termelő, kereskedő, és szolgáltató cég működik. A legnagyobb foglalkoztató azonban az önkormányzat, amely 1400 embernek ad munkát. Adottságai révén a térségben jelentős a bogyós gyümölcstermelés, az erdő és vadgazdálkodás. Nagyatád gazdasági életében és távlati fejlődésében a gyógyturizmus szerepe kiemelkedő. A városközpontban a század elején épített és a közelmúltban felújított gyógyfürdő teljes kihasználtsággal működik, a város északi részén tíz éve épült termál strandfürdő, mind területében, mind szolgáltatásaiban folyamatosan bővül.

Kultúra

A kulturális élet bázisai a művelődési ház, a könyvtár, a városi múzeum és az oktatási intézmények. Az 1950-es évek elején a Korona Szálló épületében létesítettek művelődési házat és könyvtárat, a földszinten mozi működött. Az új Művelődési Házat 1973-ban avatták fel a Baross Gábor utcában. A könyvtár megépítésére már nem jutott pénz - tervezett helyén ma a Solar Szálló áll. A könyvtár régi középületekben kapott helyet, ma az egykori Takarékpénztár helyén, a Mártírok utca sarkán található. Napjainkra már több mint 100.000 kötettel, zenei részleggel, külön gyermekrészleggel, gazdag folyóirat-állománnyal, számítógépes nyilvántartással szolgálja az olvasókat. A Művelődési Házban tevékeny munka folyik. Közel 30 szakkörnek, klubnak, amatőr művészeti csoportnak nyújtanak helyet és

módot a munkára. Rendszeresek és színvonalasak kiállításai, a színházi előadások és a saját csoportok bemutatkozására épülő rendezvényei. Gyakran szerepelnek a színpadon a helyi felnőtt- és gyermekkórusok. Az amatőr művészeti élet, a tehetséggondozás és a közösségi lét igazi színtere az intézmény, amely különböző rendezvényekre, konferenciákra is alkalmas. Ők szervezik minden évben a Tavaszi Fesztivál helyi rendezvényeit, és a nagyatádi búcsú gazdag kulturális programját. Évente gyermek- és ifjúsági tehetséggondozó táborokat vezetnek, s minden tavasszal bemutatkoznak a dél-somogyi amatőr képző- és iparművészek az intézmény kiállító termében. A művelődési ház tevékenységi körét gazdagítja és a település múltjának megismerését szolgálja az 1996-ban létesített Városi Múzeum is.

A gimnáziumi képzés 1953-ban az általános iskolával összevontan folyt, 1954-től önálló igazgatás alatt működött, majd egy év múlva új épületbe költözött a Dózsa György utcába. Napjainkban az intézmény, mint Ady Endre Gimnázium és Szakközépiskola működik. Kezdetben - a hatvanas évek elején - még a művelődési házban, később önálló épületben a Városháza egykori épületében kezdte meg munkáját a Zeneiskola. Az intézmény diákjai nívós produkcióikkal rendszeresen bemutatkoznak a város nyilvánossága előtt. Több híres tehetség került ki az itt tanító zenetanárok munkája nyomán. Napjainkban az egyesített óvoda, 3 általános iskola, 2 középiskola és 1 zeneiskola szolgálja a gyermekek nevelését, oktatását.

Turizmus

Nagyatád a "parkok, szobrok és a fürdők városa". A Belső-Somogy déli részén, a Balatontól 60 km-re a 68-as főútvonal mentén fekszik. A környék erdei a vadászok és a turisták számára egyaránt tartalmas időtöltést kínálnak. A gyógyturizmus egyik központja a település. A város szívében, évszázados vadgesztenyefák és örökzöldek alkotta park közepén található 90 éves Termál Gyógyfürdő, mely messze földről csalogatja városunkba a látogatókat. A fürdő- és ivókúrára egyaránt alkalmas termálvíz az ország legjobb hatású, minősített gyógyvizei közé tartozik. A termálvizet a gyógyfürdő mellett a Városi Strandfürdő is hasznosítja. A nyári időszakban kétezer fő befogadására alkalmas strand mellett jól felszerelt kemping is várja a pihenni vágyókat. Termálvízzel temperált, fészített víztükrű 50 m-es úszómedence, részben fedett termálmedence és gyermekmedence áll itt a látogatók rendelkezésére. A néhány éve épült pezsgőfürdős termálmedencét a hűvösebb időben is szívesen látogatják. A fürdő 6 hektáros területén kemping, büfé, kölcsönző és kondicionáló terem szélesíti a szolgáltatások választékát. A természeti szépségek iránt vonzódó látogatókat várják a Parkerdő, a Csónakázó-tó és a környék erdeinek turistaútvjai. A művelődési ház rendezvényei mellett a nyári időszakban a Rinyamenti Fesztivál és Vásár és a Határtalan

Játék Nemzetközi Szabadidősport Fesztivál csalogatja az érdeklődőket a városba. A város jó lehetőséget kínál a szabadidős és a versenyszerű sportoláshoz. A sakktól a küzdősportokig szinte valamennyi sportág képviselteti magát. Jelentős sportesemény az évente rendezett nemzetközi Ironman Triatlon verseny. Nagyatádon jelenleg 19 verseny ill. szabadidősport jellegű tevékenységet folytató sportági szakosztály és további 5 diáksportkör működik. A sport és a szabadidős programok kiváló helyszíne a csónakázó tó, amelyet a téli időszakban a korcsolyázók százai, nyáron a horgászok veszik birtokba. A gyalogtúrák kedvelői és a természetbarátok számára a környék erdei csodálatos élményt nyújtanak.

3.1. A település főbb statisztikai mutatószámai

Év	Terület (ha)	Lakó-népesség az év végén	Élve születés	Halálozás	Természetes szaporodás, fogyás	Belföldi vándorlási különbözet
2006.	7060	11461	78	122	-44	-108
2007.	7060	11265	80	141	-61	-113

Év	Lakás-állomány az év végén	Épített lakás	4 és több szobás	Közüzem vízfűtési rendszerrel ellátott	Köz-csatornával ellátott	Gáz-vezetékkel ellátott
2006.	5037	17	10	17	17	17
2007.	5058	24	11	24	23	23

Év	Természetes személy által épített	Családi házban épített	Az év folyamán kiadott lakásépítési engedély	Megszűnt lakás	Háztartási villamos-energia-fogyasztók	Háztartások részére szolgáltatott villamos energia, MWh
2006.	16	16	35	4	5756	10220
2007.	13	13	13	3	5772	9946

Év	Háztartási vezetékes gáz-fogyasztók	Ebből: fűtési fogyasztók	Összes szolgáltatott gáz, ezer m ³	Ebből: háztartásoknak	Közüzem vízfűtési rendszerrel ellátott, km	Közüzem vízhálózatba bekapcsolt lakás
2006.	4417	4177	13043	4572	58,5	4982
2007.	4438	4198	11625	3731	58,5	5006

Év	Közterületi kifolyók	Összes szolgáltatott víz, ezer m ³	Ebből: lakosság-nak	Közüzem szennyvíz-csatorna-hálózat, km	Rendszeres hulladék-gyűjtésbe bevont lakás	Rendszeres hulladék-gyűjtésbe bevont üdülő
2006.	32	510	419	32,3	4790	0
2007.	32	463	367	32,3	4713	0

Év	Összes elszállított települési szilárd	Ebből: lakosságtól	Nyugdíjban, nyugdíj-szerű ellátásban	Ebből: saját jogon	Étkeztetésben és házi segítség-nyújtásban is részesülők	Idősek nappali intéz-ményeinek
----	--	--------------------	--------------------------------------	--------------------	---	--------------------------------

	hulladék, t		részesülő		száma	férőhelyei
2006.	6380	3600	3763	3101	128	60
2007.	4937	3315	3826	3205	168	60

Év	Tartós bentlakásos és átmeneti elhelyezést nyújtó szociális intézmények működő férőhelyei	Ebből: önkormányzati	Tartós bentlakásos és átmeneti elhelyezést nyújtó szociális intézményben gondozott	Ebből: önkormányzati	Rendszeres szociális segélyben részesült	Háziorvos és házi gyermekorvos
2006.	49	40	50	42	382	10
2007.	49	40	51	43	420	10

Év	Kiskereskedelmi üzlet	Ebből: élelmiszer (jellegű) üzlet	Gyógyszertár	Vendéglátó hely	Személygépkocsi	Regisztrált vállalkozás
2006.	262	69	2	72	3338	1123
2007.	238	60	2	76	3429	1144

Év	Távbeszélő-fővonal	ebből lakás fővonal	ISDN vonal	Kábeltelevízió-hálózatba bekapcsolt lakás
2006.	3724	2784	564	3416
2007.	3624	2701	558	4019

A település területe 70,60 km², a lakosság száma 2007-ben 11 265 fő volt. A lakónépesség száma csökkenő tendenciát mutat, ami a születéshez képest magasabb mértékű halálozásoknak köszönhető. Az élve születések száma (80), ami jóval kevesebb a halálozások számánál (141).

A városban 5 058 lakás található, vezetékes víz 4 982 lakásban, vezetékes gáz 4 438 lakásban, közüzemi szennyvízcsatorna 4 713 lakásban található. A közüzemi vízvezeték-hálózat hossza 32,3 km. A villamos energiát fogyasztó háztartások száma 5 772. 2007-ben 24 új lakás épült a településen, és 3 szűnt meg.

A vállalkozások száma összesen 1 144. A helyi vállalkozások a város weboldalán megtalálhatók. (www.nagyatad.hu)

A település iskolával óvodával, könyvtárral, művelődési házzal, területi gondozási központtal, illetve szociális otthonnal rendelkezik. Az óvodákban a férőhelyek száma 400. Az óvodákba 341 gyerek jár, akikre 30 óvópedagógus felügyel. Az iskolákat 1 210 diák látogatja, akiket 115 tanár tanít. A város könyvtárában 101 800 kötet található.

Megtekintésre érdemes a településen található 1761-ben épült római katolikus templom, a városi múzeum, a református és evangélikus templom, több kápolna, emlékmű, valamint a Szent István Park, Széchenyi Park, a Csónakázó-tó és a termálfürdő.

4. A környezet jelen állapotának és azt befolyásoló főbb hatótényezők bemutatása

A települési környezet, és azt befolyásoló főbb hatótényezők állapotában bekövetkezett változásokat a települési felmérő lap, illetve megkeresések és az azokra adott válaszok, továbbá az általunk fellelt és az illetékesek által a rendelkezésünkre bocsátott információk alapján mutatjuk be. Az adatszolgáltatás ellentételezésének kérdésében, azaz hogy mely adatszolgáltatás kerüljön megrendelésre, az anyagi lehetőségek figyelembe vételével a Megbízó döntött.

3.2.Természetföldrajzi és földtani adottságok

Nagyatád Belső-Somogy déli részén fekvő kisváros. A település szélességi és hosszúsági koordinátái a következők: keleti hosszúság $17^{\circ}21'54''$ és északi szélesség $46^{\circ}13'30''$.

A belső-somogyi medence teljes területét egykor tenger borította. A medence aljzatát elsősorban kristályos kőzetek jellemzik, amelyek mélytengeri üledékképződés folyamataként jöttek létre. Az üledékképződés jellegét tekintve teljesen karbonátmentes volt. Az ezt követő hegységképződési folyamat befolyeződésével a területet sekély tenger borította el, amelyben folytatódott az üledékképződés folyamata, de itt már a karbonátos jelleg dominált.

A terület kiemelkedésével az állóvízi üledékképzést felváltotta a folyók felszínformáló munkája, amelyek folyamatosan rakták le hordalékukat. A vízfolyások által lerakott üledék keresztrétegzett homogén közepes-szemcseméretű kvarchomok. Az Alpok kiemelkedésével mind a vízfolyások iránya, mind a hordalék jellege megváltozik, durva kavicsos folyóvízi-üledékképződés indul meg.

A felszín kialakításában mind a víz, mind a szél fontos szerepet játszott, bár a szél felszínalakító munkáját korlátozta a csapadékos éghajlat a magas taljvízszint és az erőteljes felszínborítás. A környezeti elemek hatására rácsos szerkezetű felszín jött létre, vízszintes és függőleges árkokkal.

A völgsűrűség kisebb mint $8 \text{ km}/4\text{km}^2$, de a szél felszínalakító munkájának köszönhetően kialakult deflációs kisformák az ökológiai életközösségek tarka, mozaikos szerkezetét hozták létre.

A belső-somogyi kistájat a homokfelszín jellemzi. A terület futóhomokja erősen koptatott, közepes- és apró szemcseméretű. Ezen terület az ország többi homokterületéhez

képest abban mutat eltérés, hogy a lepelhomok inkább genetikailag mintsem formailag jelenik meg, kiterjedése igen változó, de vastagsága ritkán haladja meg a 2 métert. A lepelhomok nem más, mint egyenletesen elterített homokréteg.

Elterjedt felszínforma a széllyuk, a szélbarázda, a garmada. A szélbarázdák több típusa előfordul a vidéken, amelyek sokszor párhuzamosan futhatnak, hosszúságuk eléri a 400 – 500 métert. Mélységük általában 2-3 méter, de előfordulnak mélyebb foltok is, amelyek a talajvízszintet is elérik. Megtalálhatók az ovális-, a kör alakú- és a mindkét végén nyitott barázdák jellemző típusai.

A szélbarázdákból kifúlyt homok legtöbb helyen garmadába rendeződik, melyeknek két fő típusát különíthetjük el, az egyik a szélirányban elnyúló hosszanti, a másik a parabola alakú.

3.3.Talajtani adottságok

A homokos alapkőzetén zömmel agyagbemosódásos barna erdőtalajok és kovárványos barna erdőtalaj, agyagbemosódásos barna erdőtalajok képződtek. Általános jellemzőjük a rossz termőképesség. Nagyatád környékén a genetikai talajtípusok közül a következő talajok találhatók meg: agyagbemosódásos barna erdőtalaj 83%, löszön képződött vályog mechanikai összetételű barnaföld 3%, réti öntéstalaj 5%, réti talajok 5%, lápos réti talajok 4%. Az agyagbemosódásos barna erdőtalajok kétféle altípusa is jelen van: löszös üledéken képződött és homokon képződött agyagbemosódásos barna erdőtalajok.

Az agyagbemosódásos barna erdőtalaj ismertetőjele, hogy kilúgozási szintje fakó sárgás, barnásszürkés. A kilúgozási és a felhalmozódási szint agyagtartalma közti viszonyra jellemző, hogy a felhalmozódási szintben másfélszer, kétszer annyi agyagos rész található, mint a kilúgozási szintben. Jellemző folyamat az agyag elmozdulása, és csak kis minőségi változásokkal kísért vándorlása. A talajszelvény felépítésében az A szint vastagsága 10-20 cm lehet, humusztartalma 5-8%. A kilúgozási szint, fakó sárgásszürke vagy barnásszürke, szerkezete szárazon poros vagy gyengén leveles, a felhalmozódási szint felé való átmenete fokozatos, 5-10 cm vastag. A B szint sötétebb, többnyire vörösesbarna színű, szerkezete diós, ritkán hasábos, a szerkezeti elemek felületén agyaghártyák láthatók.

A löszhöz hasonló talajviszonyokat találhatunk a táj homokos térszínein, mert itt is az agyagbemosódásos barna erdőtalajok az uralkodóak, és csak kevés a futóhomok, illetve a gyengén humuszos homok. Mindezen talajviszonyok magyarázata abban keresendő, hogy a homokterületek anyagában igen sok a finomabb, mállekony rész, és a különben is apró szemű

homok közti réseket kitölti az iszapfínomságú löszös anyag. Ennek következményeként a kilúgozási folyamatok hatására keletkezett felhalmozódási szintek nem tagoltak, hanem összefüggő réteget alkotnak. A homokos jelleg a kilúgozási szint erős kifakulásában és elsavanyodásában jelentkezik, valamint abban a nagy különbségben, ami a két szint agyagtartalma közt fennáll.

A területünkön megtalálható agyagbemosódásos barna erdőtalajok egyik fajtája tehát a löszös üledéken képződött barna erdőtalaj. E talajok szerkezete, víz- és hőháztartása, tápanyag-gazdálkodása mélylazítással javítható, gyenge savanyúságuk meszezéssel, kedvezőbb esetben karbonát tartalmú műtrágyák alkalmazásával tompítható. A löszös üledéken képződött agyagbemosódásos barna erdőtalajok jelentékeny része még erdővel fedett, így az eróziótól védett. Minthogy azonban jelentékeny kiterjedésű lejtős felszíneket vontak már be a mezőgazdasági művelésbe, így gyakori a csonka szelvény, sőt a C szint felszínre kerülése.

Az agyagbemosódásos barna erdőtalaj másik fajtája a homokon képződő barna erdőtalaj. A homoknak a löszös üledékekkel szemben nagyobb a hézagterfogata, továbbá durvább a rétegzettsége, ami a szervesanyag-termelést és így a humuszképződést nagymértékben befolyásolja. A csapadék hatására a homokban a karbonát, vas, agyag gyorsabban mozog, és mélyebb szinteken halmozódik fel, de kevésbé koncentráltan válik ki. Belső-Somogy nagy kiterjedésű homokterületein ezen talajfajta a legelterjedtebb.

Leggyakoribb változatuk a mélyben kovárványos agyagbemosódásos rozsdabarna erdőtalaj, szelvényének minden szintjében túlsúlyban van a 0,05-0,25 mm átmérőjű homokfrakció. Igen jellemző módon a B szintben legkisebb az aránya. Az agyagbemosódás tehát a B szintben igen intenzív, a talaj fizikai meghatározottsága itt agyagos homok. A B szintben, különösen 1 méter alatt a kovárványos rétegekben csökkenő az agyagfrakció aránya, és a kovárványos rétegek is egyre vékonyabbá válnak. A mechanikai összetétellel összefüggésben alakul a talaj szerkezete, illetve a homokos szerkezetnélküliség a B szintben változik nagydiós szerkezetté. Humuszos rétege gyakorlatilag nincs. A talaj kémhatása semleges, a kalcium-karbonát erős földúsulása csak a C szintben mutatkozik meg. A gyenge tápanyagmegkötő és víztározó képességet az agyag bemosódásos B szint, illetve a mélyebb szintek kovárványrétegeinek tulajdonságai kedvezőbb irányba befolyásolják.

3.4.Vízrajzi adottságok

Nagyatád környékének földtani adottságai, felszíni formái, éghajlata kedvező a felszín alatti vizek tárolása és a felszíni vízhálózat kialakulása szempontjából.

Belső-Somogy legjelentősebb felszíni vízfolyása a Rinya. Meglehetősen lassú a patak folyása, teljes hossza 76 km, vízgyűjtő területe pedig 921 km². A patak Böhönye mellett ered és Nagyatádon átfolyva Babócsa környékén a Drávába torkollik. Vízének minősége II. osztályú.

A Rinya homokból felépített vízgyűjtőjében a csapadékos időszak okozta jelentős vízszint ingadozás mérsékeltebben jelentkezik, a vízhozama sem számottevő, hiszen 0,3 km³/év.

A patak vízjárása is igen kiegyenlítettnek mondható, vagyis a kisvíz és a nagyvíz közötti különbség elenyésző mértékű. A Rinyán a tavaszi hóolvadás vagy a kora nyári esőzés vált ki vízszintemelkedést, a kisvizek időszaka pedig többnyire augusztus és szeptember táján következik be. A patak vízminőségét vizsgálva megállapítható, hogy szinte minden paraméter tekintetében(oxigénháztartás, tápanyag (nitrogén és foszfor) háztartás, mikrobiológiai jellemzők, mikroszennyezők és toxicitás, egyéb jellemzők) erősen szennyezettnek minősül, ezért V. vízminőségi osztályba sorolandó, azaz erősen szennyezett víz: különféle eredetű szerves és szervetlen anyagokkal, szennyvizekkel erősen terhelt, esetenként toxikus víz. Szennyvízbaktérium-tartalma közelíti a nyers szennyvizekéhez. A biológiailag káros anyagok és az oxigénhiány korlátozzák az életfeltételeket. A víz átlátszósága általában kicsi; zavaros, bűzös, színe jellemző és változó. A bomlástermékek és a káros anyagok koncentrációja igen nagy, a vízi élet számára krónikus, esetenként akut toxikus szintet jelent.

A terület vízháztartása nagyjából a csapadék térbeli eloszlásához igazodik. Mivel Nagyatád és környéke viszonylag sok csapadékban részesül. Fajlagos lefolyás átlagosan 2-4 l/s x km² víz. A lefolyás felszín alatti hányada pedig helyenként eléri és meghaladja az 50%-ot.

Belső-Somogy lapos, homokos térszíne Magyarországon szokatlanul állandó vizű vízhálózatot alakított ki a terület bő csapadékából.

A talajvízszint átlagosan 2-4 méter, a talajvízszint ingadozás nem éri el az 1 métert, mennyisége nem jelentős. Kalcium-magnézium-hidrogénkarbonátos kémiai összetétel jellemzi, keménysége 25nk⁰. A rétegvizek mennyisége 1-1,5 l/s x km². Előfordul a területen ártésvíz (nyomás hatására a felszínre emelkedő rétegvíz), amely kiváló minőségű ivóvizet

szolgáltat. Az ártézikutakból átlagosan 15 nk⁰ keménységű fokú víz termelhető ki, problémát okoz azonban a magas vastartalom. Átlagos mélységük 100 m.

Nagyatád környéke ásvány és hévizekben is meglehetősen gazdag.

3.5. Éghajlati adottságok

A település éghajlati jellegének a kialakulásában földrajzi elhelyezkedés játszik meghatározó szerepet, mivel mind az atlanti-óceáni, mind pedig a mediterrán éghajlati hatások egyaránt érvényesülnek. A domborzat éghajlatbefolyásoló hatása közepes, kisebb mint a középhegységekben, de nagyobb mint az alföldön. A terület mérsékelt meleg, mérsékelt nedves-nedves éghajlatú.

Nagyatád és környéke évente átlagosan 4300-4400 MJ/m² besugárzásban részesül. Éves megoszlást tekintve a besugárzott mennyiség 40-45%-a nyáron, 25-30%-a tavasszal, 15-20%-a ősszel és 10%-a télen érkezik. A tényleges energiabevitel, a sugárzási index évi összege 1840 MJ/ m².

A napfénytartam évi összege 1950-2000 óra, amelynek a 40%-a a nyári hónapokra esik.

A terület borultsági szempontból a közepesen borult területekhez tartozik, vagyis az égbolt éves viszonylatban 50%-ban felhős.

A ködképződést vizsgálva megállapíthatjuk, hogy országos viszonylatban az egyik legködösebb terület. Ködös napok száma kb. 40 nap/évre tehető.

A légnyomás átlagos értéke a téli félévben 1018,9 Hpa, a nyári félévben pedig 1014,9 Hpa.

Belső-Somogyban az uralkodó szélirány a délnyugat-északkeleti. A terület kedvezőtlen helyzete a légáramlás tekintetében abban nyilvánul meg, hogy az észak-déli irányú szerkezeti mélyedés, mint szélcsatorna kevés védelmet biztosít.

Nyugat-Belső-Somogyban pontosan az észak-déli nyitottság hatására a téli és a nyári félévben is leggyakoribb az északi irányú, de elég nagy az észak-keleti és a délies szelek előfordulása is. Az átlagos szélesebesség 3 m/s körüli, ezzel a város és környéke országos viszonylatban a szelesebb területek közé tartozik.

A szélcsendes napok százalékos aránya országos átlagban alacsony értéket mutat, mindössze 5-6%. A viharos napok (szélerősség < 15 m/s) száma Nagyatád környékén évente 25-50 nap között mozog.

A város évi középhőmérséklete 9,8-10 °C, a hőmérséklet évi járása a hazai átlagnak megfelelő. Leghidegebb a január (-1,5 °C átlaghőmérséklet), legmelegebb a július (19,5 °C átlaghőmérséklet).

Nagyatád havi középhőmérsékletei a sokévi átlagot tekintve a következőképpen alakulnak:

I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
-1	3,5	8,6	10	16,2	19,5	20	20	12	10,5	2,9	1,8

A hőségnapok száma ($t > 30\text{ }^{\circ}\text{C}$) 8-12 nap, a fagyos napok ($t < 0\text{ }^{\circ}\text{C}$) száma 90-100 nap.

Az éves csapadék mennyisége 750- 800 mm. A havi átlag csapadékmennyiség:

I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
45-50	40-45	40-45	50-60	70-80	90-100	80-90	70-80	60-70	50-60	70-80	50-60

A csapadék évi járásának két maximuma van, az egyik május-június időszakában, a másik szeptember-november időszakában. A minimumok január-február és július-szeptember időszakában figyelhetők meg.

Az egyetlen nap alatt lehullott csapadék mennyisége igen nagy lehet. Ritka, de azért előfordul felhőszakadás. A 24 óra alatt lehullott csapadék maximuma 75-100 mm.

A csapadékos napok száma átlagosan 95, ebből zivatar 20-25 napon fordulhat elő. Nagyobb viharok alkamával gyakran hull jégeső. A jégesős napok száma 6-8. A hóval borított napok száma átlagosan 25.

3.6. Növényvilág, állatvilág

A terület növény- és állatföldrajzi szempontból a Holarktikus flórabirodalom közép-európai flóraterületének pannóniai flóratartományához és ezen belül a dél-dunántúli flóraidéknek belső-somogyi flórajárásához tartozik.

A flórajárást legnagyobb részben délnyugatról érik hatások, így nagyobb számú szubatlanti és mediterrán flóraelem gazdagítja. De számos környező terület elemei is színesítik a növényvilágot, így a Mecsek és környéke, Külső-Somogy, délről a Dráva-síkról, Szlavóniából a dél-alföldi flórajárás és a Zalai-dombvidék.

A potenciális vegetáció feltérképezése kimutatta, hogy az ember nagymérvű átalakító tevékenységének kezdete előtt a terület kb. 85%-át erdő borította. Aránya ma kb. 28%, Nagyatád szűkebb környékén 34%-ra tehető.

Itt a mérsékelt övi lomberdőknek két klímaöve, a zárt tölgyesek és a bükkösök öve alakult ki. E két zónán belül a területenként fellépő sajátos hidrológiai, geológiai jellegekből adódóan további extra és azonális növénytársulások is megtalálhatóak.

A legnagyobb részt - nagyjából a Rinya vonalától nyugatra - az illír bükkösök csoportjába tartozó gyertyános-tölgyesek foglalják el, míg kisebb részarányban, főleg a főfolyástól keletre homoki vegetációt találunk. Ez a két vegetációtípus uralja a térséget.

A terület déli részén foltokban megjelennek a dominálón zárt homoki tölgyesek, az északnyugati területen az illír hatás alatt álló dunántúli bükkösök, a Baláta-tó környékén teljesedtek ki a szubmontán égerligetek. Ezek kísérik a Rinya mellékvizeinek egy részét is. A Rinyát és a patakokat általában magasártéri növényzet tölgy-kőris-szil ligetek foglalják keretbe. A vizes élőhelyeken pedig a vízi vegetáció sok-sok típusát figyelhetjük meg. A változatos vegetáció számos növényritkaságot rejt.

Az állatvilág a növényvilággal együtt változott, formálódott, így alakult ki jelenlegi képe. Ez Somogy megye fajokban egyik leggazdagabb területe. Az itt előforduló faunának kb. 80%-a a védett fajok közül kerül ki.

A terület rovarvilága egyedi, mivel rajzási időben hegyi és síkvidéki fajok sokaságát lehet megfigyelni. Említést érdemelnek a cincérek, melyek főleg az idős erdőrészek nagy fajszerű lakói, és a futrinkák. Gyakori látvány a nagy és a kis szarvasbogár, ritkább az orrszarvúbogár.

A nappali lepkék nagy fajgazdagságából kiemelhető a nagy színjátszó lepke. Egy érdekes, szemfolt nélküli változata is megtalálható a barna szénalepkének.

Az éjjelilepke-családok közül kitűnnek a szenderek és a pávaszemek. Pávaszemeink közül három faj él itt, így a legnagyobb európai lepkefaj, a 15 centiméteres nagy pávaszem, a 6-7 centiméter fesztávolságú kis pávaszem és a T betűs pávaszem.

Igazi érdekesség a terület kétéltű- és hüllőfaunája, ami egyedi az egész megyében. A kétéltűeknek 11, a hüllőknek 8 faja és 2 alfaja fordul elő.

Tavasszal harsognak a vizek a hegyes orrú mocsári békáktól. Ekkor csalogatja elő a jó idő gőtefajainkat: a tarajos gőtét és a pettyes gőtét.

A varangyoknak vagy varasbékáknak két faja kerülhet a szemünk elé: az élénk, 8 centiméteres zöld varangy és a mérges bőrváladékú barna varangy. A meleg napokkal újabb békafajok jelenhetnek meg: gyakori a karcsú erdei béka és a kecskebéka, és megfigyelhetjük Európa egyik legnagyobb békafaját, a 17 centiméteres tavi békát is. Belső hanghólyagok teszik erősebbé az alföldi vagy vöröshasú unka hangját. Különlegesség az ásóbéka, mely rejtett életmódja miatt ritkán látható. A legismertebb kétéltűfajunk, a zöld levelibéka. A

meleg hívogatja elő egyetlen teknősfajunkat is, a mocsári teknőst. Szerencsére itt stabil populáció él belőle.

Gyíkjaink közül ritkán látható a lábatlan gyík. Életmódja miatt inkább csak a reggeli órákban és a hosszú esős időszakok után kerül szem elé. Érdekessége, hogy elevenszülő. Gyakori a zöld gyík és a fürge gyík is. A fürge gyík kisebb, alfajával, a vöröshátú fürge gyíkkal már jóval ritkábban találkozhatunk.

A gyíkokat nagy előszeretettel fogyasztja a rézsikló. Gyakori, de ritkán látható a sokszor 1,5 méterre megnövő erdei sikló. A Baláta-tónál figyelték meg a vízisiklót. A keresztes vipera, reliktumfajként csak az arra alkalmas élőhelyeken maradt fenn, de egyedszáma az utóbbi években sajnos még itt is megfogyatkozott. A törzsalak mellett megtaláljuk az alfajt, a balkáni keresztes viperát és mintegy 70%-ban fekete színváltozatát.

A madárvilág is igen gazdag. A vizek, mocsarak miatt nagy számban van jelen a fehér gólya, a rétisas és a gyönyörű, smaragdzöldben pompázó jégmadár. Öröndetes, hogy egyre többen fészkelnek itt. Öreg erdőkben rakja fészket a fekete gólya. A récefélék ritka, ám szintén gyarapodó képviselője a néha nálunk áttelelő cigányréce. Néhol a löszfalakban fészkel a gyurgyalag.

Téli vendéggént, illetve átvonulóként érkeznek a sólyomfélék: a kis sólyom, az ürgéket előszeretettel fogyasztó kerecsensólyom és a kabasólyom. Látható a vörösvércse. Rendszeresen költ e helyen a héja. Ugyancsak fészkelő itt a karvaly, a kígyászölyv, a darazsak és méhek lárváival táplálkozó darázsölyv és az egerészölyv.

Gyakori a vizek felett a barna rétihéja. Ártéri erdeink jellegzetes fészkelő madara volt a barna kánya, de állománya mára nagyon megcsappant. Csakúgy, mint karcsúbb alakú "rokonáé", a vörös kányáé.

A ragadozó fajok hatalmas száma a nagyon gazdag kétéltű-, hüllő-, rágcsáló és halpopulációnak köszönhető.

A mesterséges tavakban élő, illetve az ezekből a természetes lápokba és a Rinyába szökött halfajok közül megemlíthető a kárász és hibridjei, a törpeharcsa és a csuka. Reliktumfaj a lápi póc, amely a lápszemekben fel-felbukkan. A Baláta-tóból a kárász mellett mindössze négy fajt sikerült kifogni: a pontyot, a nyálkás compót, a küszt és a naphalat.

A kisemlősfajok között sok a rágcsáló, úgymint az erdei egér, az erdei-, a csaltitjáró és a kőszapocok, a vándorpatkány. Gyakori még a mogyorós pele és a törpe egér.

Előfordulnak cickányfélék: a mezei, a keleti cickány, a vízi és a hegyvidéki cickány, illetve a törpe cickány. Sötétedés után cikáznak a különféle denevérfajok.

Megtaláljuk továbbá a védett nyusztot, menyétet és vakondokat.

A környék vadászati szempontból értékes állatfajai például a gímszarvas, őz, vaddisznó, dóm, róka, mezei nyúl, fácán, stb.

4. A környezetvédelmi program célkitűzései és azok megvalósulásai a 2005-2009-es időszakban

4.1. Vízellátás - Vízgazdálkodás

Nagyatád legjelentősebb vízfolyása a Rinya patak, vízrajzi jellemzői a következők:

Vízmérce helye	Tszf (m)	Távolság a torkolattól (km)	Legkisebb vízhozam (m ³ /s)	Legnagyobb vízhozam (m ³ /s)	Közepes vízhozam (m ³ /s)
Böhönye	153	67	0,01	n.a.	0,35
Nagyatád	123,7	45	0,005	60	1,5
Babócsa	108,2	23,5	0,1	100	4,5

A területen a talajvizek mennyisége elhanyagolható, viszont rétegvizekben meglehetősen gazdag. Néhány fúrással feltárt kút adata:

Tszf (m)	A kút mélysége (m)	Nyugalmi vízszint (m)	Víthozam (l/s)	Víz-Hőmérséklet (°C)	Vastartalom (mg/l)	Keménység (nk ⁰)
133,27	60,9	-8	30	15	n.a.	n.a.
139,75	357	3	108	20	1,92	14,6
131,68	180	-0,1	170	13	0,41	11
130,72	233,2	3,5	900	n.a.	0,56	14,3
142,06	83,7	-11,6	150	15	0,75	19
138,06	88,3	-9	400	n.a.	3,1	16
135,87	350,9	2,46	240	n.a.	0,6	12,8

A kommunális vízfelhasználás és szennyvízelvezetés főbb adatai 2007-2008 évben:

Közüzeti vízvezeték hálózat (km)	58,5
Közüzeti vízvezeték hálózatba bekapcsolt lakás	5006
Lakosságnak szolgáltatott víz (1000 m ³)	506
Közüzeti szennyvízcsatorna hálózat (km)	32,3
Közüzeti szennyvízcsatorna hálózatba bekapcsolt lakások	5006
Elvezetett szennyvíz (1000 m ³)	608

Felszíni vizek minősége

Felszíni vizeknek tekintjük az álló és folyóvizeket egyaránt. Ide sorolandók az időszakosan vízzel borított területek is.

Nagyatád a Rinya – patak vízgyűjtő területén fekszik. A patakot jelentős szennyezés éri, amely elsősorban a kommunális szennyvíztisztító tisztított vizéből kerül ki, ehhez adódik

hozzá a szennyvízülepítők elszivárgott szennyvize, a cérnagyár és a konzervgyár nagy mennyiségű tisztított szennyvize.

Számottevő, a felszíni vizek minőségét befolyásoló állatartó telep Nagyatádon nincs. A károsító tényezők közül ki kell emelni a mezőgazdasági vegyszerek (műtrágyák, növényvédőszer) hatását. Fokozzák a vizek eutrofizációját, növelik a nehézfémterhelést, károsítják a vizek természetes élővilágát, felborítják azok ökológiai egyensúlyát stb.. Kiemelt cél az agrárium vegyszerfelhasználással kapcsolatos fegyelmének növelése, továbbá a megfelelő információáramlás biztosítása és a tudásáramlás.

Felszín alatti vizek

A felszín alatti vizekhez soroljuk a talajvizeket (a talajban található, legfelső vízzáró réteg fölött elhelyezkedő vízkészlet) , és a rétegvizeket (két vízzáró réteg között elhelyezkedő víz) egyaránt.

A talajvíz szempontjából veszélyforrásnak kell tekinteni a nagyobb parkolókat, ipari területeket, mert nem megoldott az összegyűjtött csapadékvizek olaj- és uszadékfogyó műtárgyon történő tisztítása. A talajvíz védelme érdekében a településen a 20 fh-et meghaladó parkolók csak szilárd burkolattal alakíthatók ki úgy, hogy a csapadékvizeket olaj-, homok- és iszapfogó műtárgyon keresztül lehet a csapadékvíz-elvezető hálózatba eresztetni.

A belterületi úthálózatról összegyűjtött csapadékvizek élővízfolyásba való bevezetésekor olaj- és iszapfogó műtárgyak beépítése indokolt.

További veszélyforrásnak tekinthetők a város csatornázatlan részén lévő szennyvíztároló medencék, mivel ezek elsősorban a "hagyományos" szikkasztásos technológiát alkalmazzák, ezáltal a szennyvíz a felszín alatti vizekbe jut.

A felszín alatti vizek károsításban kiemelkedő szerepet játszanak az illegális hulladéklerakók is.

A település területén sérülékeny vízbázis helyezkedik el, amelyre védőterületet kell kijelölni.

A fejlesztések várható irányát tekintve elmondható, hogy a település területén talajvízszennyezést okozó létesítmény nem tervezett, ilyen tevékenység nem végezhető.

Vízrendezés, csapadékvíz elvezetés

A település csapadékvizeinek összegyűjtése és elvezetése egyrészt zárt csapadékvíz-elvezető csatornán, másrészt nyílt, árkos rendszeren keresztül történik. Az összegyűjtött víz befogadja a Babócsai-Rinya, illetve az azzal párhuzamos Malom árok.

Zárt csapadékvízvezető-hálózat a városközponti területeken, a lakótelepeken és a fő közlekedési útvonalak egyes szakaszain van kiépítve.

A központi területeken kívül általában egy, vagy két oldali vízvezető árkokat alakítottak ki.

Főleg a település külsőbb területein vannak olyan utcaszakaszok is, ahol semmilyen csapadékvíz-elvezetés nincs kiépítve.

Fejlesztési cél: A település csapadékvíz-hálózatának egységesítése, és a csapadékvíz-visszatartás megvalósítása, amelyből biztosítani lehet a közterületek öntözését.

Megvalósulás:

Ivóvízellátás

Nagyatád város vízellátása pannon illetve pleisztocén kori rétegek rétegvizeiből biztosított. A víziközmű szolgáltatási feladatokat a DRV Rt. látja el, a város vízellátó rendszere a város saját tulajdonában van.

A település ivóvízellátását 8 db mélyfúrású kút biztosítja. A kutakból összesen maximálisan 5700 m³/nap ivóvíz termelhető ki. A vízkitermelési kapacitás kihasználtsága jelenleg alig éri el az 50%-ot (a nyári csúcsvízfogyasztás kb. 3000 m³/nap).

A kutakból kitermelt víz II. osztályú, vas- és mangántartalma határérték feletti, így a vizet vastalanító berendezésben tisztítják meg az előírt mértékre. A kitermelt vizek egy részében a metántartalom határérték feletti.

A 8005/1995 (KHV Ért. 22) KHVM tájékoztatója szerint a települések szennyvízelvezetéssel és szennyvíztisztítással kapcsolatos támogatási rangsor összeállításánál Nagyatádot a I. sérülékeny környezetű vízbázisok területén levő települések, az I/4-es kevésbé érzékeny, üzemelő, sérülékeny vízbázisú települések közé sorolták. A sérülékeny vízbázis előzetes hidrogeológiai védőterületének a lehatárolása elkészült.

A védőterület határozat kiadására a diagnosztikai munkák elvégzése után 2007. szeptember 1-ig kerül sor. A védőterület határozat kiadásáig az előzetesen lehatárolt védőterületen belül a 123/1997. (VII. 18.) Kormányrendelet korlátozásait kell érvényesíteni.

Fejlesztési cél: Az ivóvízellátáshoz kapcsolódó cél a vízbázisok védelemének minél előbbi biztosítása, az ivóvízhálózat korszerűsítése, továbbá a teljes lakásállomány közüzemi ivóvízhálózatba való bekapcsolása.

Megvalósulás: Nagyatád ivóvízminőség-javító programja: ivóvízkezelését és ivóvízhálózat korszerűsítését biztosító víziművek építése. Vksz.: S.LVII/58/XXII.

Szennyvízkezelés

A település szennyvízgyűjtő és –tisztító rendszert üzemeltet. A közüzemi szennyvízcsatorna hálózat elválasztott, gravitációs rendszerű, rajta a szükséges helyeken átemelők, és a hozzájuk tartozó nyomóvezetékek üzemelnek, hossza 32,3 km. Az elvezetett és tisztított szennyvíz mennyisége 623 000 m³, aminek több mint fele (351 300 m³) a háztartásokból származik.

Mind a törvényi előírások, mind a környezeti kívánalmak szükségessé teszik a szennyvízcsatorna hálózatra történő teljeskörű rákötést.

A szennyvízhálózatra kötött ingatlanokon fel kell számolni a szennyvíztároló-, szikassztó medencéket. A közcatornába engedhető szennyvíz minőségét rendeletek szabályozzák. Azon vállalkozás, amely szennyezettebb vizet bocsát ki, köteles annak előtisztításáról telken belül gondoskodni, és csak ezután engedhető közcatornába a szennyvíze.

A csatorna-hálózat általa összegyűjtött szennyvizet a városi szennyvíztisztító telepen tisztítják meg. A szennyvíztisztító telep mechanikai és biológiai fokozatú technológiával rendelkezik. A mechanikai fokozat durvarácsból és homokfogóból, míg a biológiai fokozat mély-levegőztetéses, eleveniszapos medencékből és utóülepítőkből áll. A fejlesztések folyamán szükséges a harmadik (kémiai) fokozat kiépítése is.

A konzervgyárból érkező szennyvíz előtisztítás után kapcsolódik a telep technológiai folyamatába. A tisztított víz befogadója a Babócsai-Rinya, amely VI. tisztítási kategóriájú vízfolyás.

A fejlesztési tervek figyelembevételével kijelenthető, hogy a városi szennyvíztisztító telep sem mennyiségi, sem minőségi szempontból nem fog megfelelni a jövőbeni kívánalmaknak, ezért kapacitásbővítése, fejlesztése indokolt.

A szennyvíztisztító telep regionális szerep betöltésére alkalmassá tehető, a szennyvízkozmű fejlesztési tervek érvényes vízjogi létesítési engedéllyel rendelkeznek.

A szennyvíztisztítás során keletkező szennyvíziszap jelenleg a településtől délre elhelyezkedő szabadtéri ülepítőben kerül. A szennyvíztisztító telep korszerűsítésekor meg kell oldani a szennyvíziszap zárt technológiában történő kezelését. A kezelés során a kombinált kezelési módot kell előnyben részesíteni (tisztítás + energiatermelés).

Fejlesztési cél: A nagyatádi szennyvíztisztító fejlesztése, kapacitásbővítése

Megvalósulás: folyamatban van

A város egyik legégetőbb problémája a szennygyűjtő- és tisztító rendszer korszerűtlensége. A probléma megoldására a város előkészítette a **Nagyatád és környéke csatornahálózatának és Nagyatád szennyvíztelepének fejlesztése** című projektet.

A céltámogatás igénybejelentéséhez a 104/1998. (V. 22.) Korm. Rendelet értelmében az egész térségre vonatkozó megvalósíthatósági tanulmány készült 1999 évben.

Ezt követően elkészültek az egyes településcsoportokból kialakított szennyvízelvezető ágrendszerek vízjogi létesítési engedélyezési tervei, melyek a nagyatádi szennyvíztisztító telepre történő bevezetés műszaki megoldást tartalmazzák.

Az eredeti elvi – engedélyezési terv H/3659-9/1999-22 számon kapott elvi vízjogi engedélyt 1999. szeptember 30. –án. Ezt követően elkészítésre került a vonatkozó megvalósíthatósági tanulmány, mely 1999. október 28–án került elbírálásra. Az engedélyezési terv H/3659-18/2002-12 számon kapott vízjogi létesítési engedélyt, mely H/3659-27/2001-12 számon módosítva lett. A vízjogi létesítési engedélynek 2003. december 31- én lejárt az érvényessége.

Közben 2003 évben a 26/2002. (II. 27.) Korm. rendeletben előírtaknak megfelelően felülvizsgálati dokumentáció készült a nagyatádi szennyvízelvezetési agglomeráció lehatárolásának módosítására. A lehatárolási dokumentációt a Vízgazdálkodási tanács elbírálta és jóváhagyólag felterjesztette az OKTVF –hoz. A nagyatádi szennyvízelvezetési agglomeráció ennek megfelelően kibővítésre került, és megjelent a 25/2002. (II. 27.) Korm. rendeletben.

A településeken lévő vízmű-hálózatok az önkormányzatok tulajdonában vannak, a területileg illetékes közszolgáltató a DRV Zrt. működteti a vízműveket. A szolgáltatási díjat az önkormányzatok az üzemeltető díjkalkulációs javaslatára évenként állapítják meg.

A megépülő szennyvízcsatorna üzemeltetőjét a 16/2006. (XII. 28.) MeHVM-PM együttes rendelet a közmű beruházások támogatására vonatkozó speciális szabályai alkalmazásával kívánja kiválasztani a beruházó.

A jelenlegi megoldás szerint az ingatlanokon keletkező háztartási szennyvizek egyedileg a telken belül elhelyezett többnyire szikkasztásos elven működő gyűjtőaknába, gödrökbe kerül elhelyezésre. Innen a kommunális hulladék víztartalma a talajba, illetve a talajvízbe szivárog, míg a beszáradt és berothadt iszapot időközönként többnyire mikor a gyűjtő megtelik, kiszippantják, és az önkormányzatok helyi rendeletek alapján a Lábodi szippantott szennyvízkezelő telepre szállítják ártalmatlanítás céljából.

Mivel a folyamat nem rendszeresen ellenőrzött, így nem garantálható, hogy minden esetben az elszállított szennyvíz megfelelő kezelésben részesül, feltételezések szerint egy jelentős részét illegálisan települések külterületi részén környezetszennyező módon helyezik el.

Szükségszerű tehát, hogy a fejlesztéssel megvalósuljon a szennyvíznek a kibocsátási helytől (ingatlanok) közcsonatán lévő elvezetését és szennyvíztisztító telepen a befogadóra előírt határértékekre történő megtisztítását.

Jelenleg a szennyvízelvezetési és szennyvíztisztítási programban részt venni kívánó települések száma nem terjed ki a teljes agglomerációra. A KEOP -1.2.0 pályázaton csak az alábbi kilenc településekből szerveződött társulás akar részt venni: Nagyatád, Kutas, Ötvöskónyi, Bakháza, Háromfa, Tarany, Rinyaszentkirály, Görgeteg és Lábod

A projekt megvalósításának tervezett helyszínei: Nagyatád, Bakháza, Görgeteg, Háromfa, Kutas, Lábod, Ötvöskónyi, Rinyaszentkirály, Tarany

Projektgazda neve: Nagyatádi Regionális Szennyvíztársulás

Projektgazda székhelye: 7500 Nagyatád, Baross Gábor u. 9.

A projekt előkészítés tervezett kezdete: 2009. február

A projekt előkészítés tervezett befejezése: 2011. január

A 2. forduló pályázat benyújtásának tervezett időpontja: 2010. szeptember

A projekt megvalósítás befejezésének tervezett időpontja: 2013. február

Előkészítési költség (Ft) 130.816.000,- Ft +Áfa*

Várható teljes beruházási költség (Ft): 4.245.700.000,- Ft +Áfa

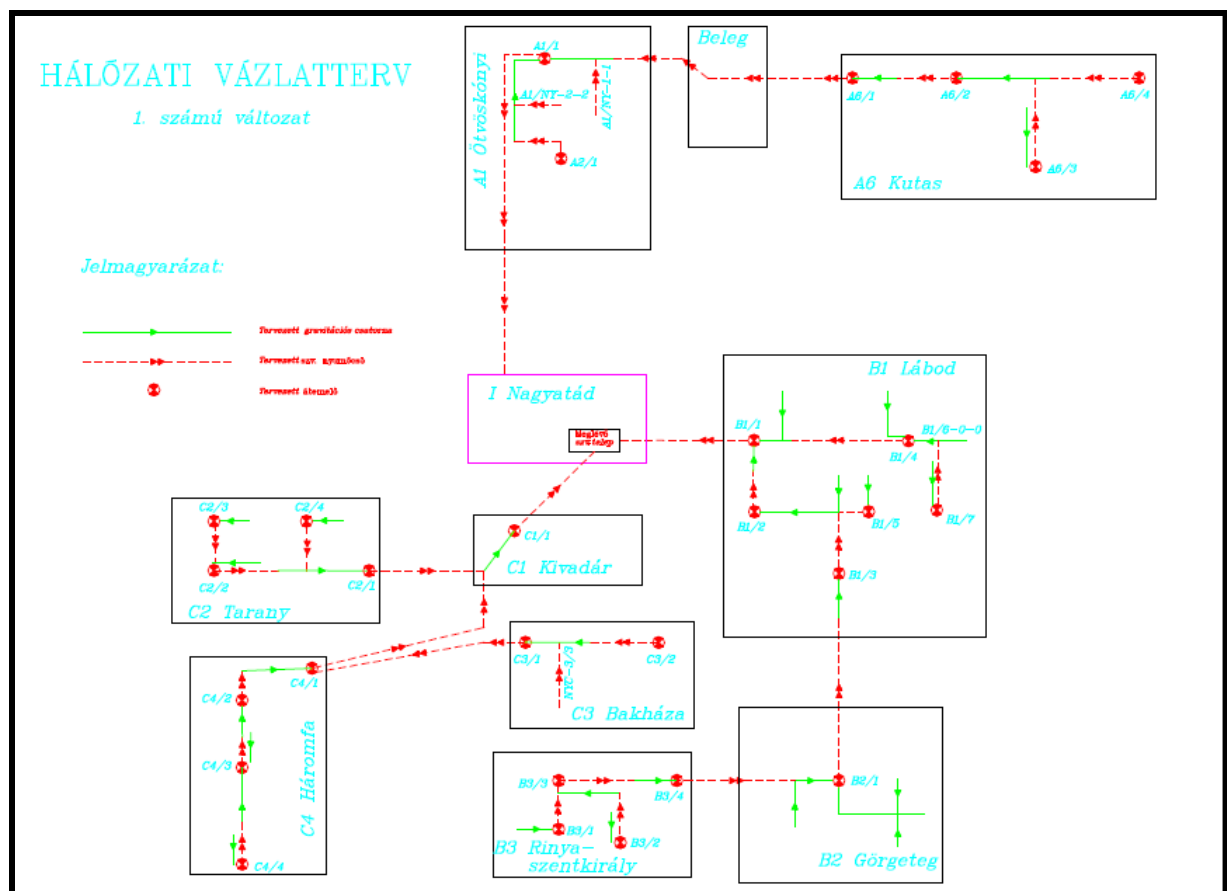
Műszaki ismertetés

A térségben keletkező és összegyűjtött szennyvíz részben a város meglévő hálózatán keresztül, részben pedig közvetlenül nyomócsövön Nagyatád város szennyvíztelepére kerül. A meglévő szennyvíztelep a tervezett bővítés után alkalmas lesz a térség szennyvizének fogadására.

A közös beruházásban résztvevő települések földrajzi elhelyezkedését és a meglévő úthálózatot figyelembe véve három irányból érkező főággal tervezik a központi telepet elérni.

A hálózati vázlatterven a főágakat betűjelzései:

- **A** jelű ág Nagyatádtól északra lévő települések
- **B** jelű ág Nagyatádtól keletre lévő települések
- **C** jelű ág Nagyatádtól délre lévő települések
- **I** jelöléssel Nagyatád várost szerepeltetjük

Az ágak egymáshoz kapcsolását és az ágon belül a települések és azon belül az egyes átemelők és gravitációs szakaszok összekapcsolását mutatja a hálózati vázlatterv.

Az 1998 – 99 években készült tervekben az „A” változat szennyvízelvezető rendszeréhez tartozott még **A2** jelöléssel Somogyszob, **A3** jellel Bolhás, **A4** számon Segesd és **B4** számon Rinyabesenyő település.

Időközben Somogyszob és Bolhás szennyvízelvezetése a Somogyszob-i meglévő szennyvíztisztító telepre vezetve megoldódott. Rinyabesenyő község 2000 évben felmondta részvételét, Segesd község pedig egyedül kívánja megoldani a szennyvízelvezetését ezért a társulásban való részvételét 2005 évben felmondta. 2008 évben ugyancsak kilépett az eredetileg tervezett szennyvízelvezető rendszerből Beleg (A5), Kisbajom (B7), Szabás (B6) és Nagykorpad (B5).

"A" jelű északi ág ismertetése

A tervezett ág legtávolabbi települése **Kutas**, itt négy szennyvíz átemelő telepítése szükséges a gravitációsan összegyűjtött szennyvíz továbbításához. A község továbbító átemelője az

A6/1 jelű, a 6622 sz. közút mellett építendő nyomócsövön Beleg községen átvezetve juttatja Kutas szennyvizét Ötvöskónyi tervezett hálózatára. Az összekötő nyomócső a 6622 közút mentén húzódik és Ötvöskónyi északi végénél csatlakozik a község gravitációs rendszeréhez.

Ötvöskónyiban a Kutas felől érkező szennyvizet a település É. –i részén telepítendő **A1/1** átemelő fogadja. A községen belül a település déli részén tervezett gravitációs rendszer az **A1/2** jelű átemelőbe vezeti a szennyvizet, ahonnan nyomócsövön az A1/1 gravitációs rendszerébe kerül. A településen a Dobó utcában és az Eötvös utca végén lévő házak szennyvizét gravitációs indokolatlanul költséges a tervezett vezetésekre bekötni a geodéziai szintkülönbségek miatt. Az itt található épületek bekötését házi beemelő szivattyúkkal kívánják megoldani. Ötvöskónyiból az **A1/1** jelű végátemelő az északi ág szennyvizét továbbítja Nagyatád város felé a 68 sz. út mellett építendő nyomócsővel.

A nyomócső **Nagyatád** szennyvízelvezető rendszerét a Dózsa György utca végéig kiépített főgyűjtő végaknájáról éri el a főgyűjtő a városon végighaladva átemelés nélkül a szennyvíztelepre vezeti az érkező szennyvizet. A meglévő főgyűjtő kezdetben NÁ 300 majd NÁ 400-as méretű. A meglévő gravitációs csatorna a csatlakozó szennyvizet a saját rendszeréből érkezővel együtt biztonságosan el tudja szállítani a szennyvíztelepre.

Az "A" jelű északi ágon érkezik összesen **207,8 m³/nap** mennyiségű szennyvíz.

Ezen szennyvíz összegyűjtésére és továbbítására építendő összesen:

- **12 380 fm** NÁ 200 grav. csatorna
- **820 db** NÁ 150 –es gravitációs bekötés (8 570 fm)
- **37 db** Házi beemelő
- **6 db** Szennyvízátemelő (ebből 2 db továbbító)
- **15 390 fm** Szennyvíznyomócső (ebből 13 540 fm továbbító)

"B" jelű keleti ág ismertetése

A „B” jelű ág legtovábbi települése **Rinyaszentkirály** ahol 4 db átemelőt tervezünk beépíteni, melyek nyomócsövei mindig a következő átemelő gravitációs gyűjtőrendszerébe továbbítja a szennyvizet. Végül a közös gravitációs csatorna kerül a továbbító **B3/4** jelű átemelőre, melynek nyomócsöve a 68125 út mentén ér be Görgetegre és ott csatlakozik a görgetegi hálózathoz. **Görgetegen** a teljes körű csatornázottság gravitációs úton történő megvalósításához a domborzati viszonyok figyelembevételével 1 db szennyvízátemelőt alkalmaznak.

A B2/1 átemelő a települést átszelő patak melletti parkban telepítendő a 68. sz. főút és a Kossuth L. utca kereszteződésének közelében. Az átemelő nyomóvezetéken továbbítja az összegyűlt szennyvizet Lábod irányába, ahol a B1/3-0-0 jelű gravitációs vezetékbe csatlakozik.

Lábodon a tervek szerint 7 db átemelő beépítése szükséges a gravitációs csatornázáshoz. A településen belüli átemelők egymás gravitációs rendszerébe emelik az összegyűjtött szennyvizeket, melyek végül a B1/1 jelű végátemelőbe kerülnek. A végátemelőből kiinduló nyomócső a megszűnt Nagyatád – Lábod vasútvonal nyomvonala mentén haladva közvetlenül a szennyvíztelepre a nagyatádi szennyvíztisztító telepre csatlakozik.

A "**B**" jelű keleti ágról közvetlenül a szennyvíztelepre érkezik **323,9** m³/d szennyvízmenyiség.

A rendszer kiépítéséhez építendő összesen:

- **22 480** fm NÁ 200 gravitációs csatorna
- **1 604** db NÁ 150 –es gravitációs bekötés (16 710 fm)
- **12** db Szennyvízátemelő (ebből továbbító 5 db)
- **18 540** fm Szennyvíznyomócső (ebből továbbító 14 820 fm)

"C" jelű déli ág ismertetése

Ezen az ágon a legtávolabbi település **Háromfa**, itt 4 db átemelőt kell sorba kötni úgy, hogy a nyomócsövek a következő átemelő gravitációs csatornájához csatlakoznak. A **C4/1** jelű végátemelő Nagyatád - Kivadár városrész felé nyomja a szennyvizet a 6807 sz. közút mellett építendő nyomócsövön át.

A **Bakháza** felől érkező **C3/1** átemelő nyomócsöve a háromfai végátemelőhöz csatlakozik a 68 128 út mentén. Bakházán még ezenkívül további 2 db átemelő telepítése szükséges, amelyek Háromfa **C3/1** gravitációs csatornájára dolgoznak. Bakházán ezen kívül még szükséges egy nyomás alatti ág létesítése is a un. Pergyész településrész bekötéséhez.

Tarany községben 4 db átemelő segítségével lehet gravitációsan összegyűjteni a szennyvizet. **C2/1** továbbító átemelő nyomócsöve a Nagyatád – Kivadár városrész gravitációs csatornájába csatlakozik. Kivadár és Tarany közötti nyomócső a meglévő összekötő földút nyomvonalán halad. **Kivadár** városrészen csak 1 db átemelőt kell telepíteni a gravitációs csatornához.

A **C1/1** jelű átemelő nyomócsöve a 6807-es út nyomvonalát követi, majd elérve Nagyatád szélét, földúton folytatódik míg el nem éri a szennyvíztelepet.

A "C" ágról összesen **234,7** m³/nap mennyiségű szennyvíz érkezik a nagyatádi szennyvíztisztító telepre közvetlenül.

"C" ágon építendő összesen:

- **16 130** fm NÁ 200 gravitációs csatorna
- **1 116** db NÁ 150 –es gravitációs bekötés (8 570 fm)
- **18** db Házi bemelő
- **11 db** szennyvízátemelő (ebből továbbító 4 db)
- **23 834** fm szennyvíznyomócső (ebből továbbító 18 734 fm).

A szennyvíztisztító bővítés megoldást jelent az alábbi célok eléréséhez:

- felszíni vizek, távlati vízbázisok szennyezésének csökkentése, a vízminőség javítása,
- a humán egészség és az élővilág védelme,
- a korszerű, európai uniós követelményeket kielégítő szennyvízkezelési rendszerekkel ellátott népesség számának növekedése,
- korszerű, európai uniós követelményeket kielégítő, környezetbarát és fenntartható szennyvíziszap kezelés kiépítése
- a szennyvíztisztító telep üzemeltetési költségeinek csökkentése (ezáltal a gazdasági hatékonyság növelése) a szennyvíziszap mezőgazdasági hasznosítása. Ez egyébként az EU környezetvédelmi politikájával összeegyeztethető, amely célul tűzte ki a szennyvíziszapok mezőgazdasági hasznosítási arányának növelését,
- a jogszabályi és hatósági kötelezéseknek való megfelelés a telep műszaki bővítésével

Szennyvízelvezetés beruházási költségeinek Nagyatád-Kivadár településrészre:

Településen belül		Továbbító		Összesen
vezetékek	átemelők	vezetékek	átemelők	
81 440	900	42 706	6 513	131 560

Tervezett technológia megnevezése:

Párhuzamos technológiai sorú eleveniszapos biológiai tisztítás szervesanyag-eltávolítással, nitrifikációval, denitrifikációval, iszapsűrítéssel, víztelenítéssel, gyorskomposztálással. A biológiai tisztítás kiegészítésre kerül szimultán vas-só adagolással a foszforeltávolítás hatékonyságának növelése érdekében.

Tervezett szervesanyag eltávolító kapacitás: 43 916 LE (2635 kg BOI5/d)

Hidraulikai kapacitás (változatlan): 7500 m³/d

Ezen műszaki megoldásban tervezett a jelenlegi szennyvíztisztító telep (2173 hrsz.) területén a jelenlegi szennyvíztisztítási technológia települési tisztító vonalának kapacitásbővítése és az ehhez szükségesen kapcsolódó technológiai változtatások.

A változat főbb létesítményei:

- települési biológiai tisztítóvonal térfogatbővítése és a jelenlegi műtárgyban rendelkezésre álló térfogatok felhasználása a meglévő szennyvíztisztító telepen belül
- tervezett kapacitásában bővített komplex iszapkezelő vonal gyorskomposztáló technológiával a meglévő iszaptározók területén

Az előirányzott fejlesztés Nagyatád város belterületén lévő 2173. hrsz-ú ingatlanon jelenleg is üzemelő szennyvíztelepen valósulna meg.

Előnyök:

- teljes körű közműellátottság
- a tervezési terület adott, nem szükséges kisajátítás
- Rinya-vízfolyás közelsége, amely jelenleg tisztított szennyvíz befogadó

Hátrányok:

- a meglévő telep belterületen van, a város körülfogja a telepet a beépítettség miatt
- a telepi kibocsátások (szag-, zaj- emisszió, havária állapotok) hatása a lakókörnyezetre
- frekvencián jelentkező,
- a fejlesztés szempontjából a lehetséges emissziók hatásának minimalizálása vagy teljes mértékű kizárása alapcél

- a meglévő technológiai egységek és az üzemviteli épület bizonyos elemeinek fokozott
- amortizációja tapasztalható

Tisztított szennyvíz minősége:

A tervezett tisztítási technológia elfolyó szennyvíz minősége téli és nyári időszakban egyaránt megfelel a kibocsátási határértékeknek.

Minőségi jellemzők	Tervezett elfolyó minőség	2010. június 30. után várható új kibocsátási határértékek
	mg/l	mg/l
KOI _{Kr} (mgO ₂ /L)	45-60	125
BOI ₅ (mgO ₂ /L)	10-13	25
Összes leb. ag. (mg/L)	10-15	35
NH ₄ -N (mgN/L)	2-3	10
Összes foszfor (mgP/L)	0,5-1	2
Összes nitrogén (mgN/L)	12-14	15/25

A szennyvíztisztítási technológia ismertetése

A tervezett tisztítási technológiával kapcsolatosan általánosan megjegyezzük, hogy a szennyvíztisztítás és a tervezett iszapkezelő technológia szerves egységet képez, azok csak fizikai helyükben különböznek. A jelenlegi telepi adottságok – kis védőtávolság – miatt indokolt volt, hogy az új iszapkezelő vonal egységesen a meglévő iszaptározók helyén kerüljön megtervezésre.

A bemutatott technológia műszaki tartalma a távlati hálózati bővítések által várható többletterhelésekkel kapcsolatosan szükséges, napjaink műszaki színvonalán minimálisan elvárható bővítéseket tartalmazza, a meglévő telephelyen történő kapacitásbővítés és a jelenlegi iszaptározók területén tervezett iszapvonal tekintetében egyaránt.

A tervezett tisztítási technológia fő folyamatai:

- mechanikai tisztítás új gépi rácscsal és meglévő homokfogóval, tervezett homokzagy víztelenítéssel
- szennyvízosztás
- kétsoros biológiai tisztítás nitrifikációval, denitrifikációval és biológiai foszforeltávolítással
- ülepítés meglévő utóülepítő medencékben
- iszapátemelés tervezett új átemelővel
- iszapkezelés pálcás sűrítéssel, és gépi sűrítéssel-víztelenítéssel a meglévő iszaptározók helyén kiépített elemekkel zárt dobkomposztáló technológia a meglévő földmedencés iszaptározók helyén

Mechanikai tisztítás

A városi csatornahálózathoz érkező szennyvíz mérést követően a kézi tisztítású rácson átvezetve folyik az átemelő aknába. Az aknából szivattyúk emelik a vizet a jelenlegi ívesrácokat felváltó 2 db tervezett gépi tisztítású finomrácsra, ahol a darabos anyagok leválasztása történik. **A meglévő ívesrácok résmérete 15 mm, ezért a bővített tisztítási technológia tervezett új gépészeti berendezéseinek védelme érdekében 5 mm-es résméretű gépi finomrács beépítése indokolt.** A rácsszemetet konténerben a jelenlegi módon gyűjtik, majd szállítják el a nagyatádi szeméttelre.

A rácsról a tisztítandó szennyvíz a meglévő homokfogóba kerül, ahol a szervesanyagok ülepednek ki. A homokfogó előtti **Parshall mérőcsatornába indukciós mennyiségmérő** beépítése előirányzott, mert jelenleg a technológiára befolyó nyers szennyvíz mennyiségét nem mérik. Az új technológiai sor szabályozási rendszeréhez ennek megvalósítása szükséges. A meglévő homokfogón fejlesztés nem tervezett.

A leválasztott homok-zagy egy a régi tároló helyén (műtárgy alatt) **tervezett új homokvíztelenítőre** kerül, ahonnan csigás kihordással jut a tároló konténerbe, majd elszállításra a rácsszeméttel azonos módon.

Biológiai tisztítási fokozat

A mechanikailag tisztított szennyvíz az osztóműbe kerül. Az osztómű átalakítása tervezett. A homokfogókat követően egy olyan zsilipes kialakítású szennyvízosztó egység kerül kiépítésre, ahonnan biztosítható a jövőben várható változatos terhelési üzemmódoknak megfelelő szennyvízelosztás.

Az elosztott szennyvíz a párhuzamos kialakítású technológia sorokra jut. A szükséges térfogatok **egy része a jelenlegi 12,0 m x 50,0 m-es és 3,0 m szerkezeti mélységű biológiai műtárgyban kerül kialakításra**, míg a szükséges további térfogatok egy új 5,0 m szerkezeti mélységű vasbeton biológiai műtárgyban kerülnek kivitelezésre.

A meglévő műtárgyban lévő jelenlegi térfelosztások és fúvószín megszüntetésre kerül. Az így előálló mintegy 1600 m³-nyi térfogatban kerülnek kialakításra az új technológiai sorok.

Az új biológiai műtárgyban kerül kiépítésre a levegőztetést ellátó új fúvóberendezések gépháza. A meglévő és tervezett műtárgyak közötti térrész is kihasználásra kerül, raktár és tároló, illetve vegyszeradagoló (vas-só és mésztejadagoló) helységek kialakítását tervezzük.

A telep normál üzeme esetén mindkét technológiai soron a szennyvíz a biológiai tisztítási rendszer a meglévő műtárgyban kialakított új anaerob zónákba jut, ahol azonnal keveredik a meglévő utóülepítőkről az anaerob térrel szomszédos iszapregeneráló egységekbe, majd az onnan érkező recirkulációs iszappal.

Az aerob zónák mellett kialakított anoxikus zónákat megelőző oxigénredukáló térbe történik a belső recirkuláció visszavezetése. A kis tartózkodási idő alatt a visszavezetett szennyvíz oldott oxigén tartalma lecsökken, majd a nagy nitrát tartalmú keverék szennyvíz a következő anoxikus térbe kerül, amelyek a rendszer denitrifikációs funkcióit biztosítják.

Az anoxikus zónákba levegőbevitel nincs, a rendszer homogén állapotban tartását beépített keverők biztosítják. Az anoxikus terekből a szennyvíz az aerob terekbe jut tovább. A soronként 1 db anaerob zónát, 2 db anoxikus (denitrifikáló) és 2 db aerob (nitrifikáló) tér követi. Minden sor aerob(2) teréből az oxigénredukáló térbe tervezett az alapértelmezett belső nitrátrecirkulációs áram, amelynek szabályozási tartománya 200-400 % a reaktorsorra folyó nyers szennyvíz mennyiségére vonatkoztatva.

Minden technológiai sor anoxikus(2) aerob(1), aerob(2) reaktorkaszkádjá már a tervezett új vasbeton biológiai tisztító műtárgyban kerül kiépítésre.

Az új műtárgyban tervezett aerob terek levegőztetése gumimembrános légbeviteli elemekkel tervezett. Az aerob terekben az oldott oxigén koncentráció folyamatos mérése bemerülő DO szenzorral előírányzott, amely alapján a levegőbevitel (fúvófordulatszám) oly módon vezérelt, hogy a terekben a biológiai folyamatok aerob környezeti feltételeihez optimálisan szükséges 2 mgO₂/L oldott oxigén koncentráció folyamatosan biztosítható legyen.

Minden levegőztető teret külön üzemi fúvó (összesen 4 db) szolgál ki. Az üzemi fúvók mellett soronként 1-1 db melegtartalék fúvó is telepítésre kerül.

Az aerob(2) térben elhelyezésre kerül még egy öntisztító, bemerülő iszapkoncentráció mérőszonda is, amely alapján történik a nagyhatásfokú biológiai tisztításhoz szükséges optimális iszapkoncentráció (MLSS) és iszapkor (SRT)

Nyáron: SRT= 15,25 nap; MLSS= 3800 mg/L,

Télen: SRT= 20,02 nap; MLSS= 4800 mg/L

szabályozott fenntartása. A szabályozási algoritmus a vezérlő PLC programban kerül megadásra. A szonda mérése alapján vezérelt az ülepítők fölősiszapelvételi szivattyúinak fordulatszáma. Az aerob(2) terekről lefolyó biológiailag tisztított szennyvíz a meglévő utóülepítőkre kerül. A teljes üzemmenet PC-s támogatású PLC vezérléssel biztosított, amelynek elemei a meglévő üzemviteli épületben kerülnek telepítésre.

Utóülepítés

Az aerob(2) terek után technológiai soronként a meglévő utóülepítő medencékbe kerül a biológiailag tisztított szennyvíz. Itt megtörténik a szennyvíz fáziszétválasztása, az eleveniszap nagy része recirkulációként visszakerül az anaerob zónákat megelőző iszapregeneráló terekbe, kisebb hányada pedig fölősiszapként a tervezett új telepi iszapátemelőbe kerül. A jelenlegi ülepítő műtárgyaknál jelentős átalakítás nem tervezett. Az iszapátemelő aknába a szükséges kapacitású új átemelő szivattyúk kerülnek beépítésre.

Tisztított szennyvíz elvezetés

A tisztított szennyvíz a meglévő utóülepítőkből a jelenlegi Parshall-mérőcsatornán keresztül távozik a befogadó Rinya-patakba. A mérőcsatornában fejlesztés nem tervezett.

Iszapvonal

A jelenlegi földmedencés iszaptározás korszerűtlen és környezetvédelmi szempontból (talajszennyezés) is javasolt a jelenlegi iszapkezelési mód megváltoztatása.

A tárgyi műszaki változatunkban a bővített iszapkezelést az iszaptározó telep területén kialakított iszapkezelő technológiai sor fogja ellátni. A települési és ipari előkezelő vonal ülepítőiről elvett fölősiszapok tervezett új iszapátemelőről a meglévő nyomóvezetéken keresztül jutnak az iszaptározó területén kialakított $D=12\text{ m}$, $V_h=340\text{ m}^3$ -es pálcás sűrítőre. A meglévő iszaptározó medencék közül a telep ÉK-részén lévő 2. számú medence

megmarad, a szükséges műszaki védelem biztosítása érdekében vízzáró szigetelésű kivitelben kerül átalakításra.

Ez utóbbi tározó-átalakítást a 288-3/2008. sz. határozattal módosított 206-9/2007. iktatási számú környezetvédelmi működési engedélyben a Felügyelőség előírásaiban közölt kötelezés indokolja.

Az átalakított medence átmeneti puffertároló funkciót fog ellátni. Ennek értelmében lehetőség lesz a szennyvíztisztító telepről átemelt fölösiszap bizonyos mennyiségének átmeneti betárolására az azt követő sűrítésivíztelenítési és komposztálási lépcső tehermentesítésére. A medencében tervezett átemelő szivattyúk révén a betárolt iszap visszaemelhető a pálcás sűrítőre.

A pálcás sűrítőről az iszap a tervezett iszapvíztelenítő épület mellett elhelyezett iker kialakítású $2 \times 64 \text{ m}^3$ napi tárolóterekbe kerül, ahonnan a gépi sűrítéshez és víztelenítéshez a szükséges mennyiség átfejthető a iszapkezelő épületben lévő iszapszivattyúkkal. Feladatuk az érkező sűrített iszap mintegy napi mennyiségi pufferelése, amely biztosítja a víztelenítés terhelési viszonyaihoz igazodó optimális napi szintű átmeneti közbenső betárolási kapacitást.

A napi tartályokból a sűrített iszap gépi sűrítőre kerül utósűrítésre. A gépi sűrítőről lekerülő kb. 6 %-os utósűrített iszap a tervezett centrifugás iszapvíztelenítőre kerül, ahol a polimeradagolással biztosítható a gyorskomposztáláshoz szükséges 20-30 % szárazanyag-tartalmú víztelenített iszap leválasztása. A víztelenített iszap a víztelenítő épületből egy kihordó csiga segítségével átkerül az épület melletti dobkomposztáló gépházba.

Zárt forgódobos komposztáló technológia

A fedett gépházban tervezett gyorsított komposztálási technológia környezetbarát megoldást nyújt különböző típusú szerves hulladékok - esetünkben szennyvíziszap - egyidejű kezelésére is.

A víztelenítő gépházból a kihordó csigán érkező 20-30%-os víztelenített szennyvíziszap fogadása egy keverőtartályban történik, ahol az iszap a gépházban lévő szállítószalagról érkező hordozóanyaggal (pl. szalma, tőzeg, fakéreg, fűrészpor stb.) történő keveredése megy végbe. A hordozóanyag egyrészt hozzáadott szénforrás, másrészt növeli a levegőztetés mértékét, valamint felszívja a nedvességet. Az összekeverést követően a keverék a komposztálódobokba kerül (dobok száma terhelésfüggő), ahol állandó levegőztetés mellett (ld. ventilátorok alkalmazása), 60-70 °C-on átlagosan 10 nap alatt lejátszódik a komposztálás folyamata. Ezt követően a termék érlelés céljából raktározásra kerül. Az érlelési idő kb. 2-3 hónap. A komposztálás során keletkezett, elvezetett hő fűtésre, szárításra,

melegvíz előállításra hasznosíthatjuk. Az érlelést kivéve a teljes folyamat zárt rendszerben történik, így a környezet szagterhelése minimálisra csökkenthető. A komposztált, kiérlelt iszap higiénikus, patogén mikroorganizmusoktól mentes, zöldterületek és/vagy mezőgazdasági területek talajjavító anyagaként hasznosítható. A rendszer folyamatos működésű, nagyrészt automatikus, felügyeletet nem igényel. További előnyei az alacsony áramigény (10 kWh/nap), ill. a kezelt hulladék térfogatát – esetünkben szennyvíziszap – 30-50%-al csökkenti.

Ezért került tervezésre az iszapvonalon a kétlépcsős sűrítés és az azt követő nagyhatásfokú centrifugás víztelenítés, ahol a sűrített iszap állapotától függetlenül biztosítható a technológiához optimális 20-30%-os szárazanyagtartalom.

Egyéb kapcsolódó építmény és berendezés igény:

- Iszapfogadó
- Hordozóanyag (szalma) tároló
- Hordozóanyag szállítószalag
- Keverőcsiga
- Komposztáló gépház keverőtartályokkal (komposztáló dob) fedetten
- Végtermék szállítószalag
- Hídmérleg
- Víz záró szilárd burkolatú fedett komposzt tároló terek, csurgalékvíz-gyűjtő csőhálózattal
- Csurgalékvíz-átemelő
- Szállító- és rakodó járművek (lásd gépészeti berendezések)
- Belső úthálózat
- Monitoring kutak

Kapcsolódó építmények:

Telepi vezetékek (udvartéri csőhálózat)

A vas-só adagolás a tervezett vegyszer adagoló helyiségéből történik. A vas-só vezetékek a meglévő műtárgy új anoxikus terét megelőző oxigénredukáló terébe kerül bevezetésre.

Új levegővezetékek kerülnek kialakításra az új tömbösített műtárgy aerob tereivel szomszédosan létesítendő fűvógépház és az új aerob terek között.

Belső térburkolatok

A telep szükséges helyein beton térburkolat kerül kialakításra 10 cm vastagságban. A betonburkolat alá 15 cm homokoskavics ágyazat kerül. Az iszapvonalnál a szükséges helyeken (komposztároló tér) vízzáró beton burkolat kerül kiépítésre.

Füvesítés

Az építménnyel le nem fedett területeket füvesítésre kerül.

Szennyeződé-érzékenységi besorolások

A település a vonatkozó kormányrendelet alapján szennyezés-érzékenységi szempontból érzékeny területként van nyilvántartva. A település nitrátérzékenységi szempontból nitrátérzékeny területen található.

4.2. Levegő

Közlekedés

A közlekedés napjainkban az elsőszámú légszennyezőforrássá nőtte ki magát, a nitrogénoxidok, kéndioxid, szénmonoxid és illékony szerves vegyületek legnagyobb kibocsátója.

Nagyatád a 4/2002. (X. 7.) KvVM rendelet alapján az „F” zónacsoportba tartozik.

A város a 68. sz. Barcsot és Balatonszentgyörgyöt összekötő másodrendű főút mentén fekszik.

A 6807. sz. Babócsa-Nagyatád, a 6809. sz. Nagyatád-Berzence és a 6814. sz. Nagyatád-Segesd összekötő utak, valamint a 68104. sz. taranyi bekötőút jelenleg a település központjában csatlakoznak a főúthoz. Fenti utak állami tulajdonúak.

A település egyéb útjai önkormányzati tulajdonú gyűjtő- és kiszolgáló utak.

A levegőminőségi szempontból igen jelentős probléma a városon keresztülmenő forgalom, ezért az elkerülőút kiépítését minél előbb meg kell valósítani. Az elkerülőutat úgy kell megépíteni, hogy a főút és az összekötő utak csomópontjai a városon kívülre essenek, tehremsítve azt.

Mind levegőminőségi, mind közlekedésbiztonsági, mind népegészségügyi szempontból előrelépést jelenthet a városon belüli kerékpárút- hálózat fejlesztése.

Fejlesztési cél: elkerülőút építése

Megvalósulás: 68. sz. főút Nagyatádot elkerülő szakaszának várható kivitelezése: 2010-2011.

Fejlesztési cél: Kerékpárút hálózat fejlesztés

Megvalósulás: nem történt fejlesztés

Közlekedés biztonsági fejlesztés:

Nagyatád Város Önkormányzata sikeres pályázatot nyújtott be *a DDOP-5.1.3/C-2008-0017 jelű, „Nagyatád, 68. sz. főút, 6809 sz. ök. út és 6814 sz. ök. utak (Dózsa Gy. u., Baross G. u. és Somogyszob u.) csomópont korszerűsítése, körforgalommá alakítása a közlekedésbiztonsági helyzet javítása érdekében (Sebességcsökkentés, gyalogos védelem.)” című pályázati felhívás keretében.*

A megvalósuló projekt Nagyatád belterületén egy négyágú körforgalmi csomópont kialakítását célozza (a 68 sz. főút (Dózsa Gy. u.), a 6809 sz. ök.út (Baross G. u.) és a 6814sz.ök.út (Somogyszob u.) kereszteződésében). A fejlesztés célja a gépjárművek sebességének csökkentése, a közlekedésbiztonság fokozása a gyalogosok védelmének növelése a kialakított gyalogos átkelőkkal és védőszigetekkel, és a gyalogos átkelőknél kialakított rámpákkal a mozgáskorlátozottak esélyegyenlőségének biztosítása a mai minőségi követelmények szerint.

A korszerű csomópont sebességcsökkentő hatásával és a gyalogosok biztonságos átvezetésével biztosítja a súlyos személyes balesetek számának csökkenését, illetve környezeti szempontból is kedvezőbb lesz: hozzájárul a közúti közlekedés okozta zaj és légszennyezés csökkenéséhez.

Fűtés, tüzelés

Nagyatád város fűtési rendszere elsősorban vezetékes fölgázra épül. A meglévő 4963 lakásból 4316 lakás rendelkezik gázbekötéssel és a 4077 lakás használja azt fűtési céllal. A háztartások által éves szinten elhasznált földgáz mennyisége 4773 ezer m³.

A földgáztüzelés előnye, hogy nincs korom- és kéndioxid kibocsátás, viszont a nitrogéndioxid kibocsátás jelentős a gázüzemű berendezéseknél. A földgáz alkalmas egyedi berendezésekkel, jól szabályozható, automatikus üzemvitelű, teljes komfortot nyújtó ellátás biztosítására. Fűtésre, használati melegvíz termelésre és főzésre egyaránt energiatakarékosan, gazdaságosan hasznosítható.

A földgáz a település távhőellátásának is az elsődleges energiahordozója. A településen közel 250 lakás hőellátását biztosítják távhővel. A távhőellátás nagy előnye a háztartási tüzelőberendezésekkel szemben, hogy kombinált rendszerű energiatermelés (elektromosáram

+ hő) valósítható meg a segítségével, továbbá, hogy a modern, nagyteljesítményű kazánok emissziós értékei sokkal kedvezőbbek a háztartásokban alkalmazottakénál.

Egyes háztartásokban a mai napig alkalmazott energiahordozó a szén, a fa, az olaj, a PB gáz.

Mind a szén, mind a fűtőolaj elégetésekor nagy mennyiségben keletkezik korom, kéndioxid, szénmonoxid, amely égéstermékek súlyosan szennyezik a légkört.

A fa, mint fűtőanyag alkalmazása a fölgáz árának emelkedésével újból reneszánszát éli. Ezen energiahordozó alkalmazása globálisan nem jelent különösebb környezetterhelést, inkább a lokális légszennyező hatását kell kiemelni. Párás időben a légköri nyomás “lenyomja” a felfelé törekvő füstgázt.

Környezetvédelmi szempontból kiemelkedő fontosságú a megújuló energiahordozók használatának elterjesztése, mivel csökkentik a légköri kibocsátás mértékét, és kielégítik a fenntartható fejlődés kritériumait.

Fejlesztési cél: Megújuló energiaforrások elterjesztése.

Megvalósulás: nem történt ilyen irányú fejlesztés

Vállalkozások emissziója

A Nagyatádon működő vállalkozások jellegükből adódóan inkább “általános” légszennyező anyag kibocsátók. Egyik legjellemzőbb légszennyezési forma a bűzhatás, amely elsősorban lokális hatású (település szintű).

Imisszió

A várossal kapcsolatos imissziómérési adatok nem állnak rendelkezésre. A település légszennyezetségének pontos megismeréséhez imisszió mérési rendszer kiépítése szükséges, amely által szolgáltatott adatok alapot jelenthetnek egy átfogó és részletes levegőminőségjavító cselekvési program kialakításához.

Fejlesztési cél: Imissziómérő hálózat kiépítése

Megvalósulás: nem történt meg

4.3. Talaj

Területhasználatok

A városra és környékére ható környezeti tényezők sokfélesége és a környezeti adottságok széles választéka sokszínű területhasználat kialakulását hozta magával. A lakott

területet közvetlenül határoló szántókat a Babócsai-Rinya völgye, a patak és a malomárok, valamint a halastavak vízfelületei megosztják. A város közigazgatási határán lévő erdők egyike sem kapcsolódik közvetlenül a lakott területhez.

Az elsődleges területhasználati mód a mezőgazdasági művelés, amely hagyományosan nagy tradíciókkal rendelkezik a térségben. Talajvédelmi szempontból kívánatos az extenzív művelés előtérbe helyezése, a termőhelyi adottságok teljeskörű figyelembevételével.

A város határában található erdők elsősorban gazdasági erdő szerepét töltik be, elhanyagolható részük lát el védelmi szerepet.

A település környékén lévő gyepeket erős szukcesszionális átalakulás jellemzi, azaz erőteljes visszaerdősülési folyamat, illetve a nedves területeken jellemző növénytakasúások megjelenése figyelhető meg.

Kevésbé elterjedt területhasználati mód a szőlő és gyümölcstermesztés.

A területhasználatok kialakításánál előnyben kell részesíteni az erdőket. Ezen területhasználat a környék adottságait figyelembe véve a legkedvezőbb. A még meglévő, értékes gyepterületek fenntartása mind természetvédelmi, mind tájéztétikai szempontból indokolt. Az szőlő és gyümölcstermesztés extenzivzálása növeli a tájpotenciál értékét és a település környezetének változatosságát.

Fejlesztési cél: Extenzív mezőgazdasági művelés előtérbe helyezése

Megvalósulás: nincs információ

Fejlesztési cél: Erdőterületek növelése

Megvalósulás: nincs információ

Fejlesztési cél: A meglévő gyepterületek fenntartása

Megvalósulás: nincs információ

Talajok állapota, talajszennyeződések, potenciális szennyező-források

Mint már korábban említésre került a település a 33/2000. (III. 17.) Korm. rendelet 2.1. melléklete alapján szennyezés-érzékenységi szempontból érzékeny terület, a 49/2001.(IV. 3.) Korm. rendelet 2. sz. melléklete alapján nitrátérzékeny területen fekszik. A talajok állapotára, talajszennyeződések, potenciális szennyező-forrásokra vonatkozóan a vízellátásnál leírtak az irányadók, mivel minden felszíni- és felszín alatti vízszennyező forrás a talajokra is károsító hatással van.

4.4. Élővilág és táj

Élővilág állapota

Az élővilág általános állapotát vizsgálva megállapítható, hogy erőteljes antropogén hatás figyelhető meg mind a növénytakasúlasok, mind az állati életközösségek tekintetében. A meglévő természeti értékek is emberi behatás következtében alakultak ki.

Táj és tájsebek

A táj a természeti környezet és az ember által alkotott szerves egység. Nagyatád tájtörténeti értékeit az ember és természet közel ezer éves "együttműködése" alakította ki.

A felszíni vizekben gazdag, dimbes-dombos területen kialakult városka rendezett képet mutat. Vidéki kisváros a kifejezés jó értelmében, hisz otthonos, természetközeli és sajátos hangulatú.

A tájtörténeti emlékek között felfedezhetők olyan értékek, amelyek helyreállítása tovább növelheti a települési tájpotenciál értékét, ezért helyreállítása szükséges.

A tájtörténeti értékek	
A főúri életforma és az uradalmi gazdálkodás emlékei	- kastélyok, - parkok, - erdők, - halastavak, - cselédtelepek, - uradalmi épületek, - lovaglótutak
A paraszti életforma emlékei	- parasztházak, - gazdasági épületek, - pincék, - haranglábak, - gyümölcsösök és szőlőhegyek
A közlekedéshez kapcsolódó történeti elemek	- útfásítások, - birtok jelölő határfák, - vasúti nyomvonal, - útszéli keresztek
Mérnöki és ipari létesítmények	- zsilipek, - gátak, - hidak, - üzemi építmények
A polgári életforma emlékei	- fürdő építmények, - belterületi parkok, - temető, - fasorok, - lakóházak és intézményi épületek

A táj elveszett, de helyreállítható értékei	
A közlekedéshez kapcsolódó történeti elemek	- A dűlőutakat és vízfolyásokat kísérő fasorok a szántóterületeken
Természeti értékek	- A vízfolyásokat kísérő rétek, legelők, ligetek (Babócsai-Rinya, Nagyatádi malomárok, Barapusztai-árkok, Simongáti-árok, Kistréti-árok, Rókás Déli-árok) - A homokhátak legelői keleten - A beszántott, meliorált lefolyástalan területek, apró vizes élőhelyek nyugaton

A település zöldfelületei és a környező erdőtömbök között a közvetlen kapcsolat hiányzik. A belterület nyugati oldalán az erdőterületek és a beépített területek között ezért erdőterület kialakítása javasolt.

Nagyatád területén működő homokbánya, felhagyott anyagnyerőhelyek, feltáratlan állapotú volt honvédségi terület, hulladéklerakó, illegális szemétklerakó, és szennyvíziszap tároló található. A bolygatott felületek környezeti állapotát meg kell határozni, területükre rekultivációs tervet kell készíteni.

A cérnagyári ülepítő környékén megindult szukcessziós (visszaerdősülési) folyamatok vizsgálatából számos érdekes következtetést lehetne levonni, ezért ezen folyamatok vizsgálatát támogatni kell.

Fejlesztési cél: Rekultivációs terv készítése a felhagyott anyagnyerőhelyek, hulladéklerakó, szennyvíziszap tároló rekultiválásához

Megvalósulás: Anyagnyerőhely: "Nagyatád I. (Henészi homokbánya) - homok" védnevű bányatelken lévő homokbánya rekultivációja megtörtént.

Hulladéklerakó: Mecsek-Dráva Programon belül (támogatottság 100%) SOLVEX Kft. terve alapján fog megtörténni.

Szennyvíziszap tároló szigetelése megtörtént.

4.5 Erdők állapota

A település területén található erdők jó állapotúak, többségük lombos és gazdag aljnövényzettel rendelkezik. A település határában az Állami Erdészeti Szolgálat Kaposvári Igazgatósága 2088 ha üzemtervezett erdőt tart nyilván:

Gazdasági	- Fatermelés	1824,8 ha
	- Magtermelő állomány	11,4 ha
		1836,2 ha

Védelmi	- Honvédelmi erdő	22,9 ha
	- Vadvédelmi erdő	13,6 ha
	- Településvédelmi erdő	4,5 ha
		41,0 ha
Eü., szociális	- Parkerdő	21,0 ha
Egyéb		189,8 ha
Összesen		2088,0 ha

A védelmi erdők közé soroltuk a mélyfekvésű, ezért mezőgazdasági művelésre kevésbé alkalmas mezőgazdasági és erdőterületeket. Az általában 2-5 ha kiterjedésű természetes mélyedések a tájszerkezet jellemző, hagyományos elemei, megőrzésük tájképvédelmi okokból hosszútávon is indokolt.

A Rinya - patak menti és a Pácod pusztai gazdasági erdők turisztikai célú parkerdővé történő fejlesztése javasolt.

A Somogy megye Területrendezési Programterve és az Állami Erdészeti Szolgálat Kaposvári Igazgatósága egyaránt jelentős erdőtelepítéseket tervez a térségben. A jelenleg parlag területek erdőművelésbe való bevonása indokolt, mivel egyrészt hosszútávon haszon realizálható, másrészt az erdősítési programot mind a hazai mind az Európai Unió pályázatok támogatják.

A város köré tervezett elkerülőút mentén véderdő telepítése javasolt, tájképi, zajvédelmi és levegőminőségvédelmi szempontból egyaránt.

A kialakítandó erdőterületek tervezésénél elsősorban hazai növényfajok alkalmazását kell előnyben részesíteni, elegyes többszintes növényállomány kialakításával.

Fejlesztési cél: Pácod pusztai gazdasági erdők turisztikai célú parkerdővé történő fejlesztése.

Megvalósulás: nincs információ

Fejlesztési cél: Erdőterületek növelése

Megvalósulás: nincs információ

4.6. Természetvédelem

Nagyatád területén természetvédelmi szempontból az alábbi védettségi kategóriák jelennek meg:

1. A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény ereje által ex lege (létezésénél fogva), országosan védett természeti értékek:
 - a Szabás, Nagyatád és Nagykorpád közigazgatási határainak találkozásánál,
 - Nagyatád területén található földvár,

2. Az ökológiai hálózat részét képező terület:

- a Babócsai-Rinya völgy a vízfolyás települési szakaszán a domborzati adottságok által meghatározott szélességben. A völgy a vidrák vándorlásának fontos útvonala, védett területeket összekötő ökológiai folyosó, valamint értékes gyeptársulások, vizes élőhelyek és lápok mozaik-foltjait tartalmazza, továbbá tájképi szempontból is jelentős terület.

3. Védett természeti terület:

- Nagyatád közigazgatási területén nincs országosan védett természeti terület.

4. A legközelebb eső védett természeti terület

- Rinyaszentkirály felé eső összefüggő erdőtömb. Területe 63 ha. 1984 óta védett. A Rinya és a Lábodi-Rinya háromszögében L alakú halastórendszer épült, a védett terület a vízből formált két szár között terül el. A flóra is lenyűgöző, de madárvilága emelte különleges státuszba.

5. Tervezett országos védett természeti terület:

- a Göröndi-halastavak és a Pácod-pusztai erdő között elhelyezkedő erdőterület.

6. Tervezett helyi jelentőségű védett területek:

- az Ötvöskónyi felé eső ún. Nyugati-felsőúti dűlőben található vízállásos területek, rétek, ligetek. A területen vizes élőhelyen nevelkedett, természetközeli erdőtársulások, valamint vízigényes gyeptársulások, és az élőhelyre jellemző gazdag rovar, puhatestű, valamint madár fauna található. A védett értékek fennmaradásának feltétele a művelési ág megőrzése, valamint a terület vízellátásának biztosítása. Az utóbbi érdekében a területen meliorációs munkák nem végezhetők, valamint támogatandók a természetközeli művelési módok.
- a Lábod, Nagykorpád felé eső legelők, veszélyeztetett gyeptársulások (Hatnyomású dűlő mente, keleti településhatár). A területen száraz homoki gyepek élőhelyen számos védett lágyszárú növény, értékes növénytársulás és gazdag rovar fauna él. A területen lévő gyepek nem törhetők fel, támogatni kell a gyepeket gyommentesen tartó kaszálásokat, illetve a legeltetést.
- a döbrögi rétek, amelyek számos védett növényt rejtő üde réttársulások. A terület botanikai feltérképezése javasolt. A vízigényes társulás fennmaradásához a terület

vízutánpótlását biztosítani kell, ezért támogatandó minden olyan beavatkozás, amely a területet többlet vízhez juttatja, illetve tiltandók a lecsapolást, szárítást eredményező beavatkozások.

- a Cseri dűlő, (volt katonai terület – véderdő rendeltetéssel) amely kevésbé bolygatott, természetközeli erdőtársulás idős, vágásérettséget meghaladó korú faegyedekkel, valamint gazdag emlős és madár állománnyal rendelkezik. Az erdőállomány idős, szép habitusú faegyedeit, facsoportjait meg kell őrizni. A megőrzendő faegyedeket kataszterezni kell, valamint egyértelműen meg kell jelölni. Az ingatlantulajdonosokat a kijelölésről értesíteni kell, hogy az állomány kitermelését az egyedek védelmére tekintettel végezhesék. A faegyedek megőrzése támogatandó.
- a Kispusztá és Kivadár közötti terület, amely számos, az egykori kastélyhoz tartozó értékes exota fa és cserje, valamint patakparti lágyszárú és erdőtársulásai miatt értékes. A terület értékes növényállományát fel kell mérni. A kataszterezett egyedeket meg kell jelölni, értékesnek nyilvánításukról az ingatlan tulajdonosait értesíteni kell.

Az egyedek gondozása (permetezés, ifjítás), bemutatása (tanösvény) támogatandó.

A helyi jelentőségű természetvédelmi területekre hosszú távú természetvédelmi kezelési terv készítendő. A kezelési terv elkészültéig fakivágás csak az érvényben lévő erdészeti üzemtervek alapján engedélyezhető.

A helyi jelentőségű természetvédelmi területen csak környezeti hatástanulmány és természetvédelmi kezelési terv alapján szabad építési munkát, feltöltést, bozót- és cserjeirtást végezni.

A helyi jelentőségű természetvédelmi területeken a tájszerkezet jellegzetes elemeit bemutató tanösvények kialakítása javasolható.

Az Európai unió Habitat Directiva 92/43/EEC-*Élőhely Direktívában*- és Bird Directiva 79/409/EEC – *Madárélőhely Direktívában* meghatározott természeti oltalomban részesítendő Nagyatád környéki Natura 2000 területek a Göröndi-halastavak és környékük (HUDD20060), kiemelt jelentőségű különleges természetmegőrzési területnek jelölt terület a Rinyaszentkirályi erdő (HUDD 20060), Kisbajomi erdők (HUDD20015).

A település területén található védett és védelemre érdemes fák és fasorok megőrzéséről gondoskodni kell. A védett és a védelemre érdemes fák, fasorok területének ingatlantulajdonosait a természeti érték védelméről értesíteni kell. A helyi jelentőségű természeti emlék nem károsítható, nem vágható ki. Fakivágási engedély csak abban az esetben adható ki, amennyiben azt a növényegyed egészségi állapota szükségessé teszi és a

fakivágás balesetveszély elhárítására irányul. A kivágást követően a fa helyén a természeti emlék azonos fajjal és fajtavál pótlendő.

Nagyatád területén meghatározhatók azon ökológiailag érzékeny területek, ahol a művelés természeti értékek fennmaradását veszélyeztetheti. A település Tarany és Bolhás felé eső szántóterületein számos beszántott, víztelenített mélyedés, vizes élőhely található. Ezek az ovális horpadások a csapadékviszonyok függvényében hasznosíthatók csak. Az élőhelyek védelme érdekében önálló alrészlet kijelölése és a művelés felhagyása szükséges.

A Magyarország faóriásairól és famatuzsálemeiről megjelent gyűjteményben (Bartha Dénes, Erdészeti Közlemények, XV. évf., 1994.) Nagyatádon egy több mint 10 méter kerületű feketenyár és egy több mint 4 méter kerületű kocsányos tölgy került leírásra.

A Duna-Dráva Nemzeti Park munkatársai a fák létezését visszaigazolták. A feketenyár a Nagyerdőben, míg a kocsányos tölgy a Bársonymalmi erdőben található. E két külterületi fa, mint helyi természeti emlék, védelemre méltó.

A helyi védelem alatt álló és védelemre érdemes természeti értékeket a rendezési terv adatai alapján az alábbiakban táblázatos formában foglaljuk össze:

1./ Országos védelemre tervezett természeti terület

Megnevezés	Hrsz
Rinyaszentkirályi Természetvédelmi Terület bővítés	0422/3-4, 0424, 0427, 0428/1-2, 04529/2b

2./ Helyi védelem alatt álló természeti területek és értékek (a 45/2003.(XII. 19.) Ök rendelet alapján)

2.1./ Helyi védelem alatt álló területek:

Megnevezés	Ök rend. szerinti sorszám	Darabszám	Hrsz	Törszlap kód
Városház-kert	4.	30	522, 518/1	A/1
Széchenyi téri park fái	66.	192	1692/1, 1692/4, 1693	A/2
Mándl kastély kertje	64.	18	2245/1	A/3
Dohánybeváltó kertjének fái	18.	24	589/2	A/5
Kispusztai Somssich-kastély kertje	38.	18	4301	A/6
Korányi utcai park	41.	11	441/4	A7
Baross Gábor és Kolozsvári utca közötti temető	48.	54	1340	

2.2./ Helyi jelentőségű védett természeti értékek:

Fák:	Védett növényzet megnevezése	Ök rend. szerinti sorszám	Darabszám	Hrsz	Kód
I.	Dózsa György úti fasor	16.	26	624/1	A/4
II.	Zrínyi utcai tölgyfa	96.	1	04/8	A/8
III.	Taranyi úti tölgyfa	90.	1	0256/1	A9
IV.	Taranyi úti tölgyfa	91.	1	0256/3	A10
V.	Táncsics utcai vadgesztenye fák	89.	2	1866	A/11
VI.	Baross u. déli oldala platánfasor	3.	18	1341/4	
VII.	Szabadság téri vadgesztenyefa	63.	1	2262	
VIII.	Simongáti temető hársfa	61.	1	2711/2	
IX.	Széchenyi tér északi oldalának fái	66.	10	1692/1	A/2

3./ Helyi jelentőségű természeti területté és értékké nyilvánítandó területek és faegyedek:

3.1./ Helyi jelentőségű természeti területté nyilvánítandó területek:

Külterületen

Megnevezés	Hrsz
Nyugati-felsőúti dűlő vízállásos területei, rétjei és ligetei	078a-h, 078k
Döbrögi üde rétek	0158, 0160, 0161, 0162, 0170, 0171, 0172
Cseri dűlő természetközeli erdőtársulása	0213
Kispusztá és Kivadár közötti terület	0287/2, 0288/1-2, 0289/2, 0299, 0300/1-2, 0300/5, 0300/11
Lábodi határ mentén húzódó száraz homoki rétek	0479b, 0487, 0510/1, 0510/2a-c, 0510/2e-g, 0512 megosztva, 0515a-g, 0517

Belterületen

Megnevezés	Hrsz
Városi strand	75/7
Bajcsy Zsilinszky utcai kórház	511/2
Kastélykert	2245/2, 2246, 2248/3-4

3.2./ Helyi jelentőségű védett természeti értékké nyilvánítandó faegyedek és fasorok:

Név	Latin név	Darabszám	Hrsz
Hársfasor	Tilia sp.	fasor	0167-es út mentén
Hársfák	Tilia sp.	2db	0177
Hársfasor	Tilia sp.	fasor	0167-es út mentén

Fekete nyár	Populus nigra	1db	0215
Tölgy	Quercus sp.	1db	0259
Vadgesztenye	Aesculus hippocastanum	4db fasorban	3100-as út mentén
Hársfa	Tilia sp.	1db fasorban	3100-as út mentén
Vadgesztenye	Aesculus hippocastanum	2db	3116, kat. kápolna udvarában
Kislevelű hárs	Tilia cordata	2db	3100-as út mentén
Kislevelű hárs	Tilia cordata	1db	3105-ös út mentén
Kislevelű hárs	Tilia cordata	1db	3105-ös út mentén
Kislevelű hárs	Tilia cordata	1db	3105-ös út mentén
Hársfa	Tilia sp.	1db	0335-ös út mentén
Hársfa	Tilia sp.	1db	0335-ös út mentén
Hársfa	Tilia sp.	1db	0335-ös út mentén
Tölgy	Quercus sp.	1db	0305
Kocsányos tölgy	Quercus robur	1db	0376
Kocsányos tölgy	Quercus robur	1db	0398/19
Kislevelű hárs	Tilia cordata	fasor	1842/5

Fejlesztési cél: Védelemre javasolt természetvédelmi értékek védelem alá helyezése

Megvalósulás: nincs információ

Fejlesztési cél: Természetvédelmi kezelési terv létrehozása a védett területekre vonatkozóan

Megvalósulás: nem történt meg

Fejlesztési cél: Tanösvény kialakítása a helyi természetvédelmi értékek és táji jellegzetességek bemutatására

Megvalósulás: nem történt meg

Fejlesztési cél: Két famatuzsálem (fekete nyár, kocsányos tölgy) helyi védelem alá helyezése

Megvalósulás: nincs információ

4.7. Települési és épített környezet

Környezet tisztasága

Nagyatád város környeztének, parkjainak, zöldfelületeinek, közterületeinek tisztasága országosan kiemelekdő, példa értékű. 2005. évben a város a Virágos Magyarország pályázaton első helyezést szerzett. Ezen díj elnyerése jó példa arra, hogy milyen eredmények érhetők el a lakosság és a közületek összefogásával a környezetvédelem területén.

Zöldfelületek

A város belterülete zöldfelületi szempontból jól ellátott. A zöldfelületek közül a legnagyobb fejlesztést igénylő területek a gyalogos városközpont, a városközpont határán húzódó kis zöldterületek, a belterületbe csatolandó Rinya menti turisztikai erdőként tervezett rekreációs zóna és a strandfürdő tervezett bővítésének területe. A rekreációs zóna a városon kívül a patak mentén kerékpárutakkal folytatódva a település közigazgatási határáig terjedhet ki. A fejlesztésre jelölt gyalogos városközpont zöldfelületi jellegének erősítése szükséges – gyalogos zónák, agórák, díszter kialakításával, amelyeket össze kell kapcsolni a Csónakázó - tó területével.

A településarculat megőrzése és javítása érdekében a kis terhelésű lakóutcákban gyümölcsfasorok alkalmazása javasolt, a teresedéseken és a nagy forgalmú utakon őshonos és kultúrfafajok ültetendők (hárs, platán, kőris, stb.). A cserjesávok, sövények ültetésénél kerülni érdemes a nagyvárosokra jellemző növények ültetését (díszalmák, tűztövis, lonc, japánrózsa, madárcseresznye, vöröslevelű borbolyák, stb.).

A történeti településrészen meg kell őrizni, és a szépen kialakult zöldfelületi hagyományoknak megfelelően helyreállítani, fejleszteni a településarculatot. A település jövője a turizmus fejlesztésének lehetőségére is támaszkodik, amelyhez a hagyományokat tiszteletben tartó környezetalakítás szükséges.

Turisztika

A turisztika a város életében igen fontos szerepet tölt be, a további fejlesztések is a város turisztikai potenciáljának növelését célozzák.

Nagyatádon a gyógyturizmus közel egy évszázados hagyományra tekint vissza. A város szívében található a közel 100 éves, igényesen felújított Termál Gyógyfürdő. Az artézi víz - ivó- és fürdőkúrára egyaránt alkalmas. A város tulajdonában álló fürdő vize az ország legjobb

hatású gyógyvizei közé tartozik. 1986-ban felújították, és a legmodernebb orvosi műszerekkel szerelték fel, amelyek segítségével szakorvos irányítása mellett kezelik a betegeket.

Reumatikus betegségek gyógyítására, nőgyógyászati panaszoknál, gyomorbántalmakban szenvedőknek ajánlják. A fürdő fedett részében 42 °C, 38 °C és 32 °C hőmérsékletű medencék találhatók. Parkjában egy szabadtéri termálmedence, egy kisebb méretű gyógymedence valamint egy átriumos medence várja a fürdőzőket. Az épületben finn mintájú szauna és kondicionáló terem is igénybe vehető.

Szomszédságában 1989-ben épült az európai szintű Solar Szálló, amely építészetiileg is érdekes megoldású. A szállodában 60 két- illetve három ágyas, fürdőszobás, minibárral, színes televízióval és telefonnal felszerelt szoba található.

A gasztronómiai különlegességek kedvelői több kellemes étterem és kisvendéglő kínálatából választhatnak a városban. A nyári időszakban kétezer fő befogadására alkalmas strand és kemping várja a pihenni vágyókat.

A strandon termálvízzel temperált, feszített víztükrű 50 m-es úszómedence és gyermekmedence áll a látogatók rendelkezésére.

Egyedülálló és különleges turistacsalogató látványosságot jelent Nagyatádon az 1975 óta működő Szoborpark Nemzetközi Faszobrász Alkotótelep. A nyári hónapokban 4-8 művészt hívnak meg a szervezők hazánkból és a világ más tájairól. Az alkotótelepen készült műalkotások legnagyobb része a városban és annak délkeleti részén elhelyezkedő 15 hektáros szoborparkban kerül elhelyezésre. Vendégháza kiválóan alkalmas pihenésre és tanácskozások megrendezésére egyaránt.

Belső-Somogy erdőségei a vadászati turizmus számára számtalan lehetőséget adnak, melyek közül nagyon sok nemcsak országos, de nemzetközi szinten is elismert. A cél az, hogy a vadászok a Rinya mente egyéb nevezetességeivel is megismerkedjenek, illetve a kínálgzó kiegészítő programok széles skáláját használják ki. A későbbiekben a kaszói, a nagysalléri és a rinyatamási vadászkastélyok esetében szezonban is a nagyobb kihasználtságra kell törekedni a konferenciaturizmus és turisztikai ágak meghonosításával.

Az ökoturizmus keretein belül fellendítésre vár a kerékpáros turizmus is. A kerékpárutak kiépítése országos és helyi támogatások segítségével már megindult, de a további beruházások olyan nagy anyagi ráfordításokkal járnak, amiket a város elsődleges feladatként nem tud felvállalni, így pályázatok útján kell beszerezni a hiányzó összegeket.

A megye többi részéhez hasonlóan Dél-Somogyban is szinte kimeríthetetlenek a lovas turizmus által kínált lehetőségek. Igazi ismertséget azonban csak akkor szerezhethet ezen a téren Nagyatád és környéke, ha kiépülnek az ilyen jellegű turizmus fogadására alkalmas lovardák, szállás- és vendéglátóhelyek.

A vízi turizmus keretében egyre népszerűbb hazánkban is a horgászat, az evezés és az egyéb vízi sportok. Az ezekhez szükséges infrastruktúra azonban még nincs kiépítve, ugyanis hiányoznak a kiemelkedő hírű tavak. A Háromfa-Taranyi Rinya-tó partján panzió kialakítására lenne lehetőség, a kutasi tó környezetének infrastrukturális javítása után pedig bevonhatóvá válna a horgászturizmusba. 1996-ban egy program született a nagykorpádi Szabási-Rinyából völgyzáró gáttal kialakított 150 hektáros tó létesítésére. Lényegi előrelépés a turizmus ilyen irányú fejlesztésére azonban nemigen történt. Nemzetközi érdeklődésre tarthat számot a Nagyatádtól 25 kilométerre található hencsei golfpálya is.

Jelentős súlyt képviselnek a falusias jellegű települések, ahol a természet még viszonylag háborítatlanul megmaradt, illetve léteznek és élnek a helyi népi tradíciók. A falusi turizmus fejlesztésének célja ezen területek idegenforgalmának széles körű fejlesztése. Napjainkban azonban még viszonylag kevés azon turisták száma, akik a pihenésnek ezt a módját kívánják választani, különösképpen a belföldi turizmusban. Az agroturizmus, a kistelepülési vendégfogadás fejlesztésére számos országos kezdeményezés született. 1999-ben a Gazdasági Minisztérium által kínált kedvezményeket a falusi turizmus fellendítésére térségünkben Bakháza, Görgeteg, Kisbajom, Kutas, Lábod, Nagykorpad, Ötvöskónyi, Rinyabesenyő, Segesd, Somogyszob települések vehették igénybe. A fejlesztések elsősorban az említett községek vendégfogadóit, a szolgáltatásokat nyújtó vállalkozókat, a programtervezőket és a civil szervezeteket érintik közvetlenül, közvetve pedig a lakosság egészét. Az agrárgazdasági szerkezetváltás, vagyis a legelő- és rétgazdálkodás, valamint az erdőgazdálkodás arányának a szántóföldi gazdálkodás rovására történő növekedése kedvezően befolyásolhatja a táji adottságokat, és ezeken keresztül a falusi turizmus lehetőségeit.

Épített környezet

Nagyatád régre visszanyúló gyökerekkel rendelkező város, ennek köszönhetően számos értékes kulturális emlék, régészeti lelőhely található a városban és környékén.

A településen a következő országos védelem alatt álló műemlékek találhatók:

- az 1740-ben, barokk stílusban épült volt ferences kolostor, melyet a XIX. század második felében eklektikus stílusban átépítettek,

- az 1761-ben barokk stílusban épült római katolikus templom, melynek klasszicista tornya 1873-ban készült el,
- az 1743-ban barokk stílusban épült Szent Rókus kápolna.

A városban további közel 90 helyi védelem alatt álló épített művi érték található. A védelem alatt álló művi értékek mindegyikéről külön részletes nyilvántartást és törzslapot vezet a városi főépítész.

A településen jelentős, nyilvántartott régészeti lelőhelyek és régészeti jelentőségű területek vannak.

Nagyatádról feltárt régészeti leletek:

őskor	település, földvár
bronzkor	telepek
	Halstatt telep
római kor	településtörténeti maradványok
	éremlelet
középkor	temetők
	telepek
	rotunda
	földvár
kora-újkor	kolostor

A város közigazgatási területére eső, illetve ott feltételezett, nyilvántartott régészeti lelőhelyek és régészeti érdekű területek:

Agyagbánya, Bodvica, Ferences kolostor, Gyümölcsös, Henészi temető, Homokos-gödör, Jánosháza-puszt, Kiserdő-puszt, Kivadari temető, Kupavár, Prokopi-dűlő, Rinya-mente, Rinya-rét, Szentegyházi-dűlő, Szollár-malom, Téglaházi-rét, Török vár, Vágási-dűlő

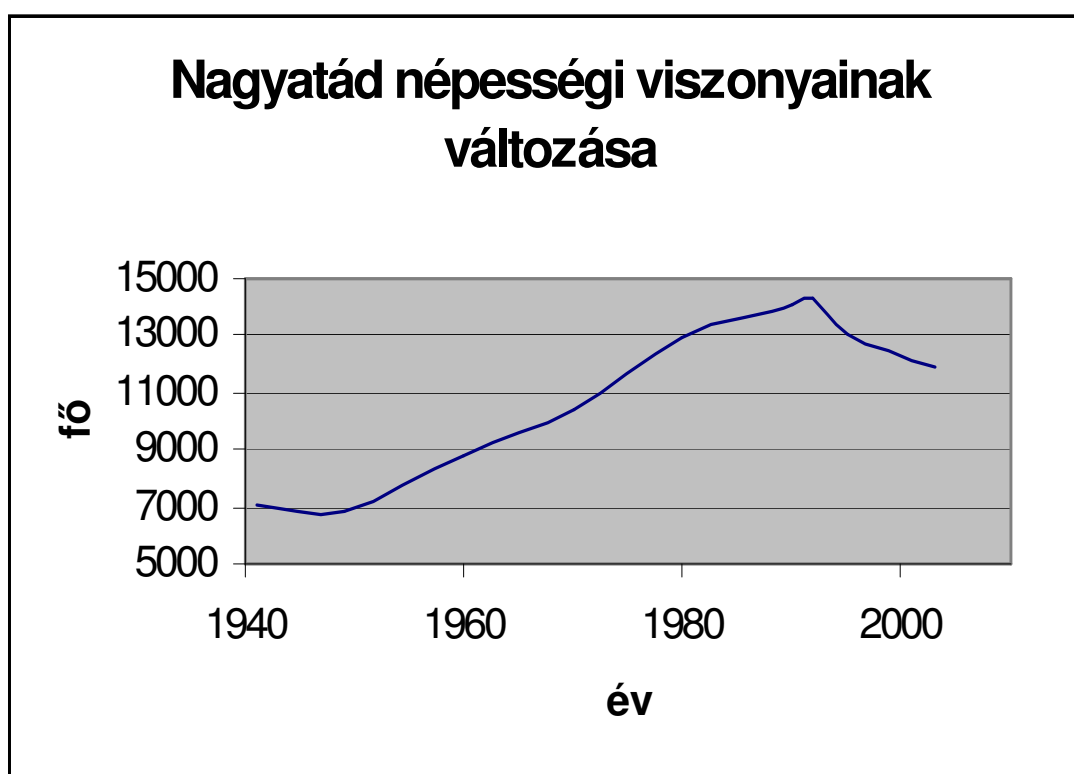
4.8. Környezet – egészségügy

A demográfiai viszonyokat vizsgálva megállapítható, hogy Nagyatád népessége csökken a jelenlegi (2004) 11 843 fő lakos körülbelül az 1970 évek beli értékének felel meg. A csökkenés 1992-től kezdve folyamatos. Ez adódik egyfelől az élveszületés-halálozás arányából, valamint az elvándorlásából. Jól példázza ezt a 2003. évi helyzet, mely szerint az élveszületések száma 84, halálozások száma 171.

A bevándorlási különbözet is negatív előjelű -90, azaz 90-el többen költöztek el a városból, mint ahányan betelepültek.

A következők táblázat Nagyatád népességi viszonyainak változását mutatja a negyvenes évektől kezdve.

Év	Lakosság (fő)
1941	7047
1949	6863
1960	8791
1970	10410
1980	12938
1990	14034
1992	14308
1995	13065
2003	11843

A lakosság egészségi állapotát meghatározza az egészségügyi ellátás színvonala. Ezt számokban kifejezni nehéz feladat. Az egészségügyi szolgáltatást nyújtó intézmények száma lehetőséget ad a probléma megközelítésére. A településen két gyógyszertár üzemel. Közel nyolcvan orvos biztosítja a betegellátást, az ellátáson megjelentek, és a meglátogatottak száma nyolvan ezer fölött van. A településnek három házi gyermekorvosa és tizenegy körzeti betegépolója van. A működő kórházi ágyak száma 485 db.

Fejlesztési cél: A betegellátás színvonalának emelése, a lakosság általános egészségi állapotának javítása, az átlagéletkor emlése országos célnak tekinthető.

Megvalósulás: nincs információ

Környezetvédelmi vonatkozású tervek, önkormányzati rendeletek

A helyi védelemmel kapcsolatos szabályokat és előírásokat, valamint a helyi védelem alatt álló építészeti és természeti értékek tételes felsorolását az „Építészeti és természeti értékek helyi védelméről szóló” 45/2003. (XII: 19.) sz. önkormányzati rendelet tartalmazza.

A város fejlődésének irányát az elkészült Nagyatád város településfejlesztési koncepciója című terv alapján szabták meg. A városfejlesztés törvényes kereteit a következő településrendezési témájú munkák adják: Településszerkezeti terv és leírás, Helyi építési szabályzat és szabályozási terv

A hulladékgazdálkodásról szóló 2000. évi törvény előírásainak eleget téve a település elkészíttette a város helyi hulladékgazdálkodási tervét.

4.9. Hulladékgazdálkodás és a kapcsolódó célkitűzések

Adatok

Nagyatádon keletkező hulladék mennyisége egy év alatt (a Hulladékgazdálkodási terv adatai alapján).

Hulladék	Mennyiség
Települési szilárd hulladék	3 204 (t/év)
Települési szennyvíz	1 750 216 (m ³ /év)
Települési folyékony hulladék	367 545 (m ³ /év)
Kommunális szennyvíziszap	33 560 (m ³ /év)
Építési-bontási hulladékok és egyéb inert hulladékok	950 (m ³ /év)
Akkumulátorok és szárazelemek	0,05
Elektromos és elektronikai hulladékok	0,049
Egészségügyi hulladékok	35,96
Állati eredetű hulladékok	n.a.
Növényvédőszeres és csomagoló eszközeik	0,11
Festékes göngyöleg, kátránypapír	0,75
Irodatechnikai szalag, patron, kazetta	0,06
Gyógyszer	0,14

A településen nyilvántartott illegális hulladék lerakók:

- Bodovikai városrész, Béke utca
- Henészi városrész, Honvéd utca
- Henészi városrész, Honvéd utca – Ady E. köz
- Szalai dűlő
- Kiserdei út
- Parkerdő, Göröndi út
- Ipartelep, Mező u.

Az illegális hulladéklerakók megszüntetését a lehető legrövidebb időn belül meg kell valósítani, mert a környezet minden elemére károsító hatást fejtenek ki. Az illegálisan elhelyezett hulladékot össze kell gyűjteni, szelektálni kell (veszélyes-, nem veszélyes hulladék) a veszélyes hulladékot ártalmatlanítóba kell eljuttatni, a nem veszélyes hulladékot deponálni kell a városi kommunális lerakón.

Az illegális hulladékelhelyezés megelőzése érdekében a megtisztított területeket fokozottan ellenőrizni kell (rendőrség, civil szervezetek bevonásával).

A megtisztított területek rekultivációját önszonos növényzettel kell elvégezni. Ezen tevékenység megtervezéséhez, kivitelezéséhez szakemberek, szakcégek bevonása ajánlott.

Fejlesztési cél: Illegális hulladéklerakók megszüntetése, majd rekultivációja

Megvalósulás: nem történt meg, mert nem önkormányzati területeken fordul elő,

Szilárd hulladékgyűjtés és kezelés

A településen a szilárd hulladék gyűjtése és elszállítása szervezett formában történik. A hulladék elszállítását a Saubermacher Pannónia Hulladékgyűjtő Kft végzi az önkormányzat megbízásából.

Nagyatádon már működik szelektív hulladékgyűjtési rendszer, amelynek lényege, hogy a papírt, a műanyagflakonokat, és az üveget elkülönítve gyűjtik, elszállítják és alapanyagként újrahasznosításra kerül. Jelenleg tizenkilenc szelektív hulladékgyűjtő pont üzemel.

A települési szilárd- és az építési-bontási hulladékot. a helyi, kommunális szilárdhulladék-lerakóba szállítja a gyűjtést végző cég, ahol az lerakásra kerül, az építési hulladék kiválóan hasznosítható takaróanyagként. A hulladéklerakó a volt agyagbánya területén üzemel.

A lerakó Nagyatád Város Önkormányzata tulajdonában van, üzemeltetője a Saubermacher-Pannónia Hulladékgyűjtő Kft..

Lerakó két depóniából áll, amely közül az egyik teljesen, a másik kb. 50 %-ig megtelt. A lerakó műszaki védelemmel nem rendelkezik, továbbá nem került kiépítésre biogáz-kinyerésre alkalmas technológiai rendszer. Hiányzik a talajvíz-szennyeződést vizsgáló monitoring hálózat is. A csapadékvíz elvezetése nem megoldott.

A hulladéklerakás feltöltéses rendszerben történik a lerakott hulladékot előbb rétegekben betömörítik, majd fedik.

Emellett a településen házhoz menő gyűjtés is működik a Saubermacher-Pannónia Hulladékgyűjtő Kft szervezésében, amely a papír, műanyag és üveg hulladékok gyűjtésére terjed ki.

A város csatlakozott 2008-ban induló Mecsek-Dráva Hulladékgazdálkodási Programhoz, amely céljaiban és koncepciójában egyaránt illeszkedik a modern európai gondolkodásmódhoz.

Nagyatádról a szelektíven gyűjtött hulladékot a Marcali Hulladékkezelő Központba szállítják.

A 2000. évi XLIII. hulladékgazdálkodási törvény 56.§-a alapján a hulladéklerakóban ártalmatlanításra kerülő hulladék biológiailag lebomló szervesanyag tartalmát a bázis évhez

viszonyítva 2004. július 1.-ig 75 %-ra, 2007. július 1.-ig 50 %-ra (2014. július 1.-ig pedig 35 %-ra) kell csökkenteni.

Ugyancsak a fent említett jogszabály szerint 2005. július 1.-ig a hulladékká vált csomagolóanyagok legalább 50 %-át hasznosítani kell és ezen belül legalább 25 % anyagában kell, hogy hasznosításra kerüljön, úgy, hogy ez az arány minden anyagtípusnál legalább 15 % legyen.

Általános hulladékgazdálkodási cél az illegális hulladéklerakás visszaszorítása, és a legális ártalmatlanítás lehetőségének megteremtése, a minél szélesebb körű, minél nagyobb arányú visszagyűjtés megvalósítása.

Az építési- és bontási hulladékkal kapcsolatos célkitűzés hogy csak a nem hasznosítható rész kerüljön lerakóban ártalmatlanításra.

Folyékony hulladékgyűjtés és kezelés

A településen képződő szennyvíz közel 80%-a közcsonatnán kerül elvezetésre, majd tisztítást követően a befogadóba. A tisztítás folyamán képződő szennyvíziszap mennyisége megközelíti a 35 ezer tonnát.

A folyékony hulladékkal kapcsolatos hulladékgazdálkodási célok alapja a hulladékgazdálkodásról szóló 2000. évi XLIII. Törvény, az Országos Hulladékgazdálkodási Terve továbbá a Dél-Dunántúli Statisztikai Régió Hulladékgazdálkodási Terve.

A település a 25/2002. (II. 27.) kormányrendeletben meghatározott Nemzeti Települési Szennyvízelvezetési és -tisztítási Megvalósítási Program szerint a 15 000 lakos egyenérték feletti terhelésű szennyvíz-elvezetési agglomerációs területekhez tartozik. Az agglomerációnak legkésőbb 2010. december 31.-ig kell megoldani a települési szennyvizek közműves szennyvíz-elvezetését és a szennyvizek biológiai szennyvíztisztítását, illetve a települési szennyvíz ártalommentes elhelyezését.

Ennek megfelelően törekedni kell a 100%-os csatornaellátottságra és rákötésre. A keletkező szennyvíziszap értékes talajerőutánpótló anyag, ezért ennek mezőgazdaságban való hasznosításáról gondoskodni kell.

Fejlesztési cél: 100 %-os csatornaellátottság és rákötés

Megvalósulás: a rákötési arány kb. 95 %, Kivadar városrész csatornaépítése 2010-ben várható.

Ipari, mezőgazdasági, veszélyes hulladékok

Nagyatádon a lakossági veszélyes hulladék szervezett, elkülönített gyűjtése még nem teljesen megoldott. Évente egy alkalommal kerül sor az ilyen jellegű hulladék gyűjtésére.

A veszélyes hulladékokkal kapcsolatos cél, azok elkülönített gyűjtésének és szállításának ártalmatlanításának megoldása.

Fejlesztési cél: Egyes hulladékokra vonatkozóan folyamatba van egy országos gyűjtő, hasznosító, ártalmatlanító rendszer kiépítése (pl: használt szárazelem), nagyatádnak a lehető legrövidebb időn belül csatlakozni kell ezen rendszerekhez

Megvalósulás: nincs információ

Nagyatád hulladék problémái megoldása érdekében csatlakozott a **Mecsek-Dráva Hulladékgazdálkodási Projekthez.**

A projekt bemutatása:

A Mecsek-Dráva Hulladékgazdálkodási Program kidolgozása során az önkormányzatok hulladékgazdálkodási kötelezettségének gazdaságos, és a környezetvédelmi szempontoknak is magas szinten megfelelő megoldása mellett a regionális együttműködés szempontjait is nagyon fontosnak tartotta. Ennek köszönhetően a Programhoz csatlakozó települések száma folyamatosan nőtt és jelenleg a Dél-Dunántúli Régió három megyéjében 313 település több mint 426 ezer lakosának életminőségére lehet pozitív hatással.

Ez a helyi közösségi összefogás minden tekintetben példaértékű eredmény a közös helyi érdekek érvényesítésének területén, mivel Dél-Dunántúlon az első olyan kooperáció, amely három megyére kiterjedő összefogás eredményeként jöhetett létre.

A Mecsek-Dráva Hulladékgazdálkodási Program keretében megvalósítani tervezett hulladékkezelési módszerek az átgondolt tervezésnek és a rendszergondolkodásnak köszönhetően nem pusztán a jelenlegi Európai Unió szabályozásának való megfelelést biztosítják, hanem az Európai Unióban megjelenő tendenciák alapján a középtávon várható változásoknak is elébe mennek.

A megvalósítandó technológia kialakítása során sikerült a legkorszerűbb eljárások hazai és helyi gazdaságossági viszonyokhoz való adaptálást elvégezni, ezért a projekt kimenetei hosszú távú stabilitást biztosítanak. A Magyarországon ez idáig még nem alkalmazott komplex hulladék-előkezelő rendszer lehetővé teszi a lerakásra kerülő hulladék mennyiségének minimalizálását, illetve magába foglalja az energetikai hasznosítás lehetőségeit is a másodlagos tüzelőanyagok keresleti és kínálati piaci viszonyaitól függően.

Így lehetőség nyílik arra, hogy a vegyesen gyűjtött hulladékból mechanikai-biológia kezelőmű segítségével külön elválasztásra kerüljön a magas fűtőértékű energetikailag még hasznosítható frakció, amelyet nem új égetőműben, hanem a térségben évek óta működő Beremendi Cementgyárban lehet együttégetéssel energetikailag hasznosítani.

Területi hatály:	313 település (Baranya-Somogy-Tolna megye)
Érintett lakosság:	426.022 fő állandó lakos
Keletkező hulladék mennyisége:	175 ezer tonna (2007 évi adat) projekt utolsó évében mintegy 210 ezer tonna (2037 évi prognosztíció)
Költségek:	Tervezett hulladékgazdálkodási beruházás költsége (KEOP 1.1.1.): 16 874 401 eFt + ÁFA, amely 70 %-os támogatással valósul meg

A projekt célkitűzései

A projekt alapkoncepciója, hogy olyan hulladékkezelési, begyűjtési rendszert valósítson meg, amely az üzemeltetési költségeket és azon keresztül a lakossági díjakat társadalmilag elfogadható szinten tudja tartani. Ennek megfelelően a hulladékkezelési technológia célkitűzése, hogy oly módon teljesítse a Hgt. előírásait az előkezelésre, a szervesanyag-tartalom részarány csökkentésre, az anyagában történő hasznosításra vonatkozólag, hogy csak az Unió által is támogatott, szükséges, minimális beruházás és előkészítési műveleti egységet és mennyiséget tartalmazza.

A Mecsek-Dráva Programban sikerült a rendkívül szigorú, ugyanakkor nem definiált hulladék-előkezelési elvárásoknak megfelelni. Ennek érdekében olyan begyűjtési, mechanikai előkészítési rendszer került kidolgozásra, aminek köszönhetően a különböző jogszabályi előírásokat a lehető legkisebb beruházással képes teljesíteni.

A kidolgozott technológia sikeresen megoldja azt a problémát, amely a központi szabályozás hiányából jelentkezik, nevezetesen azt, hogy az MBH (mechanikai-biológiai hasznosítási) technológia műszaki követelményei és kimenő anyagáramai nincsenek meghatározva, szabványosítva, amelyre támaszkodni lehetne a beruházások tervezésénél. Biztosítani tudja, hogy a hulladék kezelésével kapcsolatban a közszolgáltató kerül döntési helyzetbe, azaz ha a lerakásnál versenyképesebb egyéb hasznosítási alternatíva is felmerül, akkor lehetőség van mérlegelni a továbbértékesítést energetikai vagy egyéb hasznosítás céljából.

Az eljárás pontos határvonalat tud húzni a Hgt. által előírt minimális technológiai eljárásszükséglet és az ezután esetlegesen következő tüzelőanyag előállítás előkészítési eljárás közé.

A Mecsek-Dráva Program eredményeként Pécs lett az ország legkorszerűbb, komplex, de egyben legköltséghatékonyabb begyűjtési rendszere kerül bevezetésre, amelyben megvalósul a teljes körű szelektív gyűjtés, aminek köszönhetően a lerakott hulladék mennyisége 30% alá csökken.

A Mecsek-Dráva Program technológiai rendszere lehetővé teszi a legköltséghatékonyabb megoldás létrejöttét. Olyan fajta begyűjtési, mechanikai előkészítési rendszer került kidolgozásra, amelynek köszönhetően a különböző törvényi előírások és kötelezettségek teljesítése a lehető legkisebb beruházással valósulhat meg.

Pécs lett a Program teljes körű szelektív gyűjtést foglal magában egy több edényes begyűjtési rendszer segítségével, amely azt jelenti, hogy minden családi házas háztartásban lesz egy 240 literes edény az anyagában és/vagy energetikailag hasznosítható hulladékok, illetve egy 80 literes edény a zöldhulladékok számára, a maradék hulladék pedig a jelenlegi edényzetbe

kerül. A lakótelepi részeken a gyűjtőszigetes rendszer mellé minden lépcsőház részére biztosítunk egy 1.100 literes edényt az anyagában és/vagy energetikailag hasznosítható hulladékok gyűjtésére.

A válogatóműbe kerül minden olyan anyag, amelyet a 240, illetve 1.100 literes edényekben gyűjt a lakosság. Ennek a gyűjtési módnak köszönhetően meg van a lehetőség arra, hogy a piaci igényeknek megfelelően változtatásra kerüljön az anyagában hasznosuló, illetve az égetésre szánt hulladékok arányát.

A mechanikai előkészítés során első lépésben megosztódik a hulladékáram, vagyis a folyamat elején leválasztásra kerül a 40 mm feletti hulladékfrakció, amely a mechanikai kezelő részbe kerül.

Biológiai kezelést így csak a teljes hulladékmennyiség mintegy 45 %-a – a 40 mm alatti frakció - igényel, amellyel teljesíthető a jogszabályi előírásokban szereplő szervesanyag-tartalomra vonatkozó norma is.

A fent bemutatott hulladékkezelési megoldással Magyarországon a Mecsek-Dráva Program az egyedüli, mely meg tud felelni a rendkívül szigorú és nem is pontosan definiált előírásoknak, melyeket a Hgt. és egyéb hulladékgazdálkodási stratégiák tartalmazznak. A kidolgozott hulladékkezelési struktúra pedig lehetővé teszi, hogy a különböző anyagáramok aránya az előírások és a piaci viszonyok változása szerint alakuljon, így a bevételi források maximalizálására is mód nyílik. Ennek, valamint a beruházási igény minimalizálásának köszönhetően az üzemeltetési költségek alacsonyabbak a hasonló rendszerekhez viszonyítva, amely egyúttal ahhoz is hozzájárul, hogy a szolgáltatási díjak is a lehető legalacsonyabb szinten legyenek tarthatók.

Regionális gyűjtési rendszer kialakítása

A hatékony regionális hulladékgyűjtés megszervezése érdekében a projekt területén gyűjtőkörzetek kerültek kialakításra, a hulladékkezelő létesítmények ezek központi településein létesülnek. A hulladék a környező településekről ezekbe a létesítményekbe kerül beszállításra. Átrakó állomások esetében a gyűjtőkörzet hulladéka mozgóaljú pótkocsikba töltődik, és ezek kerülnek továbbszállításra a mechanikai előkészítő üzemekbe. A tervek szerint a projekt területén négy átrakóállomás és két mechanikai-biológiai kezelőközpont létesül.

Az átrakó állomások helye:

- Kaposszekcső: 14 ezer tonna
- Pécs: 12 ezer tonna

- Szentlőrinc: 15 ezer tonna
- Barcs: 12 ezer tonna

Szelektív gyűjtési- és hasznosítási rendszer kialakítása

A szelektív gyűjtésre a programban két alapvető lehetőséget - gyűjtősziget, házhoz menő gyűjtés - biztosítunk. A gyűjtőszigeteken csak a csomagolóeszközök hulladéka, illetve a velük együtt kezelhető hulladékok gyűjthetők (együtt hasznosítható hulladékok), míg a házhoz menő gyűjtésnél ezeken felül Pécs családi házas övezeteiben a zöldhulladékok elkülönített gyűjtése is megvalósul. A rendszer kiegészítő eleme a veszélyes hulladék-lomtalanítás.

Gyűjtőszigetes gyűjtés

A projekt területén - tekintettel az ötszáz fő alatti települések (196 db, 62,6%) nagy számára - a minden településre kiterjedő házhozmenő szelektív gyűjtés bevezetése költséghatékonysági szempontból nem indokolható. Ugyanakkor igény, hogy minden településen elérhető legyen a szelektív gyűjtés valamilyen formája. Ezért a projekt területén, minden településen, minimálisan egy gyűjtőpont kerül kialakításra. Ezen felül az 500 és 1 000 fő közötti lakosszámú településeken további egy sziget telepítendő, illetve e felett ezer lakosonként további egy-egy gyűjtősziget, összesen 820 db gyűjtősziget létesül.

Házhozmenő gyűjtés

Pécsen és a projekt nagyvárosaiban családi házas övezeteiben házhozmenő szelektívgyűjtés lesz. A gyűjtéshez 240 literes egyedi gyűjtőedények kerülnek kihelyezésre. Ebbe az edénybe gyűjthető a papír, műanyag, fém és a kombinált csomagolóeszközök. Az üveghulladék elkülönített gyűjtése a közterületeken elhelyezett üveggyűjtő konténerekben történik. A házhoz menő hasznosítható hulladékgyűjtést gyakorisága két hetes lesz. Pécsen a lakótelepi részekben sikeresen működik – a gyűjtőszigetek mellett – a lépcsőházi szelektívgyűjtés is. Ennek a rendszernek a bővítésére 1.100 literes edények kihelyezésére kerül sor, amelybe a családi házas gyűjtéshez hasonlóan gyűjthető a papír, műanyag, fém és a kombinált csomagolóeszközök.

Zöldhulladék gyűjtés

A házhozmenő zöldhulladék gyűjtés Pécsen a kertés övezetekben már 5 éve jó eredménnyel folyik, ezért az a projektben is folytatódik. A gyűjtéshez 80 literes egyedi biohulladék gyűjtőedények kerülnek kihelyezésre. A kökényben tervezett zöldhulladék komposztáló kapacitása 9 750 tonna/év.

Hulladékudvarok

A projekt keretében megtörténik a hulladékudvarok rendszerének kiépítése. A hulladékudvarokban a lakosságnál keletkező szelektíven gyűjthető hulladékok (papír, fém, műanyag, zöldhulladék stb.), a nagyméretű hulladékok (bútor, lom), háztartási készülékek helyezhetők el. A hulladékudvarokban lehetőség van a lakosságnál keletkező „problémás” hulladék (festékes göngyöleg, szárazelem, lejárt szavatosságú gyógyszer, elektronikai hulladék stb.) visszagyűjtésére is.

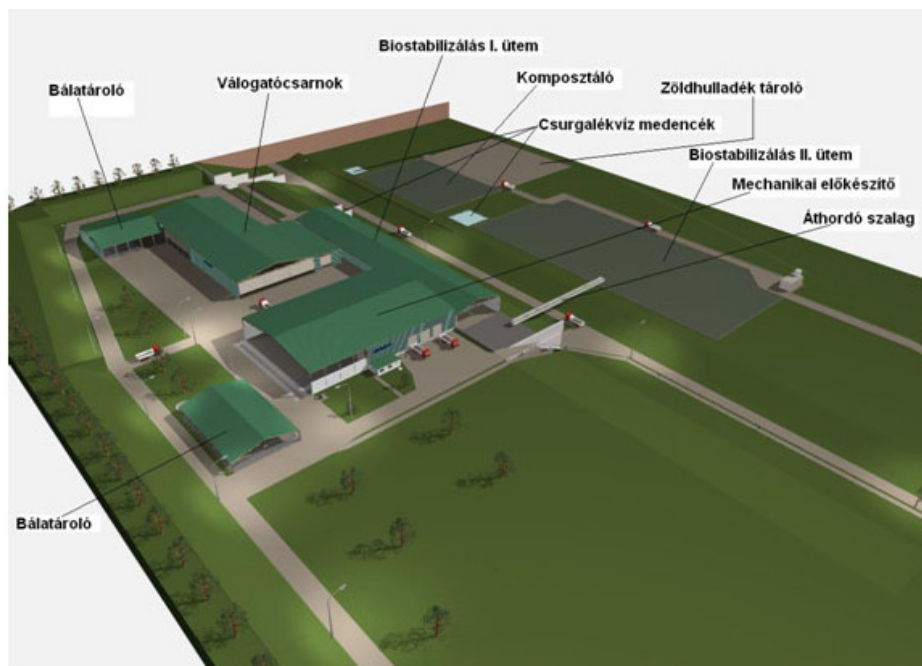
Mivel a hulladékudvarok lakossági szolgáltatást nyújtanak, ezért a sűrűbben lakott körzetekben, 15-20 ezer főre számítva kerülnek kialakításra. A Mecsek-Dráva projekt területén élő lakosság létszámát figyelembe véve 22 db ilyen létesítmény építését terveződik. Az összegyűjtött hasznosítható hulladék ipari előkészítésére két válogatómű épül. A kökénybe tervezett kétsoros válogatómű kapacitása 30 ezer tonna/év, a barcsi létesítményé pedig 10 ezer tonna/év.

Hulladékudvar látványterve

Hulladékártalmatlanítási rendszer kialakítása

A Projekt kiemelt létesítményei közé tartozik a régióban megépülő két mechanikai-biológiai előkezelő (Kökény 150 et/év, Marcali 30 et/év), amelyekbe saját gyűjtőkörzetük esetében a településekről közvetlenül történik meg a hulladék beszállítása, de ide érkezik az átrakóállomásokon összegyűjtött hulladék is. Itt történik meg a nem szelektíven gyűjtött hulladék mechanikai előkezelése és a leválasztott, bomló szerves hulladék biológiai kezelése.

A Kőényi Hulladékkezelő Központ látványterve

Első lépésben mechanikai kezeléssel került szétválasztásra a bomló szerves frakció és a „könnyű frakció”, amelyből mágneses és örvényáramú szeparátorral kiválasztódnak a fémek. A maradék könnyű frakció további kezelés nélkül lerakható vagy tüzelési alapanyagként (a

befogadónak további mechanikai előkészítést kell végezni) erőműi és cementgyári együttégetésre átadható.

A bomló szerves hulladékok lerakóról való eltérítése a szerves hulladék stabilizálásával történik. A stabilizálás után a stabilát rostálásra, a könnyű részek és a fém leválasztásra kerül, a megtisztított stabilát rekultivációhoz felhasználódik, vagy lerakón kerül elhelyezésre.

A nem hasznosítható hulladékok lerakására egy lerakó létesül Kökényben 850 ezer m³ kapacitással, amely 2020-ig tudja fogadni Pécs és térsége hulladékát. Marcaliban saját beruházásba épül a lerakó, ahol Marcali-Nagyatád térségében keletkező hulladék helyezhető el.

A Marcali Hulladékkezelő Központ látványterve

Barcsi hulladékkezelő központ látványterve átrakó állomás, válogatómű és hulladékudvar

(www.mdhp.hu)

4.10. Zaj és rezgésvédelem és a kapcsolódó célkitűzések

A 8/2002. (III. 22.) KöM-EüM rendeletmelyet felváltott a 27/2008. (XII. 3.) KvVM-EüM együttes rendelet alapján a közlekedésből származó megengedett A-hangnyomásszint (emberi fül érzékenységeinek megfelelő) a gyűjtőutak mentén elhelyezkedő beépítésre szánt területeken 65/55 dB a település egyéb beépítésre szánt területein 55/45 dB, a beépítésre nem szánt területeken – a közlekedési területek kivételével – 50/40 dB.

Zajszámítás eredményei a településközpontban és a határán jelenleg folyó közlekedés forgalmi adatai alapján (nappali/éjszakai zajterhelés):

68-as főút bevezető szakasza – Szabadság u.	$L_{Aeq(7,5)}=69,8/62,2$ dB
68-as bevezető szakasza - Dózsa György u.	$L_{Aeq(7,5)}=68,3/60,7$ dB
Bodvica – Rákóczi út	$L_{Aeq(7,5)}=69,2/61,6$ dB
Baross u.	$L_{Aeq(7,5)}=67,4/59,8$ dB
Somogyszobi út	$L_{Aeq(7,5)}=61,4/54,0$ dB
Gyár u.	$L_{Aeq(7,5)}=61,0/53,4$ dB

Nagyatádon a közúti közlekedésből származó zaj (elsősorban a 68-as főút forgalma miatt) már ma is meghaladja a határértéket. A közlekedési zaj csökkentése az elkerülő út megépítésével oldható meg leghatékonyabban. A zajvédelmi szempontból védett területek környékén további lehetőségek még a sebességkorlátozás, illetve a “suttogó” aszfaltburkolat.

A település belterületén áthaladó vasúti forgalom a körbetelepült lakóterületeken zajterhelést okoz. Itt elsősorban a közvetlen zajvédelmi megoldások lehetnek hatékonyak, mint a zajvédelmi fal.

Az ipari jellegű zajemisszió a belterületi ipari létesítmények termelési tevékenységéből adódik. Ezen a területen az aktív és a passzív zajkibocsátás-csökkentő módszerek egyaránt hatékonyak lehetnek. Aktív módszer pl: zajvédelmi falak építése, zajos berendezések elszigetelése, passzív módszer a technológiai korszerűsítés.

Fejlesztési cél: Zajvédő fal építése azon a területen ahol vasúti forgalom szeli át a várost

Megvalósulás: nem történt meg

4.11. Energiagazdálkodás és a kapcsolódó célkitűzések

A település energiaellátása a villamosenergiára és a földgázra, valamint a geotermális energia épül.

A földgáz település szintűnek tekinthető kiépítettsége korszerű termikus energiaellátás lehetőségét biztosítja a településen. A villamosenergia a világítás és technológiai energiaigények kielégítését szolgálja.

A vezetékes gázzal el nem látott telkeken a nem-vezetékes energiahordozók közül a szén, fa, olaj használata termikus célra jellemző. A PB használata, szintén a gázzal el nem látott ingatlanokra jellemző, elsődlegesen főzési célra.

Jelenleg a termálvizet fűtési és turisztikai célra hasznosítják.

Energetikai, gazdasági és környezetvédelmi célként is felfogható a középületek megfelelő hőszigetelésének kialakítása, amellyel egy optimálisabb energiafelhasználás biztosítható.

Jelenleg a nagy – közép- és kisméretű vezetékek (és a hírközlési vezetékek is) jelentős része légkábelrel van megoldva, kivéve egyes belvárosi részeket, ez mind esztétikai, mind természetvédelmi szempontból hátrányos, ezért törekedni kell a légkábelek földkábelrel való kiváltására. A felszabaduló területek zöldborítással való ellátása esztétikai és levegőtisztasági szempontból is kedvező.

Az energiatakarékos rendszerek alkalmazása már Európa-szerte bizonyította költséghatékonyságát, ezért a közvilágítás, középületek energiatakarékos világítással való ellátása közvetlen gazdasági cél és fontos környezeti cél is.

A megújuló energiaforrások, mint például a szolár (nap) energia, mind a háztartásokban, mind a közintézményekben fontos szerepet tölthet be a használati melegvíz és a fűtés kiegészítés szempontjából. Ezen rendszerek kiépítése meglehetősen költségigényes feladat, a jelenlegi hazai támogatási rendszer a nagyobb volumenű beruházásokat támogatja, ezért hazai pályázati források meglehetősen szűk körben állnak rendelkezésre.

A fotovoltikus rendszerek széleskörű elterjedése a meglehetősen magas árak miatt egyelőre még várat magára.

Települési szinten kell vizsgálni egy szélenergia-park telepítésének lehetőségét. Ezen beruházásokat külső befektető bevonásával meglehetősen hatékonyan lehet bonyolítani.

A Fűtés, tüzelés résznél leírtak ezen részben nem kerülnek ismételt részletezésre.

Fejlesztési cél: A középületek szigetelésének korszerűsítése

Megvalósulás: történtek ilyen irányú fejlesztések: József Attila Kollégium 2007., Ady Endre Gimnázium 2008., Bárdos Lajos Ált. Isk. 2009.

Fejlesztési cél: Alternatív energiaforrások felhasználási lehetőségeinek feltérképezése

Megvalósulás: megtörtént a termálvíz hasznosításra, illetve pellet fűtésre vonatkozóan.

4.12. Környezettudat és szemlélet kialakítása, fejlesztése

Az oktatás, a nevelés és a tudatformálás, mint humáneszközök igénybevétele a program következetes végrehajtásához elengedhetetlen. S ehhez a programban megjelölt, majdnem minden területen tudatosan tervezett felvilágosító munka kell, hogy kapcsolódjon nem csak a fiatalok, hanem a felnőtt lakosság körében is, amelyhez eszközöket és forrásokat kell biztosítani. A környezet védelmének szempontjából hosszú távon nem a kényszer, például a bírsághatásra történő, vagy gazdasági érdekből végzett cselekvések a legelőnyösebbek, hanem az a viselkedésforma, amely belső motiváltságon alapul, és olyan területeken is hat, amelyek nincsenek közgazdaságilag, vagy jogilag szabályozva. A belső motiváltságon alapuló környezettudatos viselkedés hosszú évek több irányból érkező tudatformálásnak a hatására alakul ki.

Környezetvédelmi törvény (1995. évi LIII. Törvény a környezet védelmének általános szabályairól). A törvény célként az ember és környezete harmonikus kapcsolatának kialakítása, a környezet elemeinek és folyamatainak védelme és a fenntartható fejlődés környezeti feltételeinek biztosítását fogalmazza meg. Legfontosabb alapelvei: a megelőzés, az elővigyázatosság, a leghatékonyabb megoldás, a helyreállítás, a felelősség, az együttműködés, a tájékozódás és a nyilvánosság. A törvény 54. § 1. cikkelye szerint "minden állampolgárnak joga van a környezeti ismeretek megszerzésére és ismereteinek fejlesztésére". A nevelés állami és önkormányzati feladat.

A Természetvédelmi törvény (1996. évi LIII. Törvény) kimondja, hogy a természeti értékeink védelme, a természetvédő szemlélet kialakítása elsődleges állami feladat. Kiemelt szerepet kell biztosítani a természet értékeinek megóvásában a civil szférának, az állampolgároknak, hiszen a nemzeti kincsnek minősülő természeti értékeink megőrzése az állampolgárok és önszerveződő csoportjaik aktív részvétele nélkül nem lehetséges.

A 2000. évi Hulladékgazdálkodásról szóló XLIII. Törvény 54. §-a kimondja, hogy a Kt. 54-55. §-ában foglaltak alapján a hulladékgazdálkodással kapcsolatos ismereteket oktatni kell, azok a Nemzeti Alaptanterv részét képezik. Ezeknek az ismereteknek az oktatásával és terjesztésével - az állami, önkormányzati intézmények és más szervezetek bevonásával, valamint közszolgálati hírközlő szervek igénybevételével - elő kell segíteni, hogy a társadalom környezeti kultúrája növekedjen.

A környezeti tudat kialakításában életkortól függően más és más eszközök lehetnek a segítségünkre.

Ilyen eszközök a:

- családi nevelés
- intézményes oktatás (gyermek- és fiatalkor)
- média
- önkormányzati hatáskörbe tartozó eszközök
- társadalmi szervezetek által felvállalt tevékenységek

A környezettudatos gondolkodás kialakításának legalsóbb foka a család. Itt lehet a legtöbbet tenni annak érdekében, hogy a természet szeretete, környezetünk tisztelete kialakuljon mindannyiunkban. Települési szinten viszont az egyik leghatásosabb ennek kialakításában az *intézményes oktatás* lehet, mely elsősorban a helyi gyerekserget veszi célba.

Az óvodákban törekedni kell a környezeti nevelést előtérbe helyező tevékenységek szervezésére. Olyan jellegű foglalkozások tartására, ahol a gyerekeket a természet szeretetére, megismerésére neveli. Ez igen fontos lépcsőfok, hiszen a természeti környezetet óvó és féltő úgy lehet valaki, ha előbb megismeri, illetve megszereti azt, annak csodáit. Ilyenek lehetnek pl. erdei iskolai kirándulások, madarak- fák napja...

Az általános és középiskolák esetében tanórákon, de a tanórán kívül is nyílik lehetőség környezeti nevelésre, s a legtöbb intézményben szakköri vagy diákköri foglalkozásokon is szélesíthetik a fiatalok ismereteiket. Kiemelten ezzel a témakörrel az Árpád fejedelem Általános Iskola foglalkozik. Sajnos manapság kevesebb lehetőség nyílik a fiataloknak szervezett kirándulásokon vagy táborokban részt venni. Ennek okait nem ezek népszerűségében, hanem az autóbusz és egyéb költségek jelentős relatív emelkedésében kell keresni.

Ugyanakkor elmondható, hogy egyre több iskola él az erdei iskola módszerének lehetőségével, ahol tantervi keretekhez igazítottan intézményesen tudnak az osztály, vagy évfolyam közösségek egy napot, vagy akár egy egész hetet 1995. óta működő Sziágyi Erdei Iskolában tölteni. Az iskola célja a fiatalok természetszemléletű nevelésében való aktív részvétel, az erdőgazdálkodás, az erdészeti kultúra megismertetése. Az iskolát a Nagyatádi Erdészet, a rinyabesenyői erdő mélyén, egy régi, elhagyott erdészházban működteti. A ház és környezete is jelentős átalakuláson, felújításon ment keresztül, mire mai formáját elérte. Két - egyenként tizenkét személyes - hálókahelyiség a gyerekeknek, két kisebb szoba a kísérők számára, valamint melegítő konyha, étkező helyiség, tanterem és szabadtéri fedett foglalkoztató áll a vendégek rendelkezésére. Az iskolához vezető négy és fél kilométeres

egykori földút mára már szilárd burkolatot kapott, és jó esély van arra, hogy a jelenlegi aggregátoros és akkumulátorokkal történő áramellátást, korszerű hálózat váltsa ki. A megye egyetlen ilyen jellegű intézményeként főként a tanulóifjúság természeti és környezeti nevelésének kedvelt színtere. Varázsát a játékra csábító tágas udvar, a szabadtéri főző- és pihenőhely, és nem utolsósorban az érintetlen természeti környezet adja. A csoportok igénye szerint - erdész szakember vezetésével - lehetőség van erdei barangolásra, a természet ezernyi csodájának megismerésére, a változatos növénytakaságok, és a gazdag állatvilág megismerésére. Egy tanösvényen mutatják be a somogyi homokvidék jellegzetes élővilágát, erdőállományait, vadleleteket szerveznek, és a gyerekek képet kaphatnak az erdő és az erdész hétköznapijairól is.

Ezen túlmenően a környezeti nevelés kapcsolódhat a helyi értékkörző, átadó munkához is, nagyon jó példa erre a helyi Városépítő Egyesület működése is.

A helyi *médiában*, (Nagyatádi Televízió, Somogyi Hírlap) megjelennek környezetvédelmi témájú hírek, tudósítások. Ezeket a híreket, tudósításokat a város honlapjára is fel lehetne tenni, hogy még szélesebb körben olvashassák. A városi televízió, azon túl, hogy beszámol a környezeti témájú városi aktualitásokról, képes összeállításával nagymértékben hozzájárul egy-egy kampányhoz is (pl. parlagfű elleni védekezés).

Önkormányzati hatáskörbe tartozó eszközök: Mivel a település vonatkozásában a környezeti adatok, a fejlesztési elképzelések és az orvoslás hatósági eszközei az önkormányzatnál, illetve a polgármesteri hivatalban futnak össze, jelennek meg, így a polgárbarát települési önkormányzatnak nem csak lehetőségei, de feladatai is vannak ezen a téren. Ilyen eszközök a nyilvánosság biztosításán túl, az éves környezeti állapot jelentések közzététele és indokolt esetekben a lakossági fórumok meghirdetése a tájékoztatás oldaláról.

Védett természeti értékek megjelölésével és "kiépítésével" elősegítheti a helyi természeti értékek megismertetését. A városban ilyen jellegű bemutató a Széchenyi-parkban található, valamint helyi védettséget élvez a kemping határában, valamint a Bodvica szőlőhegyen található két többszázéves tölgyfa, és az Erzsébet-téri hársfák is.

Az önkormányzat és a városgondnokság kezdeményezésére egyre több városi lakos vesz részt a parlagfű mentesítési akcióban, a 68-as számú főút városból kivezető szakasza mellett indított a gépkocsikból kidobált hulladékok összegyűjtését célzó megmozdulásokon. Idén a Környezetvédelmi Minisztérium pályázatán 500 db őshonos fafaj telepítésére nyert pénzt az önkormányzat, melyek kiültetése a lakosság bevonásával az ipari övezetek mentén el is kezdődött.

Figyelemre méltó az a kezdeményezés is, hogy a Városgondnokság, minden évben a tűzgyújtási tilalom alatt szeméthyűjtési akciót szervez, melynek keretein belül a városból összegyűjtik a lakók által kitett zöld és egyéb hulladékot, és amit ezekből lehet, saját telepén komposztál.

Kiadványok megjelentetésének támogatásával hozzájárulhatna a szélesebb rétegek természeti környezetünkről való ismeretterjesztéséhez.

Az önkormányzat kezdeményezhetné az Európai Autómentes Naphoz történő csatlakozást. A rendezvény nem csak a kerékpáros közlekedés népszerűsítésében, de a környezettudatosságra nevelésben is jó alkalom lenne a nagyatádiak számára.

Társadalmi szervezetek által felvállalt tevékenységek:

A civil szervezetek fontos szerepet töltenek be a környezeti nevelésben, szemléletformálásban. A város gazdag és sokszínű civil palettájáról számos remek kezdeményezés láthatott már eddig is napvilágot. E kezdeményezések megvalósításában az esetek többségében a társadalmi szervezetek külsőforrások bevonására is képesek.

Fejlesztési cél: Környezettudat erősítése

Megvalósulás: Megvalósult

5. Környezetvédelmi célok a 2010.-2012. közötti időszakra

5.1. Felszíni és felszín alatti vizek, vízgazdálkodás

Problémakataszter

1. A vízkészletek mennyiségi és minőségi paraméterei.
2. Illegális lakossági szennyvízbevezetések a talajvízbe és a belterületi csapadékvizes árkokba.
3. A város körüli vízfelszínek környezeti és vízpótlási gondjai. Felhagyott folyómedrek, belvízi főcsatornák, bányagödör, tavak, záportározók komplex hasznosításának megoldatlansága.
4. Nem minden utcában van csapadékvíz-elvezető csatorna.
5. A csapadékelvezető rendszerbe történt szennyvízbevezetések.
6. A csatornák vízszállító képességének rendszeres ellenőrzése.
7. Nincs szankcionálva az, aki a csatornák vízelvezetését korlátozza.
8. Az EU szigorúbb vízminőségi szabványai.
9. A termálvíz környezetbarát elhelyezése.

10. A csatornázott területeken nem minden háztartás veszi igénybe a szolgáltatást.
11. Szabálytalan csapadékvíz elvezetések.
12. A szennyvíztisztító műbe időnként nagymennyiségű ipari eredetű szennyvíz érkezik, ami a telep átmeneti túlterhelését eredményezi.
13. Szennyvíztisztító telep felújítása, bővítése.
14. Csatornarendszer modernizálása, felújítása.

Célok

1. Felszíni vízkészletek lehetőség szerinti bővítése.
2. A záportározó tavak, valamikori bányagödrök vízszintszabályozása, vízfrissítésének megoldása, városrendezési tervekbe illesztett, de záportározó funkciót megtartó rendezése, többcélú hasznosítása.
3. A víz minőségromlás nélküli eljuttatása a fogyasztóhoz a szükséges mennyiségben, az ivóvíz szigorodó minőségi előírásainak betartása mellett.
4. Az EU- határértékekhez igazodó határértékeket kell elérni az ivóvízben.
5. A termálvíz elhelyezés környezetvédelmi előírásainak betartása.
6. Megszüntetni a talaj- és talajvízszennyező szennyvízkezelést a város belterületi részein.
7. Minél több háztartás bekapcsolása a csatornarendszerbe.
8. Régi csatornák fokozatos felújítása (beton helyett műanyag csatornákkal).
9. Tisztított szennyvíz kibocsátási határértékeinek betartása, szennyvízbírság elkerülése.

Feladatok

1. A vízhiányos időszak csökkentése érdekében további tározási lehetőségek feltárása.
2. A potenciális szennyező források számbavétele. Monitoring rendszer bővítése, kiegészítése ökológiai elemekkel. A pontszerű szennyező források megszüntetése, felszámolása.
3. Tisztított szennyvizek, használt vizek befogadón kívüli elhelyezése, illetve szabályozott formában való bevezetése.
4. Az öntözési lehetőségek biztosítása, a készlet és igények összehangolásával.
5. Belterületi csapadékvíz-elvezető rendszer rekonstrukciója, folyamatos karbantartása.
6. Az önkormányzati tulajdonban lévő felszíni vizeken fel kell készülni a rendkívüli szennyeződés kárelhárítási teendőinek ellátására a 132/1997. (VII.24.) Korm. rendeletben foglalt előírásoknak megfelelően.
7. A vízvezetés biztonságának megtartása. A csatornák rendszeres ellenőrzése, fenntartása a vízszállító képesség megtartása érdekében.

8. A fenntartáshoz szükséges fedezet és létszám biztosítása.
9. A nyilvántartási rendszer térinformatikai alapokra történő helyezése és ennek rendszeres változásvezetése.
10. A távvezetékek védelme, védősáv meghatározása.
11. A hálózat mosatásakor keletkező túl klóros víz elhelyezése a környezetvédelmi előírásoknak megfelelően.
12. A mechanikus mosatás kiterjesztése a kis átmérőjű vezetékekre is.
13. A termálvíz elhelyezés környezetvédelmi problémáinak megoldása.
14. Az illegális bekötéseket, szippantásokat, kiöntéseket hatósági eszközökkel fel kell deríteni és szankcionálni.
15. A lakossági bekötéseket anyagilag is ösztönözni kell, a lehetőségekhez mért anyagi támogatással.
16. Szennyvíz elvezető és kezelő hálózat fejlesztése

5.2. Levegő

Problémakataszter

1. Nem történik hatósági mérés a szállóporokra, pedig mennyisége feltételezhetően magas.
2. Az üledő por időnként határérték közeli mennyiségben található a levegőben.
3. Magas az allergén gyomok okozta pollenterhelés.
4. Az utóbbi két évben ismét emelkedett a szerves oldószer emisszió.
5. Az egyéb fűtési és tüzelési módból eredő légszennyezés.

Célok

1. Az üledő (és szálló) por - szennyezettség csökkentése.
2. A szerves oldószer kibocsátás csökkentése.
3. Vonalas kibocsátásra vonatkozó adatok gyűjtése.
4. A parlagfű további terjedésének megakadályozása, a jelenlegi elterjedési terület jelentős csökkentése.

Feladatok

1. A belterületi utak tisztításának és nyári időszakban locsolásának legalább a jelenlegi szinten tartása.
2. A belterületi zöldfelületek területének esetleges növelése.

3. A város körüli véderdő növelése.
4. Kerékpárutak további építése.
5. A forgalomszámlálás rendszeresítése az indokolt pontokon.
6. Hatóságilag erélyesebben érvényt kell szerezni a parlagfű irtásának.
7. A tulajdonosok figyelmeztető felszólítása.
8. A parlagfű térkép elkészítése.

5.3. Talaj

Problémakataszter

1. A város környéki jó minőségű talajok intenzív használata mind a talaj fizikai, mind pedig kémiai degradációját, termőképességének csökkenését okozhatja.
2. A város peremterületein az iparosítás és kereskedelmi tevékenység növelésével, a termőtalajok művelésből való kivonása egyre gyakoribb probléma. Számba kell venni azon potenciális kivonásra kijelölhető területeket, melyek talajminőség szempontjából a legkisebb károkozással járnak.
4. Nagyatád természetileg érzékeny területnek számít, az esetleges talaj- és talajvízszennyezések különös gonddal kezelendők, lehetőség szerint elkerülendők.

Célok

1. A talaj termőképességének megőrzése.
2. A talaj fizikai és kémiai degradációjának megelőzése.
3. A terület és iparfejlesztésre kedvezőtlen talajadottságú területek kijelölése.
4. Potenciális szennyező források talajvédelmi rendszerének erősítése.

Feladatok

1. Megfelelő környezetkímélő tápanyaggazdálkodási rendszerek kidolgozása, alkalmazása.
2. Szervestrágya visszaforgatása a talajba.
3. Komposztálási rendszerek kidolgozása, a keletkező komposzt mezőgazdasági befogadóinak felkutatása.
4. Megfelelő talajszerkezet kímélő talajművelési technológiák.
5. Széleróziós kártételek csökkentése érdekében a város közigazgatási területén az erdősültség növelése.

6. A város környékén a talajadottságok felmérése, potenciális termőterületből kivonható területek kijelölése.
7. Potenciális talaj- és talajvízszennyező források víz- és talajvédelmi rendszerének ellenőrzése, javítása, előírásoknak megfelelő állapot kialakítása.

5.4. Élővilág, táj

Problémakataszter

1. A település zöldfelületei és a környező erdők között hiányzik a kapcsolat.
2. Felhagyott anyagnyerő helyek találhatóak a településen
3. Táj történeti emlékek leromlott állapota
3. Az Önkormányzat kezelésében lévő külterületi földutak és vízelvezető árkok elhanyagoltak.

Célok

1. Kapcsolat kialakítása a település zöldfelületei és a környező erdők között .
2. Felhagyott anyagnyerőhejek rekultivációja
3. Táj történeti emlékek felújítása, helyreállítása
4. Helyi védelem alá helyezés
5. Természeti, környezeti és helyi értékek bemutatása
6. Külterületi földutak és vízelvezető árkok karbantartása.

Feladatok

1. A mezőgazdasági művelés alól kivonható erdősítésre alkalmas területek feltérképezése.
2. Települési Zöldfelület Rendezési Terv készítése
3. Felhagyott anyagnyerőhelyek rekultivációs tervének elkészítése
4. Rekultiváció végrehajtása
5. Táj történeti emlékek rekonstrukciójának megtervezése és végrehajtása
6. A külterületi földutak és vízelvezető árkok karbantartási munkálatainak megszervezése azok közreműködésével, akik a külterületi földutakat, mint földtulajdonosok és földhasználók rendszeresen használják, illetve a vízelvezető árkok hatékony működéséből adódó előnyöket élvezik.

5.5. Területhasználat, zöldfelület-gazdálkodás, településtisztaság

Problémakataszter

1. A város területén még nincs területhasználat-váltással kapcsolatos felmérés.
2. Előfordul a kertgazdálkodásban elterjedt fóliás növénytermesztés által okozott környezetterhelés (elhasznált fólia égetése, deponálás stb.).
3. A belvárostól kifelé eső részekén előforduló gazos foltok felszámolása.

Célok

1. A városi zöldfelületek állapotának szinten tartása vagy javítása.
2. A közterületek talajának megóvása.
3. Intenzív kezelésű területek növelése (öntözés).
4. Köztéri elemek (padok, útbaigazító táblák) további kihelyezése.

Feladatok

1. Városi „zöldfolyosó” hálózat megtervezése.
2. A lakótelepi kezeletlen (gyakran gyomos) területek fásítása, füvesítése.
3. Az előregedett növényállományú területek rekonstrukciója.
4. A sós szórás helyettesítése környezetbarát módszerrel.
5. Közterület-felügyelet erősítése (létszámnövelés).

5.6. Környezetegészségügy

Problémakataszter

1. Az allergiás betegek száma többszörösére emelkedett az utóbbi évtizedben.
2. A város külterületén gyakori a fúrt, de még előfordul ásott kút is, amelyek vízminőségéről semmiféle adattal nem rendelkezünk.
3. A felszíni vizek minőségével kapcsolatos adatbázis növelése.

Célok

1. Az allergiás megbetegedések számának visszaszorítása.
2. A lakosság részvételi arányának javítása a szűrővizsgálatokon.
3. A fúrt és ásott talajvíz kutak vízminőségéből adódó egészség-károsodás megelőzése.

Feladatok

1. Az allergia megelőzéssel kapcsolatos gyakoribb tájékoztatások megszervezése.
2. Tájékoztatás a szűrővizsgálatok fontosságáról.
3. A magánhasználatban lévő kutak vízminőségének időnkénti ellenőrzése.

5.7. Hulladékgazdálkodás

Problémakataszter

1. A hulladéklerakót be kell zárni.
2. A jelenlegi hulladéklerakót rekultiválni kell.
3. A szelektív gyűjtés végrehajtásának hiányosságai (kiterjesztés, propagálás stb.).
4. Nagy mennyiségű zöldhulladék képződése.
5. Mezőgazdasági feldolgozó üzemek.

Célok

1. Megfelelni a jogszabályban foglalt határidőknek, követelményeknek.
2. Felszámolni az esetleges illegális lerakókat a város bel és külterületén.
3. A hulladéklerakó teljes körű rekultivációja, tájba illesztése.
4. Felszámolni, megszüntetni a környezetszennyezést okozó forrásokat a város területén.

Feladatok

1. A város hulladékgazdálkodási tervét felül kell vizsgálni.
2. Hulladéklerakó telep előírt rekultivációs feladatainak végrehajtása.
3. Kibővíteni a városi szelektív hulladékgyűjtési rendszert.
4. A meglévő jogszabályokban foglaltaknak minél nagyobb mértékben érvényt szerezni, felhasználva a rendelkezésre álló összes eszközt.
5. Hulladékkezelő telep fejlesztése és komposztáló telep létrehozása.

5.8. Zaj- és rezgésvédelem

Problémakataszter

1. A főútcán áthaladó forgalom okozta zajterhelés további csökkentése.
2. Az önkormányzatnak, mint elsőfokú környezetvédelmi hatóságnak nincs emberi állománya a zajterhelés rendszeres, illetve szűrőpróbaszerű ellenőrzéséhez.

Célok

1. A közlekedés eredetű zaj- és rezgésterhelés mérséklése.
2. Meg kell őrizni az ipari eredetű zaj- és rezgés vonatkozásában eddig elért, s tapasztalt kedvező helyzetet.

Feladatok

1. Be kell tartani a vonatkozó zaj- és rezgésvédelmi jogszabályokat, s a város zajvédelmi helyi szabályozását.
2. Az elsőfokú környezetvédelmi hatóságok (önkormányzat, környezetvédelmi felügyelőség) folyamatosan ellenőrizzék a helyhez kötött környezeti zajforrásokat, meg kell teremteni ennek emberi és műszaki feltételeit.
3. A hatósági jogkörök miatti félreértések tisztázása, a jogszabályok és engedélyek egységesítése érdekében.
4. Növelni kell a zajvédő fasorok, erdősávok telepítését.

5.9. Energiagazdálkodás

Problémakataszter

1. Nincsenek kellő mértékben kihasználva a környezetet kevésbé terhelő energiaforrások.
2. Nem ellenőrizhetők a vegyes tüzelések energiaforrásai.
3. Középületek hőszigetelése nem megfelelő

Célok

1. Középületek hőszigetelésének felújítása
2. A lehetőségekhez mérten a városi tömegközlekedési eszközök átalakítása földgázüzeműre.
3. A takarékosabb lakossági és üzemi energiafelhasználás.
4. Az esetleges potenciális alternatív energiaforrások használatának kiterjesztése megfelelő propagandával.
5. A pazarló, a környezetre nézve ártalmas energiahasználat visszaszorítása.
6. Közvilágítás korszerűsítése.

Feladatok

1. Középületek hőszigetelésének korszerűsítése

2. Környezetkímélőbb energiaforrásra átállók támogatása.
3. Megteremteni az anyagi és eszközbeli feltételeket a tömegközlekedés korszerűsítéséhez és átalakításához.
4. Az energiatakarékosság helyi szintű propagálása és elősegítése.
5. A nem hagyományos energiaforrások használatának ösztönzése helyi programokkal, kapcsolódva az országos kezdeményezésekhez, akár az országos pályázatokra támaszkodó anyagi támogatással.

5.10. Környezettudat fejlesztése

Probléma kataszter

1. A város lakóinak környezettudata nem megfelelő

Célok

1. Környezettudatos magatartás és életvitel kialakítása
2. Kialakítani a környezet ismeretén és személyes felelősségen alapuló környezetkímélő magatartást, egyéni és közösségi szinten egyaránt.
3. Érzékenyvé tenni a környezet állapota iránt.
4. Bekapcsolni a lakosságot közvetlen környezet értékeinek megőrzésébe, gyarapításába.
5. Válgon meghatározóvá a környezeti károk megelőzésére való törekvés.

Feladatok

1. A környezeti nevelés általánossá tétele.
2. környezetbarát attitűdöket, szokások kialakítása
3. a természeti és társadalmi környezetről tények, ismeretek, problémamegoldó gondolkodás közvetítése
4. A környezeti folyamatok, összefüggések megértésének elősegítése

6. A célok eléréséhez szükséges intézkedések

A program hatékony megvalósításához szükséges, hogy a Környezetvédelmi Alapban rendelkezésre álljon bizonyos pénzeszköz a kisebb pénzértékű intézkedések finanszírozására. Kiemelten fontos a jogszabályok és rendeletek betartatása. Az illetékes hatóságokkal egyeztetve célszerű lenne olyan ellenőrzési tervet kidolgozni és végrehajtani, mellyel ütemezetten lehetne a térség kevésbé ellenőrzött környezethasználóit (pl. szolgáltató

egységek, bányák, mezőgazdálkodók) egységes rendszerben ellenőrizni, és szükség szerint kötelezni a környezetvédelmi előírások betartására.

Fontos volna a településre vonatkozó környezeti adatok rendszeres és előre meghatározott tematika szerinti összegyűjtése és értékelése annak érdekében, hogy a képviselőtestület tájékozódjon a környezet állapotáról, továbbá a program végrehajtásáról, megvalósulásáról.

Az önkormányzat legfontosabb feladatai közé tartozik e területen a lakosság tájékoztatása, nevelése.

Továbbra is fontos az iskolai tanrendben a tananyagon kívül a helyi sajátosságok és értékek megismertetése, és különféle versenyekkel, vetélkedőkkel, környezetvédelmi nap szervezésével kell a természeti, környezeti értékek iránti fogékonyságot erősíteni.

Az eddig végzett hulladékgazdálkodási tudatformálási tevékenység további folytatása is szükséges, annak érdekében, hogy az építés alatt álló hulladékgazdálkodási rendszer a lehető legmagasabb hatékonysággal működhessen.

7. Finanszírozás

A környezetvédelmi állapot jellemzése során megállapíthatjuk, hogy a város környezetvédelmi helyzete megfelelőnek tekinthető, az eddig végrehajtott intézkedések, fejlesztések jelentős mértékű előrelépést jelentenek a jó környezeti állapot és értékek megtartására, illetve a környezeti elemek és az épített környezet állapotának javítása irányába. A legfontosabb feladat a megkezdett fejlesztések befejezése, a programok lebonyolítása. A város az adott célok eléréséhez kapcsolódóan jelenleg is fordít forrásokat az egyes részterületek fejlesztésére. A források összetételénél törekedni kell arra, hogy a lehetőség szerint mind teljesebb mértékben vonjunk be a program fedezetére központi költségvetési forrásokat, bár megjegyezzük, hogy a központi költségvetési pályázati források nagyon gyorsan változnak, és az igénybe vehető összeg előre nem prognosztizálható. A gyorsan változó központi költségvetési és területfejlesztési támogatások igénybeviteléhez a kiírások folyamatos követése szükséges, melyek közül előtérbe kerülnek a regionális fejlesztési tanácsok által bonyolított pályázatok.

Sajnos napjainkban az Önkormányzatok nincsenek olyan helyzetben, hogy a nagyobb beruházásokat finanszírozni tudnák saját erőből, ezért ezen beruházások finanszírozásához mindenképp valamilyen külső forrást kell igénybe venni. Napjainkban a legelterjedtebb a pályázati források igénybe vétele. A környezetvédelmi beruházásokhoz nyújtandó támogatási lehetőségeket a Környezet és Energia Operatív Program tartalmazza.

A Környezet és Energia Operatív Program (KEOP) egyike az Európai Unió (EU) 2007 és 2013 közötti költségvetési tervezési időszakára vonatkozó Új Magyarország Fejlesztési Terv (UMFT) hat operatív programjának.

A Környezet és Energia Operatív Program alapvető célja Magyarország fenntartható fejlődésének elősegítése. A Környezet és Energia Operatív Programban megfogalmazott fejlesztések célja, hogy mérsékelje hazánk környezeti problémáit, ezzel javítva a társadalom életminőségét és a gazdaság környezeti folyamatokhoz történő alkalmazkodását.

2007-2013 között az Új Magyarország Fejlesztési Terv Környezet és Energia Operatív Programjában (KEOP) mintegy **1 220 milliárd Ft vissza nem térítendő támogatás nyerhető el** környezetvédelmi fejlesztésekre, például az ivóvíz-ellátás korszerűsítésére, a szennyvíz-kezelés rendszerének megújítására vagy az energiaellátás hatékonyságát növelő beruházások megvalósítására.

A KEOP a következő területeken (prioritásokban) hirdeti meg pályázati lehetőségeit:

1. Egészséges tiszta települések
 - 1.1. Hulladékgazdálkodás
 - 1.2. Szennyvízkezelés
 - 1.3. Ivóvízminőség-javítás
2. Vizeink jó kezelése
 - 2.1. Jó árvízvédelmi gyakorlat kialakítása
 - 2.2. Komplex vízgyűjtő-fejlesztés
 - 2.3. Települési szilárdhulladék-lerakók rekultivációja
 - 2.4. Környezeti kármentesítés
 - 2.5. Vízgazdálkodási tervezés
3. Természeti értékeink jó kezelése
 - 3.1. Védett természeti értékek és területek megőrzése, helyreállítása, fejlesztése
 - 3.2. Élőhely-megőrző mező- és erdőgazdálkodás infrastrukturális alapjainak megteremtése (beruházások)
 - 3.3. Az erdei iskola hálózat fejlesztése
4. A megújuló energiaforrás-felhasználás növelése
5. Hatékony energia-felhasználás
6. Fenntartható életmód és fogyasztás
 - 6.1. Fenntartható fogyasztás elősegítése
 - 6.2. Az e-környezetvédelem céljaihoz kapcsolódó fejlesztések

Aktuális pályázatok:

- Helyi hő és hűtési igény kielégítése megújuló energiaforrásokkal / KEOP-2009-4.2.0/A
- Épületenergetikai fejlesztések és közvilágítás korszerűsítése / KEOP-2009-5.3.0/A
- Épületenergetikai fejlesztések megújuló energiaforrás hasznosítással kombinálva / KEOP-2009-5.3.0/B
- Az erdei iskola és erdei óvoda hálózat infrastrukturális fejlesztése / KEOP-2009-3.3.0
- Települési hulladéklerakók rekultivációját támogató pályázati kiírások / DAOP-2009-5.2.1.E, ÉAOP-2009-5.1.2.C, KDOP-2009-4.1.1.B, KMOP-2009-3.3.2, NYDOP-2009-4.1.1.C
- A települési szilárdhulladék-lerakókat érintő térségi szintű rekultivációs programok elvégzése / KEOP-2009-2.3.0
- Települési szilárdhulladék-gazdálkodási rendszerek fejlesztése / KEOP-2009-7.1.1.1, KEOP-2009-1.1.1
- Üzemelő vízbázisok biztonságba helyezése / KEOP - 2009 - 2.2.3/B
- Üzemelő vízbázisok diagnosztikai vizsgálata / KEOP - 2009 - 2.2.3/A
- Ivóvízminőség javítása / KEOP-2009-1.3.0
- Élőhelyvédelem és -helyreállítás, vonalas létesítmények természetkárosító hatásának mérséklése / KEOP-2009-3.1.2
- Kistelepülések szennyvízkezelésének fejlesztése az LHH-33 kistérségekben / DDOP-2009-5.1.4/B, ÉMOP-2009-3.2.1./A
- Települési bel- és külterületi vízrendezés az LHH-33 kistérségekben / DDOP-2009-5.1.5/C
- Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból nyújtandó, a vidéki örökség megőrzéséhez igénybe vehető támogatások
- Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a turisztikai tevékenységek ösztönzéséhez nyújtandó támogatások

8. Cselekvési terv

Megvalósulás célja	Költség	Lehetséges finanszírozás
Szennyvízcsatornázás befejezése	1000 mFt	Önkormányzati + pályázati forrás
Szennyvíztelepi rekonstrukció és bővítés befejezése		
Vízellátás biztonságának növelése (vízbázis védelem)	10 mFt	Önkormányzati forrás
Csapadéksatornák építése, rekonstrukciója, felszíni vízfolyások karbantartása	800 mFt	Önkormányzati + pályázati forrás
Utak tisztítása, promentesítése	40 mFt	Önkormányzat
Gyomnövények (parlagfű) irtása	1 mFt	Önkormányzati + tulajdonosi forrás
Zöldfelület gazdálkodási terv megalkotása.	1 mFt	Önkormányzati forrás
Zöldfelület rekonstrukció	5 mFt	Önkormányzati és pályázati forrás
Kerékpárutak fejlesztése	100 mFt	Önkormányzat forrás
Erdőterületek növelése	50 mFt	Erdőgazdaságok
Védett természeti területek megóvása, fejlesztése	1 mFt	Önkormányzati forrás
Szerkezeti és szabályozási tervben foglaltak megvalósítása	80 mFt	Önkormányzati forrás
Építészeti és tájtörténeti értékek, emlékek felújítása	30 mFt	Önkormányzati és pályázati forrás

Parkfenntartás	100 mFt	Önkormányzati forrás
Egyedi fák és fasorok védelme	5 mFt	Önkormányzati forrás
Települési hulladékgazdálkodási terv felülvizsgálata	1 mFt	Önkormányzati forrás
Hulladékgazdálkodási rendszer megvalósítása	50 mFt	Önkormányzati és pályázati forrás
Illegális hulladéklerakók felszámolása	10 mFt	Önkormányzati és pályázati forrás
Környezetvédelemmel, környezet egészségüggyel kapcsolatos adatok összegyűjtése és értékelése	5 mFt	Önkormányzati forrás
Környezettudatos nevelési módszerek elterjesztése	2 mFt	Önkormányzati forrás
Természeti, környezeti és helyi értékek bemutatása	5 mFt	Önkormányzati forrás

9. Mellékletek

1. számú melléklet: jogszabályi háttér

1. 2009. évi LIII. törvény a környezeti ügyekben az információhoz való hozzáférésről, a nyilvánosságnak a döntéshozatalban történő részvételéről és az igazságszolgáltatáshoz való jog biztosításáról szóló, Aarhusban, 1998. június 25-én elfogadott Egyezményhez kapcsolódó szennyezőanyag-kibocsátási és -szállítási nyilvántartásról szóló, Kijevben, 2003. május 21-én elfogadott Jegyzőkönyv kihirdetéséről
2. 2008. évi V. törvény a környezetben tartósan megmaradó szerves szennyező anyagokról szóló Stockholmi Egyezmény kihirdetéséről
3. 2007. évi CLXV. törvény a Londonban, 2001. március 23-án kelt, a bunkerolaj-szennyezéssel okozott károkkal kapcsolatos polgári jogi felelősségről szóló 2001. évi nemzetközi egyezmény kihirdetéséről
4. 2007. évi XXI. törvény a nagy távolságra jutó, országhatárokon áttérjedő levegőszennyezésről szóló 1979. évi Genfi Egyezményhez csatolt, a nehézfémekről szóló, Aarhusban, 1998. június 24-én elfogadott Jegyzőkönyv kihirdetéséről
5. 2005. évi XV. törvény az üvegházhatású gázok kibocsátási egységeinek kereskedelméről
6. 2004. évi CVIII. törvény a nagy távolságra jutó, országhatárokon áttérjedő levegőszennyezésről szóló 1979. évi Genfi Egyezményhez kapcsolódó, a kénkibocsátások további csökkentéséről szóló, Oslóban, 1994. június 14-én elfogadott Jegyzőkönyv kihirdetéséről
7. 2003. évi LXXXIX. törvény a környezetterhelési díjról
8. 2001. évi XCVII. törvény a Magyar Köztársaságnak az Európai Környezetvédelmi Ügynökségben és az Európai Környezeti Tájékoztató és Megfigyelő Hálózatban való részvételéről szóló Megállapodás kihirdetéséről
9. 2001. évi LXXXI. törvény a környezeti ügyekben az információhoz való hozzáférésről, a nyilvánosságnak a döntéshozatalban történő részvételéről és az igazságszolgáltatáshoz való jog biztosításáról szóló, Aarhusban, 1998. június 25-én elfogadott Egyezmény kihirdetéséről
10. 2001. évi LXXVI. törvény a Nemzetközi Atomenergia Ügynökség keretében a kiégett fűtőelemek kezelésének biztonságáról és a radioaktív hulladékok kezelésének biztonságáról létrehozott közös egyezmény kihirdetéséről
11. 2001. évi X. törvény a hajókról történő szennyezés megelőzéséről szóló 1973. évi nemzetközi egyezmény és az ahhoz csatolt 1978. évi Jegyzőkönyv („MARPOL 1973/1978.”) kihirdetéséről
12. 2000. évi XLIII. törvény a hulladékgazdálkodásról
13. 1995. évi LXXXII. törvény az ENSZ Éghajlatváltozási Keretegyezmény kihirdetéséről
14. 1995. évi LXXXI. törvény a Biológiai Sokféleség Egyezmény kihirdetéséről
15. 1995. évi LVI. törvény a környezetvédelmi termékdíjról, továbbá egyes termékek környezetvédelmi termékdíjáról
16. 1995. évi LIII. törvény a környezet védelmének általános szabályairól

17. 1987. évi 8. törvényerejű rendelet a nukleáris anyagok fizikai védelméről szóló egyezmény kihirdetéséről
18. 1976. évi 20. törvényerejű rendelet a hulladékkal és egyéb anyagokkal való tengerszennyezés megelőzéséről szóló egyezmény kihirdetéséről
19. 1976. évi 12. törvényerejű rendelet a rákkeltő anyagok és hordozók által előidézett ártalmak elleni védekezésről és ezek ellenőrzéséről szóló, a Nemzetközi Munkaügyi Konferencia 1974. évi 59. ülészakán, 1974. június 24-én elfogadott egyezmény kihirdetéséről
20. 1972. évi 28. törvényerejű rendelet a nukleáris és más tömegpusztító fegyverek tengerfenéken és óceánfenéken, valamint ezek altalajában való elhelyezésének tilalmáról, az Egyesült Nemzetek Szervezete Közgyűlésének XXV. ülészakán 1970. december 7-én elfogadott szerződés kihirdetéséről
21. 123/2009. (VI. 12.) Korm. rendelet az egyes veszélyes anyagok és veszélyes készítmények kivitelével, illetve behozatalával összefüggő bejelentési eljárás részletes szabályairól
22. 96/2009. (IV. 24.) Korm. rendelet a 2008-2012 közötti időszakra vonatkozó Nemzeti Kiosztási Lista kihirdetéséről
23. 346/2008. (XII. 30.) Korm. rendelet a fás szárú növények védelméről
24. 345/2008. (XII. 30.) Korm. rendelet a közúti járművek típusjóváhagyásával kapcsolatos egyes rendelkezések megsértése esetén kiszabható bírságokról
25. 310/2008. (XII. 20.) Korm. rendelet az ózonréteget lebontó anyagokkal és egyes fluortartalmú üvegházhatású gázokkal kapcsolatos tevékenységekről
26. 181/2008. (VII. 8.) Korm. rendelet az elemek és az akkumulátorok hulladékainak visszavételéről
27. 139/2008. (V. 16.) Korm. rendelet a Környezet és Energia Operatív Program derogációs projektek kamattámogatásának igényléséről, folyósításának, elszámolásának és ellenőrzésének részletes feltételeiről
28. 18/2008. (II. 1.) Korm. rendelet a Magyar Köztársaság Kormánya és a Szlovák Köztársaság Kormánya között a Szlovák Köztársaság államterületén található földterületeknek az Ipoly határfolyón, Ipolytölgyes és Malé Kosihy települések térségében felépítésre kerülő hallépcső létesítése és üzemeltetése céljából történő ideiglenes igénybeviteléről szóló, jegyzékváltás útján létrejött Megállapodás kihirdetéséről
29. 90/2007. (IV. 26.) Korm. rendelet a környezetkárosodás megelőzésének és elhárításának rendjéről
30. 78/2007. (IV. 24.) Korm. rendelet a környezeti alapnyilvántartásról
31. 347/2006. (XII. 23.) Korm. rendelet a környezetvédelmi, természetvédelmi, vízügyi hatósági és igazgatási feladatokat ellátó szervek kijelöléséről
32. 214/2006. (X. 31.) Korm. rendelet a környezetvédelmi vezetési és hitelesítési rendszerben (EMAS) részt vevő szervezetek nyilvántartásáról
33. 213/2006. (X. 27.) Korm. rendelet az üvegházhatású gázok kibocsátási egységeinek kereskedelméről szóló 2005. évi XV. törvény végrehajtásának egyes szabályairól

34. 195/2006. (IX. 25.) Korm. rendelet a nagy távolságra jutó, országhatárokon áterjedő levegőszennyezésről szóló, 1979. évi Genfi Egyezményhez kapcsolódó, a savasodás, az eutrofizáció és a talaj közeli ózon csökkentéséről szóló, 1999. december 1-jén, Göteborgban aláírt Jegyzőkönyv kihirdetéséről
35. 93/2006. (IV. 18.) Korm. rendelet a környezetvédelmi célú pénzügyi eszközökről (LIFE) szóló, az Európai Parlament és a Tanács 2000. július 17-ei 1655/2000/EK rendelete végrehajtásához szükséges egyes intézkedésekről
36. 27/2006. (II. 7.) Korm. rendelet a vizek mezőgazdasági eredetű nitrátszennyezéssel szembeni védelméről
37. 314/2005. (XII. 25.) Korm. rendelet a környezeti hatásvizsgálati és az egységes környezethasználati engedélyezési eljárásról
38. 311/2005. (XII. 25.) Korm. rendelet a nyilvánosság környezeti információkhoz való hozzáféréseinek rendjéről
39. 183/2005. (IX. 13.) Korm. rendelet az üvegházhatású gázok kibocsátásával kapcsolatos hitelesítési tevékenység személyi és szakmai feltételeiről
40. 2/2005. (I. 11.) Korm. rendelet egyes tervek, illetve programok környezeti vizsgálatáról
41. 340/2004. (XII. 22.) Korm. rendelet a környezetvédelmi és vízügyi miniszter irányítása alá tartozó szervek feladat- és hatáskörének felülvizsgálatáról
42. 305/2004. (XI. 13.) Korm. rendelet az ózonréteget lebontó anyagokról szóló, Montrealban, 1987. szeptember 16. napján aláírt Jegyzőkönyv módosításainak kihirdetéséről
43. 300/2004. (XI. 2.) Korm. rendelet a Magyar Köztársaság Kormánya és az Oroszországi Föderáció Kormánya között a környezetvédelmi együttműködésről szóló, Moszkvában, 2002. december 20-án aláírt Egyezmény kihirdetéséről
44. 280/2004. (X. 20.) Korm. rendelet a környezeti zaj értékeléséről és kezeléséről
45. 53/2003. (IV. 11.) Korm. rendelet a környezetvédelmi termékdíjmentesség, a termékdíj visszaigénylésének és átvállalásának, valamint a használt gumiabroncs behozatalának feltételeiről
46. 142/2001. (VIII. 8.) Korm. rendelet a háztartási gépek zajkibocsátási értékeinek feltüntetési kötelezettségéről
47. 140/2001. (VIII. 8.) Korm. rendelet egyes kültéri berendezések zajkibocsátási követelményeiről és megfelelésük tanúsításáról
48. 128/2001. (VII. 13.) Korm. rendelet az Egyesült Nemzetek Szervezetének Európai Gazdasági Bizottsága keretében létrejött, az Ipari Balesetek Országhatáron Túli Hatásairól szóló, Helsinkiben, 1992. március 17-én kelt Egyezmény kihirdetéséről
49. 98/2001. (VI. 15.) Korm. rendelet a veszélyes hulladékkal kapcsolatos tevékenységek végzésének feltételeiről
50. 56/2001. (IV. 12.) Korm. rendelet a Magyar Köztársaság Kormánya és az Argentín Köztársaság Kormánya közötti növényvédelmi és növény-egészségügyi együttműködési egyezmény kihirdetéséről
51. 21/2001. (II. 14.) Korm. rendelet a levegő védelmével kapcsolatos egyes szabályokról

52. 240/2000. (XII. 23.) Korm. rendelet a települési szennyvíztisztítás szempontjából érzékeny felszíni vizek és vízgyűjtőterületük kijelöléséről
53. 74/2000. (V. 31.) Korm. rendelet a Duna védelmére és fenntartható használatára irányuló együttműködésről szóló, 1994. június 29-én, Szófiában létrehozott Egyezmény kihirdetéséről
54. 148/1999. (X. 13.) Korm. rendelet az országhatáron áttérjedő környezeti hatások vizsgálatáról szóló, Espoóban (Finnország), 1991. február 26. napján aláírt egyezmény kihirdetéséről
55. 22/1998. (II. 13.) Korm. rendelet a Balaton és a parti zóna nádasainak védelméről, valamint az ezeken folytatott nádgazdálkodás szabályairól
56. 176/1997. (X. 11.) Korm. rendelet a repülőterek környezetében létesítendő zajgátló védőövezetek kijelölésének, hasznosításának és megszüntetésének szabályairól
57. 101/1996. (VII. 12.) Korm. rendelet a veszélyes hulladékok országhatárokat átlépő szállításának ellenőrzéséről és ártalmatlanításáról szóló, Bázelen, 1989. március 22. napján aláírt Egyezmény kihirdetéséről
58. 93/1996. (VII. 4.) Korm. rendelet a környezetvédelmi megbízott alkalmazásának feltételéhez kötött környezethasználatok meghatározásáról
59. 90/1996. (VI. 21.) Korm. rendelet a Magyar Köztársaság Kormánya és a Közép- és Kelet-Európai Regionális Környezetvédelmi Központ Igazgatótanácsa közötti, a budapesti Regionális Központ jogállásáról szóló Megállapodás kihirdetéséről
60. 35/1990. (II. 28.) MT rendelet az ózonréteget lebontó anyagokról szóló, Montreálban 1987. szeptember 16-án aláírt jegyzőkönyv kihirdetéséről
61. 31/1990. (II. 16.) MT rendelet a sztratoszferikus ózonréteg védelméről szóló, Bécsben 1985. március 22. napján aláírt egyezmény kihirdetéséről
62. 41/2000. (XII. 20.) EüM-KöM együttes rendelet az egyes veszélyes anyagokkal, illetve veszélyes készítményekkel kapcsolatos egyes tevékenységek korlátozásáról
63. 61/2009. (V. 14.) FVM rendelet az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból nyújtott agrár-környezetgazdálkodási támogatások igénybevételének részletes feltételeiről
64. 59/2008. (IV. 29.) FVM rendelet vizek mezőgazdasági eredetű nitrátszennyezéssel szembeni védelméhez szükséges cselekvési program részletes szabályairól, valamint az adatszolgáltatás és nyilvántartás rendjéről
65. 43/2007. (VI. 1.) FVM rendelet a nitrátérzékeny területeknek a MePAR szerinti blokkok szintjén történő közzétételéről
66. 91/2006. (XII. 26.) GKM rendelet a csomagolás környezetvédelmi követelményeknek való megfelelése igazolásának részletes szabályairól
67. 75/2005. (IX. 29.) GKM-KvVM együttes rendelet a nem közúti mozgó gépekbe építendő belső égésű motorok gáznemű és részecskékből álló szennyezőanyag-kibocsátásának korlátozásáról
68. 18/2004. (II. 24.) GKM-KvVM-PM együttes rendelet a Környezetvédelem és Infrastruktúra Operatív Program végrehajtásában közreműködő szervezetek kijelöléséről

69. 43/2002. (VIII. 12.) HM-KvVM együttes rendelet az állami repülőterek környezetében létesítendő zajgátló védőövezetek kijelölésének, hasznosításának és megszüntetésének részletes műszaki követelményeiről
70. 24/1997. (XI. 6.) HM rendelet a Magyar Honvédség környezetvédelmi megbízottainak alkalmazási és képzési feltételeiről
71. 7/1992. (IV. 7.) HM rendelet a honvédségi közúti járművek műszaki vizsgálatáról, valamint környezetvédelmi felülvizsgálatáról és ellenőrzéséről
72. 62/1997. (XI. 26.) IKIM rendelet földtani és bányászati követelmények a nukleáris létesítmények és a radioaktív hulladék elhelyezésére szolgáló létesítmények telepítéséhez és tervezéséhez
73. 11/1994. (III. 25.) IKM rendelet az éghető folyadékok és olvadékok tárolótartályairól
74. 6/2009. (IV. 14.) KvVM-EüM-FVM együttes rendelet a földtani közeg és a felszín alatti víz szennyezéssel szembeni védelméhez szükséges határértékekről és a szennyezések méréséről
75. 27/2008. (XII. 3.) KvVM-EüM együttes rendelet a környezeti zaj- és rezgésterhelési határértékek megállapításáról
76. 21/2008. (VIII. 30.) KvVM rendelet az elemek és akkumulátorok, illetve hulladékaik kezeléséről
77. 4/2008. (II. 14.) KvVM rendelet egyes környezetvédelmi és vízügyi előirányzatok felhasználásának és ellenőrzésének szabályairól
78. 93/2007. (XII. 18.) KvVM rendelet a zajkibocsátási határértékek megállapításának, valamint a zaj- és rezgés-kibocsátás ellenőrzésének módjáról
79. 18/2007. (V. 10.) KvVM rendelet a felszín alatti víz és a földtani közeg környezetvédelmi nyilvántartási rendszer (FAVI) adatszolgáltatásáról
80. 4/2007. (II. 21.) KvVM rendelet az egységes környezethasználati engedélyhez kötött tevékenységekkel kapcsolatos felügyeleti díj megfizetésének részletes szabályairól
81. 40/2006. (X. 6.) KvVM rendelet a felszíni vizeket szennyező egyes veszélyes anyagok környezetminőségi határértékeiről és azok alkalmazásáról
82. 27/2005. (XII. 6.) KvVM rendelet a használt és szennyvizek kibocsátásának ellenőrzésére vonatkozó részletes szabályokról
83. 12/2005. (VI. 17.) KvVM rendelet a fokozottan védett növény-, illetve állatfajok élőhelyén és élőhelye körüli korlátozás elrendelésének részletes szabályairól
84. 31/2004. (XII. 30.) KvVM rendelet a felszíni vizek megfigyelésének és állapotértékelésének egyes szabályairól
85. 30/2004. (XII. 30.) KvVM rendelet a felszín alatti vizek vizsgálatának egyes szabályairól
86. 28/2004. (XII. 25.) KvVM rendelet a vízszennyező anyagok kibocsátásaira vonatkozó határértékekről és alkalmazásuk egyes szabályairól
87. 27/2004. (XII. 25.) KvVM rendelet a felszín alatti víz állapota szempontjából érzékeny területeken levő települések besorolásáról

88. 25/2004. (XII. 20.) KvVM rendelet a stratégiai zajtérképek, valamint az intézkedési tervek készítésének részletes szabályairól
89. 10/2003. (VII. 11.) KvVM rendelet az 50 MWth és annál nagyobb névleges bemenő hőteljesítményű tüzelőberendezések működési feltételeiről és légszennyező anyagainak kibocsátási határértékeiről
90. 7/2003. (V. 16.) KvVM-GKM együttes rendelet az egyes levegőszennyező anyagok összkibocsátási határértékeiről
91. 6/2002. (XI. 5.) KvVM rendelet az ivóvízkivételre használt vagy ivóvízbázisnak kijelölt felszíni víz, valamint a halak életfeltételeinek biztosítására kijelölt felszíni vizek szennyezettségi határértékeiről és azok ellenőrzéséről
92. 4/2002. (X. 7.) KvVM rendelet a légszennyezettségi agglomerációk és zónák kijelöléséről
93. 2/2002. (VII. 9.) KvVM rendelet a titán-dioxid gyártás hulladékairól
94. 3/2002. (II. 22.) KöM rendelet a hulladékok égetésének műszaki követelményeiről, működési feltételeiről és a hulladékégetés technológiai kibocsátási határértékeiről
95. 29/2001. (XII. 23.) KöM-GM együttes rendelet egyes kültéri berendezések zajkibocsátásának korlátozásáról és a zajkibocsátás mérési módszeréről
96. 23/2001. (XI. 13.) KöM rendelet a 140 kWth és az ennél nagyobb, de 50 MWth-nál kisebb névleges bemenő hőteljesítményű tüzelőberendezések légszennyező anyagainak technológiai kibocsátási határértékeiről
97. 17/2001. (VIII. 3.) KöM rendelet a légszennyezettség és a helyhez kötött légszennyező források kibocsátásának vizsgálatával, ellenőrzésével, értékelésével kapcsolatos szabályokról
98. 15/2001. (VI. 6.) KöM rendelet az atomenergia alkalmazása során a levegőbe és vízbe történő radioaktív kibocsátásokról és azok ellenőrzéséről
99. 14/2001. (V. 9.) KöM-EüM-FVM együttes rendelet a légszennyezettségi határértékekről, a helyhez kötött légszennyező pontforrások kibocsátási határértékeiről
100. 10/2001. (IV. 19.) KöM rendelet az egyes tevékenységek és berendezések illékony szerves vegyület kibocsátásának korlátozásáról
101. 7/2000. (V. 18.) KöM rendelet a környezetvédelmi hatósági nyilvántartás vezetésének szabályairól
102. 12/1999. (XII. 25.) KöM rendelet egyes környezetvédelmi nemzeti szabványok kötelezővé nyilvánításáról
103. 15/1998. (VI. 3.) KTM rendelet a környezetvédelmi és területfejlesztési miniszter felügyelete alatt álló szervek polgári védelemmel kapcsolatos tevékenységének irányításáról
104. 29/1997. (VIII. 29.) KTM rendelet a környezetbarát, környezetkímélő megkülönböztető jelzés használatának feltételrendszeréről
105. 20/1997. (VII. 18.) KTM-NM-FM-KHVM együttes rendelet a Garé község külterületén lévő hulladéklerakó és környezete talaj- és vízszennyezettségi határértékeinek megállapításáról

106. 19/1997. (VII. 4.) KTM rendelet az elkobzott védett természeti értékekkel kapcsolatos intézkedésekről
107. 15/1997. (V. 28.) KTM rendelet a környezeti állapotvizsgáló szakértői tevékenységről
108. 12/1996. (VII. 4.) KTM rendelet a környezetvédelmi felülvizsgálat végzéséhez szükséges szakmai feltételekről és a feljogosítás módjáról, valamint a felülvizsgálat dokumentációjának tartalmi követelményeiről
109. 11/1996. (VII. 4.) KTM rendelet a környezetvédelmi megbízott alkalmazási és képesítési feltételeiről
110. 10/1995. (IX. 28.) KTM rendelet a környezetvédelmi termékdíjról, továbbá egyes termékek környezetvédelmi termékdíjáról szóló 1995. évi LVI. törvény végrehajtásáról
111. 9/1995. (VIII. 31.) KTM rendelet a motorbenzinek tárolásakor, töltésekor, szállításakor és áttöltésekor keletkező szénhidrogén-emisszió korlátozásáról
112. 32/1993. (XII. 23.) KTM rendelet a helyhez kötött földgázüzemű gázmotorok technológiai kibocsátási határértékeinek és azok alkalmazására vonatkozó szabályok megállapításáról
113. 34/2001. (X. 12.) KöViM rendelet a 2001. évi X. törvénnyel kihirdetett, a hajókról történő szennyezés megelőzéséről szóló 1973. évi nemzetközi egyezmény és az ahhoz csatolt 1978. évi Jegyzőkönyv („MARPOL 1973/1978.”) mellékleteinek kihirdetéséről
114. 103/2008. (VII. 11.) AB határozat jogszabály alkotmányellenességének utólagos vizsgálatára irányuló indítvány tárgyában meghozta a következő
115. 11/2005. (IV. 5.) AB határozat jogszabályok és az állami irányítás egyéb jogi eszköze alkotmányellenességének megállapítása és megsemmisítése, valamint mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség iránt benyújtott indítványok alapján - dr. Harmathy Attila alkotmánybíró különvéleményével - meghozta a következő
116. 46/1998. (XI. 13.) AB határozat jogszabály alkotmányellenességének utólagos vizsgálatára irányuló indítvány tárgyában meghozta a következő
117. 14/1998. (V. 8.) AB határozat jogszabály és állami irányítás egyéb jogi eszköze alkotmányellenességének megállapítása és megsemmisítése iránt benyújtott indítványok alapján meghozta a következő
118. 27/1995. (V. 15.) AB határozat jogszabály és az állami irányítás egyéb jogi eszköze alkotmányellenességének utólagos vizsgálata során meghozta a következő
119. 28/1994. (V. 20.) AB határozat jogszabály alkotmányellenessége utólagos vizsgálatára, valamint mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség megszüntetésére irányuló indítvány tárgyában - Dr. Ádám Antal és Dr. Tersztyánszky Ödön alkotmánybíró különvéleményével - meghozta a következő
120. 132/2003. (XII. 11.) OGY határozat a 2003-2008. közötti időszakra szóló Nemzeti Környezetvédelmi Programról
121. 113/2003. (X. 27.) OGY határozat a nagy távolságra jutó, országhatárokon áterjedő levegőszennyezésről szóló 1979. évi Genfi Egyezményhez kapcsolódó, a környezetben tartósan megmaradó szerves szennyezőanyagok (POP) légköri kibocsátásának csökkentéséről szóló, Aarhusban, 1998. június 24-én elfogadott jegyzőkönyv megerősítéséről

122. 59/2001. (IX. 7.) OGY határozat a nagy távolságra jutó, országhatárokon áterjedő levegőszennyezésről szóló 1979. évi Genfi Egyezményhez kapcsolódó, a kénkibocsátások további csökkentéséről szóló, Oslóban, 1994. június 14-én elfogadott Jegyzőkönyv megerősítéséről
123. 58/2001. (IX. 7.) OGY határozat a Magyar Köztársaságnak az Európai Környezetvédelmi Ügynökségben és az Európai Környezeti Információs és Megfigyelő Hálózatban való részvételéről szóló Megállapodás megerősítéséről
124. 59/2000. (VI. 16.) OGY határozat a Szamos és a Tisza folyót ért cianid és nehézfém szennyezés okozta ökológiai szükséghelyzet orvoslására
125. 1117/2001. (X. 19.) Korm. határozat a Nemzeti Környezetvédelmi Program második tervezési időszakára (2003-2008.) vonatkozó koncepcióról
126. 2178/2001. (VII. 13.) Korm. határozat a Magyar Köztársaság Kormánya és a Bolgár Köztársaság Kormánya között a környezetvédelem terén való együttműködésről szóló Megállapodás utólagos jóváhagyásáról
127. 2115/2001. (V. 18.) Korm. határozat a környezetben tartósan megmaradó szerves szennyezőanyagokról szóló Stockholmi Egyezmény aláírásáról
128. 2022/2000. (II. 4.) Korm. határozat a Ráckevei (Soroksári)-Duna-ág vízminőségének javításáról
129. 2253/1999. (X. 7.) Korm. határozat a Nemzeti Agrár-környezetvédelmi Programról és a bevezetéséhez szükséges intézkedésekről
130. 2004/2. Nemzetközi Szerződés a pénzügyminisztertől a Duna szennyezettségének csökkentését célzó projekt előkészítéséhez a Magyar Köztársaságnak a Globális Környezetvédelmi Alap által a Világbank közvetítésével nyújtandó támogatásról szóló, levélváltás útján létrejött megállapodás közzétételéről
131. 2002/2. Nemzetközi Szerződés a környezetvédelmi minisztertől Megállapodás a Magyar Köztársaság Kormánya és a Bolgár Köztársaság Kormánya között a környezetvédelem terén való együttműködésről
132. 2001/9. Nemzetközi Szerződés a környezetvédelmi minisztertől egyezmény a Magyar Köztársaság Kormánya és Románia Kormánya között a környezet védelme terén való együttműködésről
133. 1999/17. Nemzetközi Szerződés a környezetvédelmi minisztertől Egyezmény a Magyar Köztársaság Kormánya és a Szlovák Köztársaság Kormánya között a környezetvédelem és természetvédelem terén való együttműködésről
134. 1996/14. Nemzetközi Szerződés a Környezetvédelmi és Területfejlesztési Minisztériumtól Globális Környezeti Alap Letéti Alapja Segélymegállapodás (Ózonkárosító anyagok kiváltása projekt) amely létrejött a Magyar Köztársaság és a Nemzetközi Újjáépítési és Fejlesztési Bank mint a Globális Környezeti Letéti Alap Végrehajtó Ügynöksége között.
135. 1994/18. Nemzetközi Szerződés a környezetvédelmi és területfejlesztési minisztertől MEGÁLLAPODÁS az európai denevérfajok populációinak megőrzéséről
136. 1994/16. Nemzetközi Szerződés a Környezetvédelmi és Területfejlesztési Minisztériumtól JEGYZÉKVÁLTÁS a Németországi Szövetségi Köztársaság Kormánya és a Magyar Köztársaság Kormánya közötti a „Tanácsadás a Környezetvédelmi és Területfejlesztési Minisztériumnak” nevű projektről

137. 1993/19. Nemzetközi Szerződés a környezetvédelmi és területfejlesztési miniszertől
MEGÁLLAPODÁS a Magyar Köztársaság Kormánya és a Török Köztársaság Kormánya között a környezetvédelem területén folytatandó együttműködésről
138. 1993/11. Nemzetközi Szerződés a környezetvédelmi és területfejlesztési miniszertől
EGYEZMÉNY a Magyar Köztársaság Kormánya és Ukrajna Kormánya közötti környezetvédelmi és területfejlesztési együttműködésről
139. 1993/10. Nemzetközi Szerződés a környezetvédelmi és területfejlesztési miniszertől
EGYEZMÉNY a Magyar Köztársaság Kormánya és a Németországi Szövetségi Köztársaság Kormánya között a környezetvédelem területén folytatandó együttműködésről
140. 1991/16. Nemzetközi Szerződés a külügyminiszertől Megállapodás a környezetvédelmi együttműködésről a Magyar Köztársaság Kormánya és a Norvég Királyság Kormánya között
141. 1991/1. Nemzetközi Szerződés a környezetvédelmi és területfejlesztési miniszertől
EGYEZMÉNY a Tisza és mellékfolyóinak szennyezés elleni védelméről
142. 1990/11. Nemzetközi Szerződés a környezetvédelmi miniszertől A Magyar Köztársaság Kormánya és a Belga Királyság Kormánya között létrejött KÖRNYEZETVÉDELMI MEGÁLLAPODÁS
143. 1990/7. Nemzetközi Szerződés a környezetvédelmi miniszertől EGYEZMÉNY az európai vadon élő növények, állatok és természetes élőhelyeik védelméről
144. 1990/6. Nemzetközi Szerződés a környezetvédelmi és vízgazdálkodási miniszertől
EGYEZMÉNY a Magyar Népköztársaság Kormánya és a Jugoszláv Szocialista Szövetségi Köztársaság Képviselőházának Szövetségi Végrehajtó Tanácsa Között a Dráva folyó közösérdekű szakaszának hasznosításáról
145. 1990/5. Nemzetközi Szerződés a környezetvédelmi és vízgazdálkodási miniszertől
EGYEZMÉNY a Magyar Köztársaság Kormánya és a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetségének Kormánya között a környezetvédelem területén folytatandó együttműködésről
146. 1985/17. Nemzetközi Szerződés az Országos Környezet és Természetvédelmi Hivatal elnökétől SZERZŐDÉS a Magyar Népköztársaság és az Osztrák Köztársaság között a környezetvédelem területén való együttműködésről
147. 1985/15. Nemzetközi Szerződés a közlekedési miniszertől a hajók által okozott szennyezés megelőzéséről szóló 1973. évi nemzetközi egyezmény és az ahhoz csatolt 1978. évi jegyzőkönyv („MARPOL 1973/1978.”)
148. 1984/8. Nemzetközi Szerződés az Országos Környezet- és Természetvédelmi Hivatal elnökétől A nagy távolságra jutó, országhatárokon áttérjedő levegőszennyezésre vonatkozó, Genfben, az 1979. évi november hó 13. napján aláírt NEMZETKÖZI EGYEZMÉNY
149. 7/2009. (VI. 26.) KvVM utasítás a Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium Szervezeti és Működési Szabályzatáról
150. 8002/2005. (MK 138.) KvVM tájékoztató a nyílt karszt területek külterületi jegyzékéről

151. 1/2004. Közigazgatási jogegységi határozat az ügy érdemében hozott környezetvédelmi engedély megadásáról vagy elutasításáról szóló határozat bírósági felülvizsgálhatóságáról
152. 25/2002. Számviteli kérdés Vállalkozásunk egyik telephelyén éveken keresztül környezetszennyező tevékenységet folytatott. E tevékenységet megszüntettük, és hatósági határozat felszólítása alapján - egy külön e célra létrehozott berendezés segítségével - megkezdtük telephelyünk szennyvíz- és talajtisztítását (amely előreláthatólag 10 évig tart). A szennyvíz- és a talajtisztítás céljára létrehozott berendezés nem szolgálja közvetlenül a vállalkozási tevékenységet, hiszen annak előállítása és üzemeltetése csak pótlólagos ráfordításokat okoz(ott) vállalkozásunk számára. Ezt támasztja alá az is, hogy külön támogatást kapott vállalkozásunk a berendezés létrehozására. Mindezek alapján felmerült, hogy az a gyakorlat, mely szerint az eszközt a tárgyi eszközök között mutatjuk ki, és a társasági adóról és az osztalékadóról szóló törvényben meghatározott mértékű terv szerinti értékcsökkenési leírást számolunk el utána, helyes-e?
153. 2007/72. Adózási kérdés alumínium italos dobozok felhasználásával végzett tevékenység adójogi minősítése
154. 1999/150. Adózási kérdés a hálózatfejlesztési hozzájárulások áfa-kötelezettsége
155. 1998/70. Adózási kérdés céltartalék a társasági adóban
156. 1998/52. Adózási kérdés környezetvédelmi kötelezettség fedezetére képzett céltartalék társasági adóalapot csökkentő korrekciójáról